

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ
ΠΟΔΟΛΟΒΙΤΣΑΣ
—
ΠΕΝΤΑΛΟΦΟ

ΚΟΡΔΟΣΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ του ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΑΣΟΥΛΑΣ
ΑΘΗΝΑ - 1989

Πίνακας περιεχομένων

Ο Πρόλογος.....	4
Οι Απόκριες.....	5
Το ωραίο γλέντι της Καθαρής Δευτέρας.....	5
Η μεγάλη γιορτή του Νομού μας των Βαΐων. Η Έξοδος των Ηρώων του Μεσολογγίου.....	6
Το ηρωικό Μεσολόγγι.....	6
Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ.....	7
Η Μεγάλη Παρασκευή.....	8
Η Ανάσταση.....	9
Η Λαμπρή.....	10
Η Παναγία Φανερωμένη.....	10
Η Άνοιξη.....	11
Το θέατρο και ο Καραγκιόζης.....	13
Η Ποδολοβίτσα (Πεντάλοφο).....	15
Το ξακουστό πανηγύρι της Πενταλόφου.....	15
Η σημασία του ερχομού του Πάτερ Κοσμά στο χωριό μας.....	15
Μια ιστορία για το βάλτο Το σημερινό Λεσίνι.....	16
Το ξεχέρσωμα και η αξιοποίηση του βάλτου (από το 1930).....	18
Ο Χρυσός Αιώνας της Πενταλόφου.....	18
Τα πασίγνωστα καρπούζια του Λεσινίου.....	18
Οι κυνηγοί και οι ξυλοκόποι της Πενταλόφου.....	18
Οι ωραίες Τσιρούκλες.....	19
Οι ερασιτέχνες ψαράδες του χωριού.....	19
Ο μεγάλος κυνηγός και ψαράς Χαρίδημος Τσορβαντζής.....	20
Η καταστροφή της Ποδολοβίτσας και το νέο Πεντάλοφο.....	21
Η καταστροφή και το ξερίζωμα της Πενταλόφου.....	22
Το χάλασμα του Πενταλόφου από το 1940 – 50.....	22
Αρχές και τα προζύμια του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου.....	23
Γενική Επιστράτευση το 1940 της 28ης Οκτωβρίου.....	23
Μια ηρωική και φιλόξενη οικογένεια της Πενταλόφου.....	23
Η αρχή του πολέμου.....	24
Το μεγάλο δράμα του Ελληνικού λαού αρχίζει τώρα.....	24
Τα δραματικά γεγονότα της Πενταλόφου από το 1940, 1948, 1967.....	24
Σεπτέμβρης 1945.....	25
Το τελευταίο χτύπημα της 21ης Απριλίου 1967 επί χούντας.....	29
Οι ξένοι και οι ντόπιοι της πατρίδος μας.....	30
Το μοίρασμα του Λεσινίου.....	30
Το χωριό από το 1940-49.....	30
Η καταστροφή της Ελλάδος πριν το 1821 (της Ρωμιοσύνης).....	31
Η Κατοχή.....	31
Το κίνημα του Ξηρομέρου.....	32
Η μάχη Παλιομαναίνα - Κατσαρού Λαϊνά.....	32
1821.....	33

Τα δραματικά γεγονότα και η πολιορκία του Μεσολογγίου Και η Ποδολοβίτσα πάντα πρώτη.....	33
Τα μαύρα χρόνια της Κατοχής Ο δεύτερος παγκόσμιος Πόλεμος 1940-1944.....	35
Η ηρωική Κρήτη.....	35
Το νέο ελληνικό κράτος τα τρομακτικά μαύρα χρόνια κατά το 1944 η συμφωνία της Βάρκιζας.....	36
1950 1960 1961 1981 1989.....	36
Ο Δαυίδ και ο Γολιάθ.....	38
Εθνική Αντίσταση.....	38
Ο ερχομός του Άρη Βελουχιώτη στο ηρωικό Πεντάλοφο.....	40
Η αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης.....	41
Κορδόσης Τάσος 3-9-1987 Ο Πρόλογος.....	42
4 Ιουνίου 1989 Κορδόσης Τάσος.....	43
Εν Αθήναις τη 3.9.1982 Κορδόσης Αναστάσιος του Νικολάου.....	43
Οι ήρωες 1821, 1890, 1912 και 13, 1940.....	45
Η άφιξη του πάτερ Κοσμά στο χωριό μας.....	45
Ποδολοβίτσα-Πεντάλοφο όχι ποτέ πόλεμος Κορδόσης Αναστάσιος ή Τασούλας 15 Σεπτεμβρίου 1987 1940-41-42-43-44.....	46
Βομβαρδισμός της Πάτρας 1940.....	47
1940 – 41 Ο ξεσηκωμός των νέων του χωριού μας για την Εθνική Αντίσταση.....	47
14-15 Σεπτεμβρίου 1942 Η μάχη της Παλιομάνινας.....	49
Επίθεση των Γερμανών κατά του χωριού μας.....	51
Μεγάλη επίθεση των Γερμανών στο Βάλτι κατά του ΕΛΑΝ 1943 τέλη Αυγούστου αρχές Σεπτεμβρίου.....	51
Τέλος 1944 αρχές 1945.....	52
Οι πνευματικοί νέοι της Πενταλόφου.....	53
ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ.....	55
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ.....	56
Πεντάλοφο παλιά Ποδολοβίτσα 2 Σεπτεμβρίου 1989 Τάσος Κορδόσης ή Τασούλας.....	56
Οι δύο φίλοι οι εμποράκηδες Νίκος Γεωργακόπουλος και Χρήστος Σαρδελής.....	62
Εν Αθήναις τη 20.1.1989 Ο αθλητισμός της Ποδολοβίτσας Πεντάλοφο.....	63

Ο Πρόλογος

Θα γράψω μια μικρή ιστορία για το πανέμορφο χωριό μας, πώς ήτανε και πώς είναι σήμερα. Αληθινά γεγονότα, δεν ξέρω το μέλλον. Αγαπητέ, καλόγαθε και φιλόξενο Πενταλοφίτη και Πενταλοφίτισσα και ξένε, σ' αυτό το μικρό βιβλιαράκι έχω γράψει αρκετά καλά και μετά λύπης μου άσχημα που αυτά τα δημιούργησε δυστυχώς ο πόλεμος. Ο κάθε ξενιτεμένος άνθρωπος που αναγκάζεται να ξενιτευτεί, έρχεται σε μια εποχή που θυμάται τα νεανικά του χρόνια και τα νοσταλγεί ή καλά είναι ή κακά. Αλλά όμως πάντα τα νοσταλγεί και θέλει να ξαναζεί νέος.

Αγάπησα πάρα πολύ το χωριό μου όπως αγαπάει ο κάθε άνθρωπος τον τόπο που γεννήθηκε. Και πρέπει να το αγαπάμε, να είμαστε περήφανοι που είμαστε Πενταλοφίτες. Το αξίζει να το αγαπάμε.

Το χωριό μας δυστυχώς έπεσε σε άσχημες εποχές του πολέμου. Βλέπετε οι πόλεμοι φέρνουν αρκετές και αρκετές ασχήμιες, μίσση. Αδελφός κατά του αδελφού, παιδιά κατά των γονιών και άλλα πολλά πραγματικά γεγονότα που εμείς δυστυχώς τα ζήσαμε.

Θα φιλοσοφήσω και λίγο. Το χρήμα είναι ο μεγάλος παράγοντας που δημιουργεί κάθε μικρό και μεγάλο κακό. Το χρήμα δημιουργεί τους πολέμους. Ζητάει τα πάντα, τα θέλει όλα δικά του και κάνει δυστυχώς όλους μας δούλους και έτσι εμείς οι άνθρωποι όταν πλουτίσουμε δεν βλέπουμε τίποτα καλό μπροστά μας. Φοβόμαστε μη μας το πάρουν και έτσι δημιουργούμε πολέμους και καταστροφές. Το χρήμα είναι κατά της ειρήνης και της αγάπης, που αυτά τα δύο δεν αγοράζονται και το πιο αγαθό που δεν αγοράζεται είναι η υγεία.

Έτσι και το χωριό μας, έπεσε σε μια άσχημη περίοδο που οι αείμνηστοι πρόγονοι μας αυτοί οι φιλήσυχοι άνθρωποι χωρίς να ξέρουν τί κάνουν άνοιξαν όπως πάντα την αγκαλιά τους, χωρίς να ξέρουν τις άσχημες συνέπειες της φιλοξενίας τους, που τέτοιες άσχημες εποχές πρέπει να είσαι πολύ προσεχτικός. Ο εχθρός του χρήματος είναι η καλή παιδαγωγήση. Τα γράμματα πρέπει να τα μαθαίνεις σωστά από μικρός, τότε ο άνθρωπος ίσως πάρει μια εξέλιξη προς το ζην την καλή ζωή. Το ζέσταμα του σπιτικού που ζούσε στις πρωτόγονες καλύβες, το ξεφάντωμα του γλεντιού που αυτά τα λίγα χρόνια ήτανε πολύ ζωντανό, το ντύσιμο που δυστυχώς ήτανε πρωτόγονο και άλλα ζωντανά ωραία καλά ο νέος κόσμος δεν γνώριζε τα λεφτά που λίγοι γνώριζαν και λίγα ταξίδια, το Αγρίνιο, το Μεσολόγγι, την Πάτρα. Αλλά το χωριό μας το ζηλέψανε οι μαύρες μοίρες και το χαλάσανε.

Πριν αρχίσω να γράψω τα δύστυχα χρόνια, θα αρχίσω τα ωραία χρόνια, τα ωραία έθιμα πρώτον και πριν της εταιρείας Λεσίνι τα έθιμα γινότανε, αλλά φτωχικά. Θα ήθελα να γράψω αρκετά για τις λίγες οικογένειες της χαράς και του γλεντιού στην θέση Γελαδούρη. Αυτή τότε αρκετά φτωχή αλλά ζωντανή σου δίνανε την χαρά και το γλέντι με τα ωραία τους, το καλαμπούρι τους, που στις γιορτές ζωντάνευαν όλο το χωριό, με τα της τότε εποχής όργανά τους, τους ζουρνάδες τους, τα νταούλια τους που εγώ λίγα θα σας πω με λίγα ψίχουλα ζωντάνευαν και ψυχαγωγούσαν σε όλες τις χαρές του χωριού μας τους καλλιτέχνες τότε Νίκος και Θόδωρος Παγούρα ή Μωραϊτή Αδελφοί Χαμπέκου, με τους ωραίους πίπιζες ή ζουρνάδες τον πασίγνωστο νταουλιέρη, Παβλάκια Μωραϊτή, τους μεγάλους κλαριντζήδες Μαργέλι και Φοσκομπούκα που το χωριό μας με αυτούς τους τότε εποχής καλλιτέχνες ζωντάνευαν όχι μόνο το χωριό μας με τους ορέκτους αλλά και όλη την περιφέρεια. Οι υποψήφιοι που φεύγανε για να υπηρετήσουν την πατρίδα μας

κάνανε λίγες οικονομίες για το γλέντι που θα κάνανε. Δεν γλεντούσαν μόνο τα παλικάρια που φεύγανε αλλά όλο το χωριό φίλοι και συγγενείς που την άλλη μέρα το ξεκίνημα με τους οργανοπαίκτες και φίλους και συγγενείς μέχρι την λεγόμενη Μαγόνα που με το ωραίο τραγούδι το "Έχε γεια" και δεύτερο και ωραίο τα προικιά τα ετοιμάζαν στις παραμονές όπως ξέρουμε του γάμου που και σήμερα συνεχίζεται το δίπλωμα των προικιών της νύφης που τότε ήτανε ημέρα Παρασκευή και το γλέντι την Παρασκευή. Σύσσωμο όλο το χωριό έφτιαχνε λίγο γλυκό και το δώρο και ξεκινούσαν τα ωραία κορίτσια του χωριού μας για να πάνε στην χωριανή τους το δώρο και να χορέψουν με τους χωριανούς τους καλλιτέχνες. Όλες οι κοπέλες του χωριού μας ήτανε οι καλύτερες χορεύτριες της περιφέρειας που όλο το χωριό μαζευόντουσαν να καμαρώσουν και να δουν και άλλα πιο μικρά κορίτσια που για πρώτη φορά μπαίνανε στο χορό και να βαθμολογήσουν ποιά χόρευε καλλίτερα. Αλλά όλες χορεύανε καλά και μετά το γλέντι των κοριτσιών μπαίνανε τα παλικάρια του χωριού και συνέχιζαν μέχρι πρωί.

Οι Απόκριες

Τότε στο χωριό μας την Κυριακή της Αποκριάς αρκετές οικογένειες συγγενείς και γειτόνοι μαζευόντουσαν στο πιο μεγάλο σπίτι της γειτονιάς και ο κάθε ένας έφερνε το φαγητό του. Μαζευόντουσαν περίπου 5-6 οικογένειες και άρχιζε το γλέντι που σε όλο το χωριό αρκετοί ντυνόντουσαν Μπούλες και γυρίζανε σε όλες τις γειτονιές του χωριού χωρίς παρεξήγηση και αρκετές ζωντανές γυναίκες ντυνόταν Μπούλες και άκουγες την Κυριακή των Απόκρεω μέχρι αργά το πρωί τα ωραία τοπικά τραγούδια.

Όλο το χωριό αντηχούσε τις ωραίες μελωδίες που στρωμένα στο δάπεδο τα ωραία όπως τα λέγανε μεσάλια που τότε ζήτημα να είχανε τραπεζαρίες 4 ίσως 5 σπίτια με λίγες καρέκλες που οι νέοι μεταμφιεσμένοι δεν καθόντουσαν πολύ γιατί θέλανε να χορέψουν και ο χώρος ήτανε μικρός.

Το ωραίο γλέντι της Καθαρής Δευτέρας

Εδώ αγαπητοί μου χωριανοί θα γελάσετε με τους γελωτοποιούς του χωριού μας που ήτανε αρκετοί για την εποχή εκείνη σκηνοθετούσαν ωραία πράγματα φυσικά και ωραία που δεν υπήρχε βίντεο τότε. Θα ζήτησε ένας μεγάλος σκηνοθέτης σήμερα. Θα αρχίσω από τους ανθρώπους που δεν γνώρισα και από πληροφορίες που έχω θα τους περιγράψω. Γεώργιο Μυτιληναίο που παρουσίαζε τον Μεγάλο Αλέξανδρο αρκετά καλά με μεγάλη και εξαιρετική σκηνοθεσία τον Γεώργιο Μωραΐτη με παρέα τον ασυναγώνιστο Τριανταφυλλόπουλο, τον αξέχαστο Σαλίμη που γι' αυτόν θα κάνω μια μικρή παρένθεση. Κάποτε εκείνα τα πολύ δυστυχημένα χρόνια σχεδόν όλοι κλέβανε για να ζήσουν ότι βρίσκανε. Κάποτε και ο Σαλίμης έκλεψε μια γίδα, τότε γυρίζανε χωροφυλακή τα λεγόμενα αποσπάσματα που και τότε πιο χειρότερα από σήμερα τα πληρώνανε οι αδύνατοι και θα συνεχίζουν να τα πληρώνουν. Έτσι και ο Σαλίμης που κάποιος τον είδε και τον πρόδωσε στο Απόσπασμα, αμέσως τον ειδοποίησαν ότι θα τον πιάσουν και τότε αυτό για τους φτωχούς ήτανε μεγάλη η πείνα. Αλλά ο Σαλίμης δεν χασομέρησε και βάζει μέσα στο μπισήκη, έτσι λέγανε τότε την κούνια για τα μικρά παιδιά, την κλεμμένη γίδα, την σκέπασε με τα κουρέλια της εποχής εκείνης ρούχα και μπαίνοντας μέσα το Απόσπασμα οι χωροφύλακες άρχισαν τις φοβέρες και το ψάξιμο, που τότε δεν υπήρχαν σπίτια μόνο 4 τοίχοι γυμνοί και ένα ασπού με τζάκι

που όλο ο καπνός ήτανε μέσα. "Τη γίδα - λέει ο αστυνόμος - πού την έκρυψες μα το Θεό Καπετάνιο μου εγώ δεν έχω κλέψει ο κακομοίρης τίποτα ψέματα σου είπανε να φάω ο αμαρτωλός αυτό το μικρό που κουνάω καπετάνιο μου και έτσι το Απόσπασμα έφυγε χωρίς να βρει το κλεμμένο του Σαλίμη. Αυτά και άλλα ωραία έλεγε ο Σαλίμης, τον λεγόμενο Φραγκαλέξη έναν ωραίο μικροσκοπικό άνθρωπο που όταν άνοιγε το στόμα του, πάντα έξυπνες και ωραίες λέξεις, σε έκανε να τον συμπαθήσεις και αυτός με τον δικό του τρόπο σκηνοθετούσε αρκετά ωραία για την Καθαρή Δευτέρα την εποχή εκείνη. Τον αρχισέλιγκα Μανώλη Κασαλήν έναν ωραίο για την σκηνοθεσία του αρκετά ωραίος που με την σοβαρότητά του και συνοδεία με τους πιστούς του ακολουθία που πολύ ξένοι και μικρά παιδιά πίστευαν ότι ήτανε μεγάλος τσέλιγκας και μοίραζε όπως έλεγαν γάλα, τυρί και αρκετά κρέατα για τους φτωχούς και τελευταίος ο Σέφνης και αυτός ωραίος, σοβαρός αρκετά και αυτός καλός, σκορπούσε το γέλιο στο μικρό και αγαπημένο μας χωριό τότε την Ποδολοβίτσα Πεντάλοφο που δυστυχώς αγαπημένοι μου φίλοι και χωριανοί δεν θα τα ξαναδούμε και δεν θα ξαναγελάσουμε με τους ωραίους γελοιοποιείς του χωριού μας και τους ωραίους καλλιτέχνες που σκορπούσανε την χαρά και την ψυχαγωγία και στο αγαπημένο μας χωριό και σε όλη την περιφέρεια που τότε ήτανε το παράδειγμα η Ποδολοβίτσα με τα ωραία έξιμά τους.

Ξεχάσαμε και τον ωραίο Παναγιώτη Αλεξόπουλο έναν αρκετά ωραίο που τον έπαιρνε ο μεγάλος τσέλιγκας του διπλανού χωριού έπαιρνε τους καλλιτέχνες του χωριού μας και τον ψηλό και αυτός ωραίος σκηνοθετούσε και μιμούτανε τους γκαραγκούνιδες που οι καλλιτέχνες λέγανε τα ωραία της εποχής εκείνης δημοτικά τραγούδια και ο ψηλός ντυμένος ωραία στολή Βλάχικη και όπως ήτανε και ψηλός και τον χορό τον καμαρωτόν και άπταιστος χορευτής καταλαβαίνετε τα γέλια που κάνανε στο χωριό. Έρχεται το Πάσχα μετά τις Αποκριές, Αρχίσανε οι πρώτοι χαιρετισμοί κάθε Παρασκευή οι μικροί νέοι του χωριού μας μαζεύανε κάθε λογής ξύλα και άλλα που εκείνες τις εποχές λόγω του Αχελώου που ξεχειλίζει ήτανε αρκετά.

Η μεγάλη γιορτή του Νομού μας των Βαΐων. Η Έξοδος των Ηρώων του Μεσολογγίου

Αναπαράσταση όλων των περιοχών του Νομού μας. Σύσσωμα όλα τα χωριά κάνανε λαμπαδοφορίες σαν παρελάσεις. Το χωριό μας το βράδυ του Λαζάρου σύσσωμο όλο το χωριό για την μεγάλη γιορτή των Βαΐων όλο το Δημοτικό σχολείο που τότε το Πεντάλοφο είχε περισσότερα από 200 παιδιά με τους δασκάλους που γονείς των παιδιών είχανε φτιάξει για την λαμπαδοφορία από ένα μεγάλο κφλά με κρεμασμένο το αντικείμενο γιομάτο αναμμένο πετρέλαιο και με μεγάλη σειρά ανά τριάδες περιφέρονε γύρω το χωριό και τραγουδώντας τον παν έδοξον τραγούδι μας.

Από τις αηδονίστικες φωνές των παιδιών και μεγάλων που αρκετοί ακολουθούσαν το όλοι δόξα όλη η χάρη. Άγια μέρα ξημερώνει και γυρίζοντας στην τότε στήλη του χωριού που ήτανε σχεδόν στο κέντρο του χωριού που δεν μπορώ να καταλάβω γιατί το πήρανε αυτό το πανέδοξο βωμό των πεσόντων του χωριού μας. Εκεί παρευρίσκονταν σύσσωμο το χωριό μας να ακούσει τον βαρυσήμαντο λόγο του Προέδρου και του Δασκάλου για τους ήρωες του Μεσολογγίου την ημέρα των Βαΐων όλο το χωριό στην Εκκλησία, και μετά στο βωμό των πεσόντων ολόκληρο το χωριό το Δημοτικό Σχολείο για να ψάλει, από τον υψίφωνο Παπά Λαλαπάνο με την βροντόφωνη φωνή του τους ωραίους υψίφωνους και ζωντανούς ψαλτάδες Πετρονικολό Κλεώπα Δημοσθένη Καπώνη Νικόλαον, Σορβητζήν Γεώργιον και πολλές

φορές τον καθηγητή και Γυμνασιάρχη Κώστα Πετρονικολόν με την δική του φωνή μεγάλη ησυχία μετά την δέηση των πεσόντων όλοι μαζί Ζήτω η ηρωική Ελλάδα, Ζήτω οι ήρωες του Μεσολογγίου, Ζήτω το Μεσολόγγι,

Ζήτω οι πεσόντες της Ποδολοβίτσας που σε όλα τα μέτωπα της πατρίδος μας έδωσαν το αίμα τους και μετά όλοι μαζί τον Εθνικό ύμνο και το ωραίο τραγούδι όλη η Δόξα όλη η Χάρη. Ζήτω ο δημοκρατικός λαός της Ποδολοβίτσας και λίγα λόγια για την έξοδο 1821.

Το ηρωικό Μεσολόγγι

1821. Μαύρα χρόνια της σκλαβιάς 1821. Μαύρα χρόνια και σκλαβιά και φτώχεια και παιδομάζωμα. Πραγματικά δραματικά για όσοι έζησαν τα χρόνια εκείνα. Ο Έλληνας έζησε αρκετά μα πάρα πολλά σκλαβωμένα χρόνια. Από τους βάρβαρους εχθρούς της πατρίδος μας που λέγεται το 1821 όπως σε πολλά διαμερίσματα της Ελλάδος άρχισε σιγά σιγά να αραιώνουν τα μαύρα σύννεφα της σκλαβωμένης Ελλάδος. Έτσι και στην περιφέρεια του Μεσολογγίου να αραιώνουν από πολλές περιφέρειες άρχισαν να συγκεντρώνουν την στο περίβολο του Μεσολογγίου αρκετά λιονταρίσια παλληκάρια να δώσουν το αίμα τους για την πολυσκλαβομένη μας πατρίδα και δώσανε βαρύ όρκο. Το Μεσολόγγι θα πέσει μόνο όταν δεν θα υπάρχει κανείς μα κανείς ζωντανός έτσι και έγινε και όπως ξέρουμε από τους ιστορικούς τα πολύ δραματικά γεγονότα.

Εγώ δεν θα γράψω λεπτομέρειες γιατί δεν ξέρω. Έχω μάθει όμως από τους προγόνους μου στόμα με στόμα όπως τα λέγανε οι γενιές μάθαμε αρκετά τα δραματικά χρόνια και για την πολιορκία του Μεσολογγίου.

Θα κάνω μια παρένθεση. Ο Έλληνας δεν νικιέται εύκολα γιατί είναι από την φύση του πολύ γενναίος, είναι πολεμιστής, τον καλύτερο από τους καλύτερους πολεμιστές του κόσμου, εκείνη την εποχή και παλιότερα και μετά για την πατρίδα μας λόγω της γεωγραφικής θέσης σε κάθε πόλεμο είναι πρώτη από τους πρώτους και επειδή είναι πρώτη από τους πρώτους το χρήμα που είναι η δύναμη των δυνάμεων τα θέλει όλα και όπως τα έχει όλα και θα τα έχει όλα εκτός όταν ο άνθρωπος μάθει γράμματα σωστά γιατί τα γράμματα είναι ο εχθρός του χρήματος. Έτσι και την εποχή του 1821 αρκετοί πληρωμένοι και σκλαβωμένοι του χρήματος που το χρήμα δεν κάνει πίσω. Από τα πάντα για το συμφέρον των, έτσι και στο ηρωικό Μεσολόγγι με τους ηρωικούς Αιτωλοακαρνάνες και λίγους Ηπειρώτες πέσανε ηρωικά μαχόμενοι στα μελεούνια των βαρβάρων τούρκων δεν προσκύνησαν τα προδοτικά και των ξένων δήθεν φίλων μας συμφέροντα.

Ζήτω το Μεσολόγγι

Ζήτω οι ήρωες του Μεσολογγίου

Αρκετά χρόνια η περιφέρειά μας έκλεγε τα δραματικά γεγονότα του Μεσολογγίου όπως γράφτηκε και το μοιρολόι που τραγουδούσανε και συνεχίζεται όπως και άλλα τραγούδια του 1821.

Ένα Σάββατο από βραδύς ανήμερα Λαζάρου πέρασα από το Αιτωλικό και από το Μεσολόγγι και άκουσα αντρίκια κλάματα, μοιρολόγια και άλλες λέξεις δραματικές.

Έτσι στην ηρωική έξοδο του Μεσολογγίου γράφτηκαν αρκετά αξιόλογα από λόγιους πατριώτες ποιήματα. Η μεγάλη γιορτή της έξοδος του Μεσολογγίου η

μεγάλη γιορτή στην περιφέρειά μας δεν υπήρχε χωριό και κωμόπολη που να μην γιορτάζει την μεγάλη αυτή ηρωική αυτή γιορτή.

Στην έξοδο του Μεσολογγίου αρκετός σύσσωμος παρευρισκότανε στην μεγάλη εθνική γιορτή και που οι συγκοινωνίες ήτανε πρωτόγονες και πολύ δραματικές ο λαός του Νομού μας παρευρισκότανε αυτές της ημέρες.

Ζήτηω το Μεσολόγγι.

Και συνεχίζω για τα πάθη του Χριστού, τα έθιμα του χωριού μας. Σε κάθε γειτονιά αρκετές μέρες πριν την μεγάλη Εβδομάδα μικρά αγόρια και κορίτσια φέλνανε το μοιρολόι της Παναγίας το Σήμερα μαύρος ουρανός. Σήμερα μαύρη μέρα σήμερα βάλανε βόλι οι άτιμοι Εβραίοι και τα σκυλιά και οι καταραμένοι για να σταυρώσουν τον Χριστό τον πάντα Βασιλέα και τα συνεχόμενα που δεν τα θυμάμαι.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τα μαρτύρια του Σωτήρος, αναπαραστάσεις των ωραίων εθίμων της εποχής εκείνης που καταλάβαινες πώς έρχεται το Πάσχα, οι αγρυπνίες, οι μικρές και μεγάλες φωτιές στο περίβολο της εκκλησίας στο Κολούρη που λέγονταν τότε, όλος ο νέος κόσμος από 8 μέχρι 30 χρονών ήτανε στην επανάσταση των εθίμων μας. Σκαρτσούγια τρίγωνα βαρελότα μπουρλότα και άλλα ωραία και κακά πυροτεχνήματα.

Οι πιο αξιόλογες μέρες της μεγάλης εβδομάδος το κλησίασμα για να ακούσουν το τροπάριο της Κασσιανής από τους καλλίφωνους ψαλτάδες στα Δώδεκα Ευαγγέλια, την Μεγάλη Πέμπτη, το Κάψιμο του Ιούδα που δυο χωριανοί μας προετοιμάζαν τον Ιούδα έναν φτιαγμένο άνθρωπο και κρεμασμένο σε ένα μεγάλο ξύλο στην θέση που ήτανε ο βωμός των πεσότων. Στο κέντρο του χωριού μόλις σουρούπωνε ο Γρηγόρης Καλύβας με τον Δημοσθένη Δυσσέο κρεμάγανε τον Ιούδα σε ένα μεγάλο ξύλο και σε αρκετό κόσμο συγκεντρωμένο του βάζανε φωτιά και όλο το χωριό φωνάζανε "αυτά παθαίνουν όσοι είναι προδότες σαν τον Ιούδα τον Ισκαριώτη" και στην τελετή του καψίματος του Ιούδα πέφτανε αρκετά τρίγωνα και βαρελότα. Μετά την τελετή του Ιούδα όλος ο νέος κόσμος ξεκινούσαν για την εκκλησία για να ανάψουν μεγάλη φωτιά. Την μεγάλη Πέμπτη πυροτεχνήματα και τρίγωνα πέφτανε μόνο λίγα, όταν ο παπάς σταύρωνε τον Χριστό όπου έλεγε "Σήμερα ο Χριστός κρεμάται" και βάραγε η καμπάνα λυπητερή ρίχνανε τρίγωνα και βαρελότα.

Η Μεγάλη Παρασκευή

Ο στολισμός του Επιταφίου του χωριού μας είχε αρκετά λουλούδια και στα σπίτια τους που τότε είχε αρκετά αγριολούλουδα στις άκρες του βάλτου μερικούς αγριοκρίνους άσπρους και κίτρινους και άλλα αγριολούλουδα όπως επάνω στην Παναγιά, όπως είναι το Αντίλιο στο λεγόμενο Λουλούδι Αμάραντο και στα σιδερά επάνω σε μια πλαγιά ήτανε ο λεγόμενος βάρβαρος ένα πολύ ωραίο λουλούδι πράσινο που μοσχοβολούσε όλη η εκκλησία που αρκετά νέα κορίτσια πηγαίνανε από νωρίς και το εμαζεύανε αρκετά, κορίτσια όμορφες χωριανές μας στολίζανε τον Επιτάφιο με αρχηγό στα δικά μου χρόνια την Ρήνα Καλύβα. Μετά το στολισμό του Επιταφίου αγόρια και κορίτσια φέλνανε το "Η ζωή εν τάφω", το "Αξιον Εστί" και άλλα ωραία τροπάρια που την Μεγάλη Παρασκευή δεν υπήρχε άνθρωπος να μην πάει και να γονατίσει και να προσκυνήσει την μεγάλη εικόνα του Χριστού μας.

Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ ο νέος κόσμος είχε προετοιμάσει για την μεταφορά του Επιταφίου, Αρκετά τρίγωνα και βαρελότα αρκετές ποσότητες για να ξεκινήσει τον Επιτάφιο όπως ήτανε το έθιμο. Ήρθε η ώρα τότε τον Επιτάφιο τον βγάζανε μετά τις 25 και όλος ο κόσμος ξενυχτάγανε. Αρκετά νέα παιδιά από 12 έως 18 χρονών γυρίζανε σε όλο το χωριό με φωνές και μερικούς ντενεκέδες και φωνάζανε και χτυπάγανε πόρτες και παραθύρια. Όλο το χωριό σύσσωμο προετοιμαζόταν για την εκκλησία.

Μεγάλη Παρασκευή έπρεπε μπροστά στην εκκλησία να παρευρίσκεται μεγάλη φωτιά που τότε από τους νέους του χωριού κάνανε και αρκετές ζημιές ξεφράζανε κτήματα αρκετά κοτέτσια και πιο παλιά παίρνανε και καλύβες που τότε ήταν αρκετές. Τέτοια ήτανε τα έθιμά μας και χωρίς παρεξήγηση.

Μεγάλη Παρασκευή ήρθε η ώρα της εξόδου του Επιταφίου όλοι οι γέροντες του χωριού παρευρίσκονταν από βραδύς και καθόντουσαν στην μεγάλη πανέμορφη φωτιά και άλλοι σηκωνόντουσαν αργά να θυμηθούν τα νιάτα τους. Η εκκλησία ήτανε γιομάτη όλη την ημέρα και την νύχτα. Αρκετές γυναίκες τον ξενυχτάγανε τον Επιτάφιο, δεν φεύγανε καθόλου από την εκκλησία οι νέοι και νέες φεύγανε και ερχόντουσαν τα νιάτα είναι νιάτα δεν κουράζονται. Άρχισε η ώρα της λειτουργίας όλος ο κόσμος μικροί και μεγάλοι με τις φτωχές και καθαρές φορεσιές τα όμορφα κορίτσια του χωριού μας λαμποκοπούσαν από ομορφιά ο γυναικωνίτης γέμιζε από τα πανέμορφα κορίτσια της Ποδολοβίτσας όπως έλεγε και το τοπικό τραγούδι Γοργία Ποδολοβίτσια που είναι στην περιφέρεια τα πιο όμορφα κορίτσια.

Περίπου 2 η ώρα βάραγε η καμπάνα, η λειτουργία άρχιζε, η πανέμορφη παλιά εκκλησιά γιόμιζε από τους ωραίους συμπαθητικούς Μποδολοβτσιάνους, τα στασίδια γέμιζαν ο συμπαθητικός και ακούραστος νεωκόρος Νικόλαος Κασαλής. Τα είχε όλα κατακάθαρα και όλα στην σειρά.

Ο Μάκias Κουλουρής ο στυλοβάτης της εκκλησίας παρόν οι καλλίφωνοι ψαλτάδες στα στασίδια τους ο πρωτοψάλτης και καλλίφωνος Μουσικός Κλεώπας Πετρονικολός έτοιμος ο Παπα Λαλαπάνος με την καλή του φορεσιά. Άρχιζε μετά ο Παπασάκias το Άγιος ο Θεός οι ψαλτάδες Νίκος Τσορβαντζής Δημοσθένης Καπώνης πανέτοιμη η εκκλησιά άρχισε να γιομίζει. Δεν άκουγες τον παραμικρό ψίθυρο τα μικρά παιδιά χέρι με χέρι στην σειρά τους αγόρια και κορίτσια παρέες παρέες προετοιμασμένοι από μέρες για τα εγκώμια θα αρχίσουν στο κουλούρι της εκκλησιάς η φανταζόμενη φωτιά που γύρω γύρω αρκετοί μεγάλοι και νέοι λέγανε αρκετές ιστορίες οι γέροι για τα δικά τους κατορθώματα. Τη μέρα της Μεγάλης Παρασκευής παρευρισκόντουσαν και αρκετοί ντόπιοι και ξένοι κτηνοτρόφοι που μόνο τους έβρισκες την Μεγάλη Παρασκευή και στην Ανάσταση.

Το "η ζωή εν τάφω" άρχιζε μέσα στην εκκλησία από τους καλλίφωνους ψαλτάδες μας και με τα νιάτα του χωριού μας με τις αηδονίστικες φωνές των αγοριών και κοριτσιών αντηχούσαν πανέμορφα. Οι μεγάλοι πολυέλαιοι λαμποκοπούσαν. Η μικρή και ωραία εκκλησιά λαμποκοπούσε. Νόμιζες ότι είσαι στο Παράδεισο. Μέσα στο κέντρο της εκκλησιάς ο πολυστολισμένος Επιτάφιος δεν περιγράφεται και δεν μπορώ να περιγράψω τί πανέμορφα ήτανε αυτή η ώρα της Μεγάλης ημέρας της Μεγάλης Παρασκευής στην μικρή και στολισμένη με τους Μποδολοβτσιάνους και πανέμορφες Μποδολοβτσιάνες η εκκλησία μας γιόμιζε η περιφορά του επιταφίου. Ήσυχχα ήσυχχα βγαίνανε έξω οι γυναίκες μεγάλες και μικρές να παρευρεθούν στην έξοδο του Επιταφίου. Τα παλληκάρια από αριστερά και δεξιά προετοιμασμένα γεμάτα τα σακούλια τους βαρελότα. Ο Επιτάφιος βγαίνει, τα πρώτα βαρελότα πέφτουν όλοι οι νέοι μικροί και μεγάλοι ρίχνουν. Δεν μπορώ να περιγράψω

το θεαματικό και ωραίο εκείνης της στιγμής. Ψαλμωδίες, σκαστούργια τρίγωνα βαρελότα και κάθε λογής πυροτεχνήματα να πέφτουν στον βωμό των πεσόντων. Αρκετά βαρελότα να πέφτουνε σε όλη τη διαδρομή του Επιταφίου. Φτάνουμε στο βωμό των πεσόντων. Μεγάλη σιγή. Δεν ακούγεται ο παραμικρός ψίθυρος. Ο παπάς άρχισε το τρισάγιο για τους ήρωες του χωριού μας και η ακολουθία άρχισε να προχωράει προς το νεκροταφείο. Φτάσαμε στο νεκροταφείο και εκεί ο παπάς άρχισε να ψέλνει για τους θανόντες του χωριού μας. Η επιστροφή του Επιταφίου όλος ο νέος κόσμος έτρεχε να παρευρεθεί στο ωραίο. Να ακούσουν το Πάνο Στέλιο και τον Θανάση Καλύβα και να πιάσουν θέσεις για να πάρουν από τον Επιτάφιο λουλούδια. Η ακολουθία έφτασε ο επιτάφιος μπαίνει στην εκκλησία, ο παπάς χαλάει τον επιτάφιο όλος ο κόσμος παίρνει λουλούδια και καταφτάνουν στα σπίτια τους ήσυχα ήσυχα.

Η Ανάσταση

Η φωτιά συνεχίζονταν να είναι αναμμένη μέχρι και την ημέρα της Λαμπρής. Ξημέρωσε Μεγάλο Σάββατο, τα χασάπικα γιόμισαν ωραία αρνιά, ο κάθε χωριανός έπαιρνε το αρνί του για το σπίτι του, τα μαγαζιά γιόμιζαν από χωριανούς και λίγους ξένους που ερχόντουσαν για να απολαύσουν τα ωραία έθιμά μας, το ψήσιμο του αρνιού που συνήθιζαν να ψήνουν παρέες παρέες εκείνη την εποχή όπως και ο επιτάφιος έβγαινε τα χαράματα έτσι και η ανάσταση οι καμπάνες άρχισαν να χτυπάνε χαρμόσυνα για την Ανάσταση του Χριστού ξανά όλο το χωριό στην εκκλησία ήρθε η ώρα ο παπάς βγαίνοντας έξω στο περίβολο Χριστός Ανέστη Αληθός Ανέστη τα βαρελότα άρχισαν πιο αραιά και μετά την λειτουργία όλοι οι χωριανοί μας που οι περισσότεροι καθόντουσαν αρκετή ώρα στην φωτιά και λέγανε αρκετές ιστορίες.

Η Λαμπρή

Όλα τα σπίτια του χωριού μας ψήνανε τα αρνιά τους. Η κάθε οικογένεια είχαν κάνει κουμάντο για το καλί να ρίχνουν τρίγωνα και βαρελότα όταν ψήνανε το αρνί στην φωτιά. Τα κοκορέτσια, η ωραία πατσά στα κάρβουνα, το ούζο αρκετό παρέες παρέες όλοι οι χωριανοί γυρίζανε σε όλες τις γειτονιές για να πουν το Χριστός Ανέστη και χρόνια πολλά, να τσουγκρίσουν τα αυγά και άλλα ωραία έθιμα. Τα δημοτικά τραγούδια κελαϊδούσαν και τόσα ωραία πράγματα στην ωραία της τότε εποχής.

Η Παναγία Φανερωμένη

Την άλλη μέρα όλο το χωριό μικροί μεγάλοι το πρωί ξεκινούσαμε για το Μοναστήρι της Παναγίας. Έχω γράψει για την Φανερωμένη. Δύο χωριανοί μας που άνοιγαν ένα μαγαζί στην ύπαιθρο με ένα βαρέλι ούζο ένα κουτί λουκούμια και ο αείμνηστος Μπαρμπασωτήρης με την περαστή φωνή του που πούλαγε κοκοτάκια και σημαίες.

Η άνοιξη η καλύτερη εποχή του χρόνου δεν είμαι ποιητής να γράψω τα ωραία τα τοπία του χωριού μας. Την Φανερωμένη που δίπλα περνάει ο Αχελώος, το μιριόκλιμα, το κρυφό το νησάκι, η Παναγία στο Μετόχι, τα πανέμορφα ακρογιάλια του Μετόχι με τις ωραίες πηγές της τότε εποχής ο μύλος του Κουλουρή και μετά του Μοίρα. Η Τζηλένη με τα πανέμορφα αγριολούλουδα, ο άγιος Δημήτριος και άλλα

ωραία τοπία του χωριού μας το Λεσίι που έδωσε την μεγάλη ζωντάνια της Ποδολοβίτσας Πεντάλοφο αλλά και την καταστροφή της.

Εδώ αγαπητοί μου χωριανοί θα κάνω μια εξομολόγηση. Το 1933 άρχισαν τα πρώτα μεροκάματα του βάλτου εδώ οι πρώτοι που πάτησαν τον τότε βάλτο πριν το 1933 ήτανε η Ποδολοβτσιάνοι και οι κυνηγοί και οι ψαράδες και οι κτηνοτρόφοι και πρώτοι που έχυσαν αρκετό αίμα ήτανε από την Ποδολοβίτσια αλλά και εκείνοι που δεν πήρανε τίποτα από τον εαυτό τους τίποτα.

Οι προγονοί μας σχίζανε τα παρθένα δάση και νερά του βάλτου ήτανε Ποδολοβτσιάνοι αυτοί που κελαηδούσανε με τα τραγούδια τους οι ξυλοκόποι τα με τσεκούρια τους αυτοί που σχίζανε με τα πριόνια τους το μακινάβλακο το κεντρικό και άλλα αυλάκια αυτοί που ψάρευαν τις ωραίες τσιρούκλες αυτοί που πηγμένοι στη νύχτα να ψαρεύουν και χέλια.

Αυτή ήτανε η Ποδολοβίτσια αγαπητέ συγχωριανέ που ο πόλεμος τα άρπαξε όλα τα καλά του χωριού μας

Τίποτε
Δεν είναι αργά
όλα γίνονται τα ίδια και καλύτερα έθιμα
Σε σένα σύγχρονε Πενταλοφίτη εξαρτάται
Μπορείς να ξαναφτιάξεις
και είμαι σίγουρος ότι θα τα φτιάσεις και καλύτερα

Γεια σας κορίτσια όμορφα ξανθιές και μαυρομάτες, γεια σας όμορφες Ποδολοβτσιάνες με τα τέλεια και ωραία σας, γεια σας ζωντανά κορίτσια της Ποδολοβίτσας, γεια σας. Το στολίδι του χωριού μας με πάντα με τα ωραία σας και ζωντανά παιχνίδια της εποχής εκείνης που όταν ερχόταν η άνοιξη ζωντανεύανε το χωριό με τις σπαραχτικές και αηδονίστικες φωνές σας τον Αλή Πασά, το κρυφτούλι, την γοργόνα και άλλα ωραία και απονήρευτα παιχνίδια σας που όταν σας έκανε κέφι αμέσως πιάνατε το χορό και τι χορό ζωντανό και δεν υπάρχουν σήμερα όργανα να τα ζωντανέψουν και τραγουδιστές να τα πουν τα τραγούδια βγαίνανε τόσο ωραία και γλυκά σαν να βγαίνανε από τα ουράνια τόσο γλυκά και ζωντανά ήτανε. Δεν έχω χώρο και μολύβια για να τα γράψω όλα είναι ατέλειωτα δεν τα χωρά κανένα μα κανένα χαρτί για να γραφτούν τα ατέλειωτα ωραία έθιμα του μικρού αυτού χωριού της Ποδολοβίτσας Πεντάλοφος.

Αγαπητοί χωριανοί και χωριανές θα κάνω μια παρένθεση λίγο όμως ο πόλεμος κατέστρεψε πολλά πάρα πολλά σε όλη την ανθρωπότητα και δυστυχώς έπεσε ο κλήρος στο ωραίο μας χωριό την Ποδολοβίτσια και σήμερα Πεντάλοφο να χάσει τα ωραία του ήθη και έθιμα και την ζωντάνια της που η μελλοντικοί νέοι χωριανοί ας τα φτιάσουν. Εγώ θα γράψω τα ολίγα που έμαθα από τους προγόνους μου και χωριανούς μου και κάτι λίγα που έζησα εγώ στα εφηβικά μου χρόνια.

Η Άνοιξη

Η ωραία εποχή του χρόνου. Οι παραμονές του Πάσχα οι απόκριες στο χωριό μας είχαμε αρκετούς καλούς μα καλούς ανθρώπους που σκορπούσανε τη χαρά, το γέλιο το καλαμπούρι που δεν υπήρχε ώρα και στιγμή στα λίγα μαγαζιά του χωριού μας να αντηχεί το γέλιο φανταστείτε τις Απόκριες τι γινότανε στο χωριό μας. Εγώ λίγα θα σας περιγράψω αλλά είναι τόσα πολλά πάρα πολλά.

Γεια σας και εσείς μελλοντικές πανέμορφες Πενταλοφίτισες του χωριού μας που σας εύχομαι να πάρετε το καλό παράδειγμα της παλιάς όμορφης Ποδολοβίτσας Πεντάλοφο που τα πανέμορφα έθιμα του ήτανε αρκετά πολλά και πολύ καλά.

Γεια σας και εσείς παλληκάρια της πανέμορφης Ποδολοβίτσας Πεντάλοφου που ήτανε το παράδειγμα σε όλα της, στην ηθική, στην κοινωνική μόρφωση που στο τέλος του 1800 και αρχάς του 1900 σας έβγαλε αρκετούς επιστήμονες εύχομαι να πάρετε το παράδειγμα των προγόνων σας να φτιάσετε το Πεντάλοφο πιο καλό από πριν και εύχομαι να το ξαναζωντανέψετε.

Γεια σας

Τάσος Κορδόσης

1 Απριλίου 1989

Αγαπητοί συμπατριώτες και συμπατριώτισσες. Είναι αρκετά μα αρκετά αυτά τα ωραία που γράφω. Δεν τα γράφω εγώ αλλά τα γεγονότα που σε κάθε γειτονιά με τις πρωταγωνίστριες της χαράς και του γέλιου που θα γράψω αρκετές. Ανθούλα Σκουτέρη, Ευγενία Λυμπέριου, Αντιόπη Πετρονικολού, την Αγαθή Καταπόδη.

Στην επάνω γειτονιά την μεγάλη της εποχής εκείνης πρακτική μαμή του χωριού μας που με το καλαμπούρι της και το χαμόγελο της αρκετές νέες κοπέλες τις ξεγέννησε που την αποκαλούσαν με το καλλιτεχνικό της όνομα η Βαβούλα Βασιλική Κούτρα και η Μαχούλα η Λαμπρακάκη η γαλιάντρα η μικροσκοπική χαμογελαστή και εξαιρετική γυναίκα και αυτή σκορπούσε το γέλιο και την χαρά.

Αυτές οι γυναίκες σκορπούσαν τη χαρά και το γέλιο και αρκετά αστεία που όταν τα νιάτα του χωριού μας αντίκριζαν αυτές τις γυναίκες κρεμόντουσαν από τα χείλη τους, τι ωραία αστεία θα πουν για να γελάσουν.

Οι δασκάλες της μοδιστρικής, το χωριό μας είχε αυτές που γνώρισα. Η πρώτη Πανωρέα Ευθυμίου, το γένος Κορδόση που ίσως είναι η πρώτη μοδίστρα του χωριού μας που είχε ραπτομηχανή Σίνγκερ του χεριού που ίσως να έμαθε η κόρη της Ξανθίπη Ευγενία Λυμπέριου που έφτιαχνε τα πάντα της εποχής εκείνης. Από αυτές τις δύο εξελίχτηκαν αρκετές Νίσο Τσεκούρα, Μαρίκα Τσορβαντζή που από τις δύο τελευταίες το χωριό μας έβγαλε μοδίστρες αρκετές που πήρε το προβάδισμα από τα γύρω χωριά που ερχόντουσαν να ραφτούν στα μεγάλα μοδιστράδικα της Πενταλόφου, της μόδας της εποχής εκείνης και λίγα λόγια για την Αρχόντου Μασούρα που και αυτή ήταν αρκετά καλή μοδίστρα. Έτσι αρκετές ευχάριστες ώρες της εποχής εκείνης τα όμορφα νιάτα της Πενταλόφου παρευρισκόντουσαν στα μοδιστράδικα και την Κυριακή το απόγευμα στη βόλτα στο Δασύλλιο, που μόνο στο χωριό μας υπήρχε αυτή η ελευθερία των κοριτσιών όχι σε άλλο χωριό της περιφέρειας μας το λέγανε εξελιγμένο, και αρκετός νέος κόσμος παρευρισκότανε να δουν τα όμορφα κορίτσια του χωριού μας, που το καλοκαίρι ο Στάθης Δημητρίου ο πρώτος που έφερε σύγχρονα όργανα κάθε καλοκαίρι τα λεγόμενα Βελούχια της επάνω γειτονιάς που τα Σαββατοκύριακα και δεν εύρισκες καρέκλα, τραπέζι να καθίσεις. Σωστό σύγχρονο γλέντι της εποχής εκείνης που τα όμορφα κορίτσια του χωριού μας στο χορό δεν βρίσκω λόγια για να περιγράψω τα ωραία της εποχής εκείνης που τα άλλα χωριά ήτανε πίσω από το χωριό μας. Συγγνώμη δεν θέλω να κατηγορήσω. Έτσι ήτανε η Πεντάλοφος τότε που σήμερα υστερεί.

Και λίγα λόγια για τους ωραίους γελωτοποιούς και αστείους του χωριού μας που είχε αρκετούς Βασίλη Ζαγγανά αυτόν τον μικροσκοπικό και άριστον χορευτή και γελωτοποιό τον Σαλίμη και άλλους και τον ωραίο Χαράλαμπο Ζώτο που τότε πριν το

1940 διατηρούσε σύγχρονο κουρείο που δεν σου έκανε καρδιά να σηκωθείς από την καρέκλα του κουρέματος από τα ωραία του καλαμπούρια που το κουρείο του ήτανε στο κεντρικότερο τότε καφενείο Πέτρου Λυμπέριου.

Η μεγάλη προίκα οι δύο προξενητές Πέτρος Λυμπέριος και ο Χαράλαμπος Ζώτος για ένα όμορφο και αγνό κορίτσι του χωριού μας που βέβαια το χωριό μας είχε το παράδειγμα της εθνικής σε όλα του τα κορίτσια και αγνά αγόρια του Πεντάλοφου ήτανε από σεβασμό και ηθικής πρώτοι όπως έχω γράψει το Πεντάλοφο ήτανε το στέκι και πολύς ξένος κόσμος περνούσε για να χαρεί λίγη ψυχαγωγία. Έτσι μια μέρα στο μαγαζί του Λυμπέριου παρευρέθηκε μία παρέα από τον Αστακό που δούλευε στα παρθένα χωράφια του Λεσινιού και επάνω στο πιεστό το πασιγνωστο ούζο τρικινέ πέσανε για γάμο αμέσως ο καλόγαθος Ζώτος που κάθε Πενταλοφίτης όλο το καλό σκεπτότανε φωνάζει τον Πέτρο Λυμπέριο σαν σεβαστός και γνωστός το όνομά του στον Αστακό και σε όλη την περιφέρεια εδώ Πέτρο δεν κάνουμε προξενιά για το κορίτσι είπε το όνομά του ο Πέτρος σαν σε όλα του γρήγορος ναι, του λέγει θα το κουβεντιάσουμε και την άλλη μέρα θα απαντήσουμε πραγματικά έτσι έγινε την άλλη μέρα. Άρχισε η μέγα συζήτηση για τα τελειώματα και βέβαια και ο πατέρας του κοριτσιού ήρθε η ώρα να δοθούν και το βράδυ ειδωθήκανε. Βέβαια το κορίτσι μια πανέμορφη Πενταλοφίτσια καθαρομελάχρινη και ωραία τον εντυπωσίασε τον γαμπρό. Δώσανε τα χέρια είπανε τα καλορίζικα και την Κυριακή στο μαγαζί του Λυμπέριου το γλέντι επίσημο και ο λόγος για την προίκα έτσι έγινε ο συμπέθερος ο Λυμπέριος και ο σοβαρός προξενητής Ζώτος τι θα δώσουμε Χαράλαμπε λέγει ο Λυμπέριος εγώ λέγω να δώσουμε το χωράφι στην ακροποταμιά στην φανερωμένη μέχρι στο νησάκι. Αυτό ήτανε βέβαια το πήρε χαμπάρι σχεδόν όλο το χωριό για το προξενιό. Άρχισε το καλαμπούρι και αρκετά γέλια για την προίκα και το κουτσομπολιό στο μαγαζί του Λυμπέριου έπαιρνε και έδινε. Ήρθε η ώρα για τα στέφανα. Από πληροφορίες ο γαμπρός κάτι έμαθε, αλλά δεν πίστευε τίποτε. Ήρθε το συμπεθερικό αρκετός κόσμος καβαλάρηδες από τον Αστακό για να γίνουν τα στέφανα οι γονείς του γαμπρού έπρεπε να πάρουν το χαρτί δήθεν σαν συμβόλαιο για την προίκα και έπρεπε να υπογράψει σαν ο μεγάλος νοικοκύρης Λυμπέριος εγγυητής πραγματικά φέρανε το χαρτί να το υπογράψει ο Πέτρος Λυμπέριος εκεί που υπέγραφε ο Ζώτος και ήτανε να το υπογράψει και ο Λυμπέριος λέγει εφόσον είναι καλό παιδί. Δεν το κάνομε μέχρι στην Μαγόνα και ο καλόγαθος και αστείος Χαράλαμπος Ζώτος αρκετά ετοιμόλογος ναι Πέτρο καλά λες.

Υπογράφηκε το χαρτί, πήρε το χαρτί, ο συμπέθερος, της προίκας σίγουρος για την προίκα έγιναν τα στέφανα αυτά και άλλα γινόντανε στο χωριό μας. Αυτούς τους ωραίους χωριανούς μας. Ήτανε όλοι πάρα πολύ καλοί. Ο γαμπρός ένας εξαίρετος άνθρωπος Αστακιώτης. Δεν έχω λόγια να παινέσω όσο για την νύφη πανέμορφη Πενταλοφίτσια με πολλές χάρες. Ο Ζώτος και η νύφη του Τσούμα νομίζω η πανέμορφη Ελένη.

Το θέατρο και ο Καραγκιόζης

Ο αρχιμουσικός των Ξηρομέρων το αηδόνι του Ξηρομέρου και δάσκαλος των δασκάλων του Ελληνικού Βυζαντίου που έβγαζε μουσικούς αρκετούς Περιστέρι τον καλλίφωνο Σεραφείμ Γεροθόλος, Πετρονικολόν Κλεώπα και Κωστίνα Καθιγένη, Πετρονικολό και Ιωάννη Καπέ

Το θέατρο καραγκιόζης που σε κανένα χωριό δεν καθότανε οι καλλιτέχνες. Αρκετές μέρες στο χωριό μας ερχόντουσαν παραμονές Χριστούγεννα και φεύγανε

με τα έθιμά μας. Αρκετά παιδιά τότε χωριανοί φοιτητές και λίγοι από το γυμνάσιο που ήτανε πολύ λίγοι που σκηνοθετούσανε μόνοι τους αρκετά έργα. Η Γκόλφω η Εζμέ η σκλάβα. Από τους φοιτητές ιατρικής Αθανάσιος Κορδόσης, Κώστας Πετρονικολός φοιτητής της φιλοσοφικής Παναγιώτης Ευθυμίου του γυμνασίου και ο μεγάλος κωμικός Πάνος Καπώνης και πολλές φορές συνεργαζόντουσαν με το διπλανό χωριό την Γουριά που και οι Γουριώτες είχαν αρκετούς αξιόλογους φοιτητές από όλους τους κλάδους και μετά και εμείς μια μεγάλη παρέα αλλά όχι των γραμμάτων μόνο ο Αλέξης ο Πετρονικολός τελειόφοιτος γυμνασίου οι άλλοι ήμασταν του Δημοτικού. Αλλά καλά τα καταφέρναμε, που παίξαμε αρκετά έργα την Εζμέ την Γκόλφω την σκλάβα αυτά περνάγανε την εποχή εκείνη και όλο το χωριό σύσσωμο ερχότανε να δουν και να γελάσουν με τους τότε νέους Τασούλα Αναστάσιο Κορδόση, Αλέξη Πετρονικολό που αυτός σκηνοθετούσε τα πάντα θιασάρχης Πάνος Πετρονικολός ή Μαύρος, Πάνος Παπανικολάου, Κωνσταντίνος Τσορβαντζής, Θεόδωρος Καπώνης ή Καρπούζας και ο Γελωτοποιός με πολύ γέλιο Θωμάς Πούλιας Βασίλης Μωραΐτης και άλλα παιδιά πιο μικρότερα αλλά μας πήρε τότε ο εμφύλιος και τα κατέστρεψε όλα τα ωραία της Ποδολοβίτσας και τα τρία τότε παιδιά του γυμνασίου Πάνος Πετρονικολός του Παντελή και Σπυρίδων Πετρονικολός του Κώστα.

Αγαπητοί φίλοι και φίλες Πενταλοφίτες της Πενταλόφου θα ονομάσω προ και μετά τον πόλεμο, πριν εισχωρήσουν τα ξένα ζιζάνια στα εσωτερικά του χωριού μας.

Θα πάρω το θάρρος να ονομάσω ορισμένες οικογένειες του χωριού μας την εποχή και προ του πολέμου και μετά που είχανε την χαρά στα σπίτια τους που είχανε όμορφα και ζωντανά κορίτσια Κορδόση, Κουλουρή, Μπάκα, Μυτιλήνη, Καπώνη, Λυμπέριου, Στέλιου, Πετρονικολού, Τσορβαντζή, Κουτρούλη, Δημητρούκα, Παπανικολάου, Τριφιάτη, Ρώσου, Λιαροκάπη, Κατσούλα, Τσεκούρα, Καταπόδη, Δημητρίου, Κουτσουβέλη, Στραβοδήμο, Κωνσταντίνου και άλλες οικογένειες πιο μικρές είχανε κορίτσια που σκορπούσανε την χαρά και την ζωντανία στις γειτονιές του χωριού μας και προπαντός στην λεγόμενη μάντρα εκεί μαζευόντουσαν να παίξουνε ωραία παιχνίδια στον πανύψηλο και καμαρωτό πλάτανο του χωριού μας τον Αλή πασά το κρυφτούλι την γουρούνα και άλλα ωραία παιχνίδια.

Γεια σας κορίτσια πανέμορφα της Ποδολοβίτσας που όταν έμπαινε η Άνοιξη σκορπούσατε την τότε εποχή με την ομορφιά σας και την ζωντανία σας το τραγούδι που όταν τελείωνε το παιχνίδι αμέσως πιανόσασταν χέρι χέρι με τα νεανικά σας λυγερά Πενταλοφίτικα κορμιά σας το ζωντανό χορό και τι χορό που ζηλεύανε οι νεράιδες της Τσιλένης τέτοιες ήτανε οι αηδονίστικες γλυκές και ζωντανές φωνές σας νόμιζες ότι βγαίνανε από τον Παράδεισο. Δεν μπορούσες να ξεχωρίσεις ποιά τραγουδούσε καλύτερα και ποιά χόρευε καλύτερα όλες ήταν πρώτες και στο τραγούδι και στο χορό και πολλές φορές όταν έμπαινε ο Απρίλης με τις όμορφές του και όταν σουρούπωνε και πολλές φορές ο καλός καιρός και έβγαινε το φεγγάρι πανσέληνο θα 'λεγες ότι βρισκόσουν στον Παράδεισο.

Γεια σας όμορφες μελαχρινές της επάνω γειτονιάς που εσείς με τα λυγερά και φιδίσια κορμιά σας που όταν μπαίνατε στο χορό ήτανε το κάτι άλλο, χάζευες νόμιμες ότι χορεύανε νεράιδες. Δεν μπορώ να σκεφτώ και να γράψω πιο καλύτερα λόγια για τα όμορφα και σεβαστά κορίτσια του χωριού μας της τότε εποχής και συνεχίζουν και σήμερα και θα συνεχίσουν όσο υπάρχει το Πεντάλοφο.

Θα γράψω για τους χωριανούς μας της επάνω γειτονιάς στην θέση Γελαδούρη που συγκατασταθήκανε από πού ήρθανε δεν ξέρω. Άλλοι λέγανε ότι ήρθανε μετά το 21 ο χωριανός μας Μιχάλης Σκουτέρης ας ερευνησει να μάθει. Εγώ δεν ψάχνω να

μάθω πού και από πού ήρθανε. Εγώ θα παινέψω αυτές τις λίγες οικογένειες του χωριού μας γιατί τους αξίζει.

Αλλά εκείνο που είναι γεγονός και αληθές είναι την πιο μεγάλη ζωντανία του χωριού μας Ποδολοβίτσα Πεντάλοφο την χρωστά σ' αυτούς τους απλοϊκούς ανθρώπους. Αυτοί ήτανε τα αηδόνια της χαράς, της Ποδολοβίτσας Πεντάλοφο αυτοί δημιουργούσανε το γέλιο, το καλαμπούρι. Με λίγα λόγια αυτοί ζωντάνευαν το χωριό μας. Δεν έχω λόγια για να γράψω περισσότερα για τους καλόκαρδους χωριανούς μας ήτανε φτωχοί σε χρήμα αλλά είχανε πάμπολλα χαρίσματα στην καρδιά τους. Είναι ατελείωτα τα χαρίσματα τους που εγώ δεν μπορώ να τα υλοποιήσω είναι τόσα πολλά και θα υπάρχει στο χορό στο τραγούδι στο καλωσόρισμα και άλλα ωραία της Πενταλόφου μια μικρή παρένθεση.

Οι πρόγονοι μας έδωσαν αρκετά και ωραία έθιμα σε μας τους απογόνους δυστυχώς όμως ένα μεγάλο ποσοστό τον απογόνων λόγω της τότε εποχής του πολέμου έχουν φύγει σε μακρινά μέρη της αγαπημένης Ποδολοβίτσας από τους απογόνους μας μέινανε πολλοί λίγοι και αρκετοί ξένοι αυτοί ας συνεχίσουν τα ωραία έθιμα της Ποδολοβίτσας Πεντάλοφο και τελειώνοντας γεια σας νέοι και νέες μελλοντικοί Πενταλοφίτες και Πενταλοφίτισσες. Εύχομαι να συνεχίσετε και πιο καλύτερα από τους προγόνους. Μαζί σας αγκαλιάσαμε με μεγάλη χαρά και πρέπει και εσείς να σεβαστείτε τα ωραία έθιμα και να συνεχίσετε.

16.4.1989

Αναστάσιος Κορδόσης

Τασούλης

Είναι ατέλειωτα τα καλά και αξιόλογα του χωριού μας Πεντάλοφο. Προπολεμικά το χωριό μας ήτανε το κέντρο του Ξερομέρου και βέβαια το πέραςμα. Αρκετές αξιόλογες οικογένειες του Ξερομέρου πολλές φορές ερχόντουσαν να γλεντήσουν και προπαντός με τους αξιόλογους καλλιτέχνες να παρευρεθούν με τους καλούς Ποδολοβιτσανούς να βρεθούν στο ωραίο μας πανηγύρι και να ακούσουν τον αρχιδάσκαλο του Ξερομέρου της Βυζαντινής μουσικής τον αξέχαστο Τσιμπούκη που έβγαλε αρκετούς μουσικούς όπως τον Κλεώπα Πετρονικολόν τους Καπέους από την Γουριά τον Σεραφείμ Γεροθόδωρο από την Ρίγανη και αρκετούς μουσικούς του Νομού μας που πολλές φορές η Αγιασωτήρα μας γιόμιζε από πολύ κόσμο. Από τα γύρω χωριά και πολλές φορές ερχόντανε και ο Δεσπότης για να ακούσει τα αηδόνια της Γουριάς της Ρίγανης και της Ποδολοβίτσας που ο Σεραφείμ ο Γεροθόδωρος έλαχε αρκετό χρόνο στην Μητρόπολη των Αθηνών και βέβαια η ξακουστή Ποδολοβίτσα Πεντάλοφο ερχόντουσαν γιατί το χωριό μας είχε βγάλει για την εποχή εκείνη και Δήμαρχο τον Θεόδωρο Λυμπέριο με πολλές γνωριμίες και αρκετούς επιστήμονες την εποχή εκείνη που είχανε το σεβασμό μεγάλο.

Αυτή ήτανε η Ποδολοβίτσα Πεντάλοφο.

Αυτές οι λίγες οικογένειες δηλαδή οι εύπορες ήτανε πασίγνωστες από τον Αστακό μέχρι στο Μεσολόγγι Αγρίνιο Καρβασαρά, Βόνιτσα. Σ' αυτές τις κωμοπόλεις του Νομού μας πολύ γνωστές από παντρολογήματα και συμφοιτητές στο Πανεπιστήμιο και βέβαια και στα γύρω χωριά και βέβαια και από τους καλλιτέχνες που είχανε αρκετές γνωριμίες.

Δεν έχω λόγια περισσότερα να παινέψω το χωριό μας. Δεν το εξυμνώ εγώ αλλά η πραγματικότητα, τα είχε όλα κυνηγούς, ξυλοκόπους, Δημάρχους, Επιστήμονες, και πιο πολύ καλλιτέχνες. Και κάτι άλλο, άντρες και γυναίκες το

καλαμπούρι των ανθρώπων που σε κάθε ώρα και στιγμή σου φέρνανε τη χαρά, το γέλιο, την καλή καρδιά.

Κορδόσης Αναστάσιος
30 Σεπτεμβρίου 1987

Δεν είμαι ούτε ιστορικός ούτε αρχαιολόγος, είμαι ένας άνθρωπος με τις λίγες γνώσεις του δημοτικού. Θα γράψω στην συνέχεια για το Μεσολόγγι, αυτή την ιστορική πόλη που δεν ενδιαφέρθηκε κανείς να την αξιοποιήσει.

Παρόλο την αξιόλογη ιστορία της και τους σημαντικούς ανθρώπους που ανάδειξε, η μόνη πόλη με τους πέντε Πρωθυπουργούς. Θυμάμαι προπολεμικώς το Μεσολόγγι σε άθλια κατάσταση. Όλες οι δημόσιες υπηρεσίες ήταν πρόχειρα κτίσματα, παντού υπήρχαν χωματόδρομοι με αποτέλεσμα η μετακίνηση

και συγχρόνως η εξυπηρέτηση των αγροτών να δημιουργεί σε όλους προβλήματα. Ακόμη για παράδειγμα και το τραινάκι που υπήρχε ήταν άχρηστο.

Σήμερα όμως αυτά τα προβλήματα έχουν ξεπεραστεί κατά πολύ σ' όλους τους τομείς, αλλά όσον αφορά την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου κανείς δεν έχει δείξει το ανάλογο ενδιαφέρον. Ας προσπαθήσει κανείς νέος ζωντανός και δραστήριος για το Μεσολόγγι, την ιερά πόλη.

Η Ποδολοβίτσα (Πεντάλοφο)

Πριν το 1930 και μετά θα περιγράψω την ιστορία του χωριού μας όπως την έχω ακούσει από τους χωριανούς και τους προγόνους μου.

Το Πεντάλοφο πριν το 1930 και μετά ήταν ένα χωριουδάκι μικρό και φτωχό, με 120-130 οικογένειες όλες και όλες. Από αυτές 10-15 περίπου ήταν εύπορες. Από το 1800 και μετά ο αξιότιμος χωριανός μας Μιχάλης Σκουτέρης συνεχίζει ακόμη να ερευνά την ιστορία του χωριού μας. Έχω γράψει και πρωτύτερα πραγματικές ιστορίες για αξιόλογους χωριανούς μας στην Εφημερίδα του χωριού.

Το ξακουστό πανηγύρι της Πενταλόφου

Προπολεμικώς αλλά και αργότερα ήταν πασίγνωστο σ' όλη την περιφέρεια του νομού μας με τους αξέχαστους καλλιτέχνες του χωριού μας που ήταν πρωτοπόροι σ' όλα τους. Αυτοί τότε ήταν χορευταράδες και γλεντζέδες και έτυχε να γνωρίσω και εγώ αρκετούς όπως : Γεώργιο Καραπάνο, Συμεών Λάκα, Λυμπέριο Δημήτριο ή Ράμια, οικογένεια Τσορβαντζή, Οικογένεια Σκουτέρη, Νίκος Τσάμης, Αδελφοί Σταθελάκη (Θωμάς και Δημήτριος) Οικογένεια Κουτρούλη (Βασίλη, Κώστα, Νίκο ή Πόλεμο) και Πάνος Παγούρας. Συγκεκριμένα στην πάνω γειτονιά στην θέση Γελαδούρι ήταν όλοι χορευταράδες, βέβαια και σήμερα συνεχίζουν. Ακόμη ξεχώριζαν για το χορό τους οι αδελφοί Κορδόση (Κώστας και Σωτήρης) οι οποίοι έφαγαν την περιουσία τους στα γλέντια και στα πανηγύρια.

Η σημασία του ερχομού του Πάτερ Κοσμά στο χωριό μας

Τέλη του 1700 και αρχές 1800 περίοδος του πάτερ Κοσμά που ερχόταν από την Κωνσταντινούπολη και περνούσε από το Μεσολόγγι, Αιτωλικό, Νιχώρι, Κατοχή και από την Παλαιοκατούνα που τότε φημιζόταν για την άπρεπη συμπεριφορά τους. Όταν έφτασε στο χωριό "Παλαιοκατούνα" οι κάτοικοι του άρχιζαν να τον περιγελούν όπως η οικογένεια Λυμπέριου με την πολύ μεγάλη περιουσία. Όλη σχεδόν η Πεντάλοφο ήταν κτήμα της, και να κάνουν άσχημες χειρονομίες.

Παρόλο που σκοπός του ήταν να διακηρύξει το λόγο του Θεού. Στην συνέχεια πολύ κουρασμένος ο πάτερ Κοσμάς από το δρόμο αλλά κυρίως από την άσχημη υποδοχή αυτού του χωριού έφτασε στο Πεντάλοφο. Εκείνη την μέρα έτυχε να γίνεται το Φημισμένο πανηγύρι του χωριού μας. Εδώ θα κάνω μια παρένθεση για να αναφέρω τον τόπο που ακριβώς γινόταν το πανηγύρι.

Στην άκρη του χωριού υψωνόταν ο πανύψηλος, καμαρωτός πλάτανος του χωριού μας με τον φουντωτό και πανέμορφο ίσκιό του, που έχει και αυτός την ιστορία του. Κάτω από τον πλάτανο έπαιρνε τον αργιλέ του ο Μπέης του χωριού. Εκεί γινόταν τα αξέχαστα γλέντια της Πενταλόφου. Συνεχίζω για τον πάτερ Κοσμά λέγοντας ότι την στιγμή που έφτασε στο χωριό ο Καλόγερος οι Πενταλοφίτες γλεντάγανε με τα ωραία τους τραγούδια. Ξαφνικά ακούστηκαν κάποιες φωνές άσχημες, ασυνήθιστες για το χωριό. Τότε οι σεβαστοί δημογέροντες έστειλαν κάποιους να δουν τί συμβαίνει, και βλέποντας αυτοί τον πάτερ Κοσμά σε άθλια κατάσταση τον πήραν και τον έφεραν στο χωριό μας. Η φιλοξενία είναι κάτι που συνηθιζόταν και συνηθίζεται στο χωριό. Σε κάποια στιγμή ο χορός σταμάτησε από περιέργεια να δουν τι είχε γίνει. Βλέποντας τον καλόγερο χωρίς να ξέρουν ποιός είναι τον έβαλαν να κάτσει στα λεγόμενα τότε "χταπόσια" που ήταν φτιαγμένα από τους ξυλοκόπους του χωριού με τα ντόπια και πασίγνωστα δέντρα μας τα "φράξια".

Χωρίς να ρωτήσουν ποιός είναι και από πού έρχεται, τον περιποιήθηκαν αμέσως δίνοντάς του να φάει από τα ωραία μας ψάρια τις τσιρούκλες που προέρχονταν από το βάλτο. Μετά από αυτό το περιστατικό ο χορός και το γλέντι φούντωσε ξανά στο χωριό. Ο καλόγερος ή Παπουλάκης όπως τον αποκαλούσαν τότε στην περιφέρεια του νομού Αιτωλοακαρνανίας αφού ξεκουράστηκε άρχισε να μιλά για την διδασκαλία του Χριστού.

Αγαπητοί μου Χριστιανοί, ευχαριστώ πρώτα για την φιλοξενία σας. Παρόλο που έχω γυρίσει αρκετούς τόπους, αυτό που είδα εδώ είναι πρωτοφανές. Βέβαια είχα μία πληροφορία για το χωριό σας, αλλά δεν περίμενα τέτοια υποδοχή και μάλιστα χωρίς να ξέρετε ποιός είμαι. Πάντα να είστε αυτοί που είστε φιλόξενοι και καλοί. Τώρα όμως θα ευχηθώ και συγχρόνως θα καταραστώ. Πρώτα για το γειτονικό χωριό οργή και κατάρα δίνω οι 12-13 οικογένειες να μην αυξάνονται και η 13η να είναι κουτσή. Και πραγματικά από τότε έτσι γίνεται. Και εσείς αγαπητοί μου Πενταλοφίτες να παραμείνετε έτσι ακριβώς όπου στο αίμα σας ρέει η φιλοξενία, το γλέντι, και η χαρά και παντού να δημιουργείτε το κέφι. Αλλά όμως προκοπή δεν θα κάνετε. Αυτά είπε ο πάτερ Κοσμάς και την άλλη μέρα αναχώρησε για την περιοδεία του στο Ξηρόμερο και στην ήπειρο, με άσχημες της τότε εποχής διαδρομές που ήταν αρκετές δραματικές.

Μια ιστορία για το βάλτο **Το σημερινό Λεσίνι**

Ήταν πραγματικός βάλτος, ζούγκλα με πολλά και άφθονα νερά με πολλή και άγρια βλάστηση. Από παλαιά λέγανε οι πρόγονοι μας ότι ο βάλτος άρχιζε από την θέση "Κάκαβος" περίπου 500 μέτρα από το χωριό. Εγώ όμως θα σας κάνω ένα μικρό σχεδιάγραμμα και θα σας πω μια μικρή ιστορία για το Λεσίνι.

Αυτό το κάνω γιατί οι πρόγονοι μας ήταν οι πιο παλαιοί άνθρωποι που το πατάγανε με τα πρωτόγονα μέσα δηλαδή τα λεγόμενα "πριάρια". Όπως τα αποκαλούν τα "μονόξυλα". Μέσα στο βάλτο στις θέσεις "Γκενιά" και "Μαγγανά" το λεγόμενο νησί και το Τυμπανοχώρι, απλωνόταν ένα πολύ μεγάλο δάσος περίπου 20.000 στρέμματα με πανύψηλα φράξια και με άλλα διάφορα δέντρα. Με αυτά ακριβώς τα δέντρα οι ξυλοκόποι κατασκεύαζαν τα πριάρια. Ο βάλτος το σημερινό Λεσίνι είχε αρκετές πηγές γύρω από διάφορα βουναλάκια και μέσα στο έδαφος του υπήρχαν πολλές πηγές. Από χιλιάδες χρόνια είχαν σχηματίσει διάφορα φυσικά αυλάκια. Το πιο μεγάλο αυλάκι καθώς πληροφορήθηκα από διάφορους χωριανούς μου πήγαζε από το σημερινό αντλιοστάσιο στην θέση "Μετόχι". Όσο το αυλάκι προχωρούσε προς τα κάτω δημιουργούσε περισσότερες πηγές. Όταν έφτανε στην θέση "Μύλο" στο σημερινό Μοίρα άρχιζε και σχηματιζόταν ένα πιο μεγάλο αυλάκι. Στην θέση "Λάμπρα" υπήρχε ένας μικρός κόλπος περίπου 1000 στρέμματα που από τις παραδόσεις λέγεται ότι π.χ. ήταν ένα λιμάνι.

Το ονομάσανε Λάμπρα αλλά Λάμπρα ήταν πραγματικά. Λαμποκοπούσε ο τόπος από την λάμψη των καταγάλανων νερών της. Οι πρόγονοι μας λέγανε ότι τόσο ωραία θέα είχε που ερχόντουσαν οι μάγισσες και οι νεράιδες και χόρευαν στα όμορφα νερά της. Αυτός ο ωραίος βάλτος όπως περιγράψω είχε φυσικές τοποθεσίες όπως ο Άγιος Δημήτριος. Στο μέσο του βάλτου η Παναγία Λεσινίου όπου βρίσκεται και ένα μικρό κανόνι στην εκκλησία της εποχής εκείνης που έχει μια ωραία ιστορία.

Την περίοδο του 1821 όλοι οι πατριώτες μας οπισθοχωρώντας πήγαν στην Παναγία για να σωθούν από τους Τούρκους. Στο δυτικό μέρος του βάλτου υπάρχει ένα ωραίο μοναστήρι "Η Παναγία της Καλχίτσας" το οποίο είναι χτισμένο μέσα σε μια σπηλιά. Προς το βόρειο μέρος βρισκόταν το λεγόμενο Παλαιόκαστρο, χτισμένο σε μια πανέμορφη τοποθεσία. Ακόμη το πανάρχαιο θέατρο του Τρικάρδου και άλλα σημαντικά για τον τόπο μας αρχαία, που εγώ δεν ξέρω. Μακάρι να βρεθεί ένας πιο νέος να ερευνήσει τον τόπο μας που έχει αρκετά αξιοθέατα και να τα αξιοποιήσει στην θέση "βάλτος" και στην περιοχή του Ξηρομέρου. Από την θέση Λάμπρα σχηματίζουν τα δύο μεγάλα αυλάκια, που συνεχίζουν προς την θάλασσα. Το μεγάλο αυλάκι που συνεχίζει την κοίτη του προς την θάλασσα, δημιουργού σε ωραία νησάκια με πλούσια βλάστηση.

Στην συνέχεια περνούσε από την θέση Ντάλιο, το Κόκκινο Στεφάνι, και τον Άγιο Δημήτριο. Στον Άγιο Δημήτριο ερχόταν ένα άλλο αυλάκι από την Μαραθούλα και ίσως και πιο πάνω από το Γηροπόρο και συνέχιζε περνώντας από το Παλαιόκαστρο και έσμιγε με το μεγάλο αυλάκι στον Άγιο Δημήτριο. Μετά προχωρούσε προς το δυτικό μέρος του βάλτου. Περίπου στο μέσο του βουνού της Καλχίτσας από εκεί ερχόταν ένα πολύ μεγάλο αυλάκι το λεγόμενο Γηροπόρο. Τώρα ονομάζεται Βήτα.

Εκεί το μέσο δηλαδή λεγόταν Σταυρός, πιο κάτω από την θέση Φράξος. Ένα άλλο το πιο παλιό αυλάκι που πήγαζε από την Λάμπρα, προχωρούσε προς το νότιο μέρος περίπου 1000 με 1200 μέτρα, έστριβε προς το δυτικό μέρος του βάλτου και ενωνόταν με τα δύο μεγάλα αυλάκια.

Ο Μαγγανάβλακος προχωρούσε και χώριζε το βάλτο σε δύο μεγάλα μέρη το λεγόμενο Γκενιά και το Νησί.

Πιο κάτω στην θέση Παναγία, σχηματίζονταν ένα μεγάλο πέλαγος με γλυκά νερά. Στην θέση Λεσινίτσα Γκινιάς πήγαζε ένα άλλο μεγάλο αυλάκι ο "Γκενάβλακος". Αυτό προχωρούσε στα δυτικά περίπου 2 χλμ και έπαιρνε στροφή προς το νότιο μέρος του βάλτου.

Ένα άλλο μικρό αυλάκι που πήγαζε από την Κατοχή, πέρναγε από τα αρχαία του Τρικάρδου και χύνονταν στον "Πεταλά". Μέσα στον βάλτο υπήρχαν και άλλα μικρά αυλάκια. Το σημαντικότερο από αυτά ήταν το αυλάκι του Δέλτα που πήγαζε από την θέση Παναγία του Λεσινίου. Αυτός ήταν λοιπόν ο βάλτος, ΤΟ ΛΕΣΙΝΙ.

Το ξεχέρωμα και η αξιοποίηση του βάλτου (από το 1930)

(Από την εταιρεία τότε Χαριλάου που υπολογιζόταν περίπου 90.000 στρέμματα).

Τα σχέδια του Λεσινίου από την εταιρεία Χαριλάου ήταν να γίνουν στην θέση Αγίου Δημητρίου, αλλά από πληροφορίες των τότε προέδρων του χωριού μας για διάφορες μικροπαραεξηγήσεις δεν άφησαν να γίνουν τα αξιόλογα για το χωριό μας της εποχής εκείνης γραφεία και άλλα κτίσματα.

Το χωριό Αστακός πιο έξυπνοι παραχώρησαν τα γραφεία της εταιρείας στην θέση Βαλτί και έτσι το χωριό Πεντάλοφος έχασε μια ευκαιρία πολύ σημαντική και αυτό από αφέλειά τους.

Το Βαλτί έγινε ο κόμβος της εταιρείας Χαριλάου με το όνομα Λεσίνι.

Ο Χρυσός Αιώνας της Πενταλόφου

Από το 1935 άρχισε το ζωντάνεμα του χωριού μας. Το 90% δούλευε στα παρθένα χωράφια του Λεσινίου με διάφορες ειδικότητες. Πολύ και άφθονο χρήμα έπεφτε στο χωριό μας. Ήταν πολύ εργατικοί, όμως κάθε Σαββατοκύριακο με το νταούλι, τον ζουρνά, τα κλαρίνα και τα βιολιά καίγονταν το πελεκούδι.

Οι πρώτοι καλλιεργητές του χωριού μας με αρχηγό τον Ανδρέα Μοίρα.

Θα γράψω λίγα λόγια για τον Ανδρέα Μοίρα. Άνθρωπος πολύ ξύπνιος, ενεργητικός με πολλές και σημαντικές γνωριμίες της εποχής εκείνης, πολύ δυναμικός άντρας ήταν ο κατάλληλος για πρόεδρος του χωριού. Δυστυχώς όμως δεν τον άφησαν διάφοροι παράγοντες της τότε ανώμαλης κατάστασης του 20ου Παγκοσμίου Πολέμου. Έχω κάνει αρκετές έρευνες αλλά δεν ζει κανείς για να μάθω ορισμένα πράγματα. Εκείνο που πληροφορήθηκα πριν από λίγο καιρό είναι ότι ο Ανδρέας Μοίρας ήταν ο χρησιμότερος και ζωντανότερος άνθρωπος για το χωριό μας.

Συνεχίζω τώρα για τους καλλιεργητές. Το 1933-34 περίπου η παρέα του Ανδρέα Μοίρα ήταν : Αδελφοί Κουτρούλη (Δημήτρης και Κώστας) Λευτέρης Τσορβαντζής, Θωμάς Σταθελάκης και άλλα ζωντανά παιδιά της εποχής εκείνης του χωριού. Από τον Αστακό: Αδελφοί Φάρο και Αδελφοί Συμεών και Νίκος Λουκέρης. Μεγάλες εκτάσεως καρπουζιών καλλιεργούσαν αυτοί οι ζωντανοί αγρότες του Λεσινίου.

Τα πασίγνωστα καρπούζια του Λεσινίου

Μεγάλες εκτάσεις καρπουζιών με πολύ κίνηση στο Λιμανάκι του Βαλτί όπου εκεί τα καϊκια φόρτωναν αρκετούς τόνους καρπούζια τα οποία είχαν κατακλύσει τις μεγάλες αγορές των μεγάλων πόλεων και προπαντός των Αθηνών.

Οι κυνηγοί και οι ξυλοκόποι της Πενταλόφου.

Πολλοί τότε Πενταλοφίτες στο βάλτο ασχολούνταν με το κυνήγι που ήταν άφθονο, δηλαδή υπήρχαν αρκετοί λαγοί καθώς και αγριογούρουνα. Στο Λεσίνι αφθονούσαν οι αγριόχηνες, αγριόπαπιες και πολλά άλλα είδη πουλιών.

Οι πιο γνωστοί κυνηγοί ήταν : Αδελφοί Τσορβαντζή, Γιαννάκης και Χαρίδημος Δημητρούκας και οι πασίγνωστοι του γειτονικού χωριού παραμυθάδες ο Θανάσης και ο Κώστας Μπρίκης που στην πραγματικότητα ήταν οι καλύτεροι από όλους τους κυνηγούς. Μεταξύ αυτών ήταν και μερικοί αυτοδίδακτοι ξυλοκόποι κυνηγοί όπως : ο Θανάσης, Μουσουλής, Δημητρίου, Γιανάκας και άλλοι χωριανοί μας. Αυτοί ήταν στην περιφέρεια μας οι γνωστοί ξυλοκόποι που έφτιαχναν σκαλιστές αντίκες δηλαδή ντουλάπια, κασέλες, σκαφίδια, σκάφες και άλλα διάφορα αντικείμενα.

Αυτά φτιάχνονταν από τα ωραία δέντρα τα φράξια. Ο βάλτος όμως είχε και άγρια θηρία όπως λύκους, τσακάλια, αλεπούδες και άλλα μικροαγρίμια. Ο βάλτος είχε διάφορες ονομασίες και παλαιά αλλά και σήμερα. Το νησί, ο Γκενιάς, το Ταμπανοχώρι, ο Πήγασος, η Κάτω ζώνη, ο Τρίκαρδος και Γηροπόρος που από παραδόσεις λέγεται ότι στο Γηροπόρο ήταν το ναυάγιο του Οδυσσέα.

Οι ωραίες Τσιρούκλες

Ο βάλτος είχε αρκετά ψάρια όπως : κέφαλος, λαβράκια, γλανίδια, χέλια και για τους Πενταλοφίτες οι πολύ νόστιμες μαλλιαρές τσιρούκλες.

Οι ερασιτέχνες ψαράδες του χωριού

Θα αρχίσω αναφέροντας μερικούς ψαράδες : Δημήτρης Παπανικολάου, Αθανάσιος Καταπόδης, Αδελφοί (Γεώργιος - Πάνος) Μουσουλής, Θεόδωρος Κεραμίδας και μεταξύ αυτών εγώ ο Αναστάσιος Κορδόσης και για τους πιο πολλούς Τασούλας, θα πω ένα όμορφο περιστατικό που πιστεύω πως θα γελάσετε αρκετά. Στην θέση Γκενιά στο Γκινάβλακο που είχε αρκετές τσιρούκλες παρέα πάντα ο μπάρμπα Σάκιας Καταπόδης, ο Γεώργιος Μουσουλής και ο Θεόδωρος Κεραμίδας πηγαίνανε για ψάρεμα.

Σε μια στιγμή ο Γεώργιος Μουσουλής σηκώθηκε να πάει προς νερού του. Με το που έφυγε αμέσως η παρέα του η οποία είχε σκηνοθετήσει από πριν ένα αστείο έβαλαν πολύ γρήγορα στην καλαμίδα του Μουσουλής μια τηγανισμένη τσιρούκλα. Γυρίζοντας ο Μουσουλής στην θέση του καταλαβαίνοντας ότι το αγκίστρι του έχει πιάσει ψάρι αρχίζει να τραβάει γρήγορα ώσπου βλέπει την τηγανισμένη τσιρούκλα. Αυτό περίμεναν οι φίλοι του και άρχισαν να γελούν με τις άγριες και αστείες φωνές του Μουσουλής.

Δεν ήταν μόνο αυτό, έκαναν μεγάλο σαματά στο χωριό λέγοντας ότι ο μπαρμαπάνος ψάρευε τηγανισμένη τσιρούκλα. Τι καλαμπούρι, τι αστείο στα όμορφα χρόνια της Πενταλόφου.

Θα πω άλλη μια μικρή ιστορία για τον Ευστάθιο Πετρόπουλο ή Μπανίτσα ή Τζάθη που φημιζόταν για τα ωραία του αστεία. Ήταν σβέλτος, είχε πολύ δύναμη και όλοι μας τότε τον ζηλεύανε για τα τόσα φυσικά

χαρίσματα του. Βρισκόμαστε ξανά στο Γκενιά, ο Λευτέρης Τσορβατζής που ήταν εύσωμος και όμορφος άντρας μερικοί άλλοι και εγώ. Σαν μικροσκοπικός και αδύνατος ο Σταθάκης προχωρούσε αρκετά μέσα στο Γκενάβλακο πετούσα κούτσουρα και έτσι σβέλτος που ήταν πήγαινε στα πιο βαθειά νερά του Γκενάβλαχου και το καλάθι του ήταν πάντα γεμάτο.

Σε κάποια στιγμή βγήκε έξω για να στρίψει τσιγάρο οπότε τον βλέπει ο Τσορβαντζής με τις τσιρούκλες και του λέει : Στάθη είναι καλή η θέση που ψάρευες για να πιάσω και εγώ τσιρούκλες : Ναι Λευτέρη απαντά είναι ωραία θέση με πολλά ψάρια. Ο Σταθάκης ήξερε και το δικό του βάρος και του Λευτέρη αλλά τον έστειλε εκεί για να βουλιάξει. Προχωρώντας ο Λευτέρης ανύποπτος χωρίς να βάλει με το νου του πόσο βαρύς ήταν για εκείνον το μέρος, με το που φτάνει εκεί άρχισε να βουλιάζει στα καταγάλανα και βαθειά νερά του Γκενάβλακου. Ο Σταθάκης πιο πέρα κλωτσούσε από τα πολλά γέλια φωνάζοντας : "Πάει ο Λευτέρης μας, τον φάγανε τα ψάρια. Εμείς οι υπόλοιποι τρέχοντας να δούμε τι συμβαίνει, είδαμε τον καλόγαθο Λευτέρη Τσορβαντζής βρεγμένο ως το κόκκαλο και να γελάει με το πάθημά του. Γέλια, κέφι στην ταβέρνα του Δήμου του Δυσσέου που τα λέγανε πίνοντας τα ωραία κρασιά της εποχής εκείνης. Υπάρχει και μια άλλη μικρή ιστορία με τον Δημήτριο Κουτρούλη στην θέση Τρίκαρδο.

Πληροφορίες λένε ότι στο αυλάκι του Τρίκαρδου έχει μεγάλες τσιρούκλες. Όπως πάντα χαράματα ξεκινήσαμε για εκεί. Πιάσαμε όλοι τις θέσεις μας Στάθης, Παπανικολάου, Κουτρούλης, Στάθης Μπανίτσας και άλλοι. Σε κάποια στιγμή ακούμε τον Σταθάκη Πετρόπουλο με τα καλαμπούρια του και με την σιγανή φωνή του να λέει :

"Έλα τσιρούκλα μου ωραία, να φέρεις και την αδελφή σου". Σε κάποια στιγμή ο Δημητράκης Κουτρούλης ο οποίος ήταν νευρικός αλλά και καλαμπουρτζής έπιασε μια μεγάλη τσιρούκλα και φώναξε: "Έλα τσιρούκλα μου να φέρεις γρήγορα και την βάβω σου". Δηλαδή την γιαγιά σου. δεν πρόλαβε όμως να την ξαγκιστρώσει και να την βάλει στο καλάθι και η τσιρούκλα με δύο τιναξιές έγειρε το καλάθι και έπεσε μέσα στο αυλάκι. Τότε ο Δημητράκης νευριασμένος άρχισε να βρίζει. Ο Σταθάκης βγαίνοντας από την κρουψώνα του πήγε δίπλα στον Κουτρούλη και του λέει "Κουμπαράκι τί έπαθες ήρθε και η βάβω της και ο παππούς της" Το βράδυ μετά το ψάρεμα το καλαμπούρι συνεχιζόταν στο μαγαζί.

Ο μεγάλος κυνηγός και ψαράς Χαρίδημος Τσορβαντζής

Αυτός ήταν ο ταρζάν του Λεσινίου, παραμυθός αλλά όμως καλός ψαράς και κυνηγός. Με το ωραίο και μεγάλο πριάρι του έσχιζε τα νερά της ζούγκλας του Λεσινίου. Σάββατο και Κυριακή ερχόταν στο χωριό φέρνοντας παπιά, αγριογούρουνα κ.α. Ακόμη ερχόταν για να απολαύσει το ωραίο κρασί και την καλή παρέα του χωριού του, και να ιστορήσει διάφορα φανταστικά κυνήγια του. Κάποτε βρέθηκε

αντιμέτωπος με έναν αγριόχοιρο αρκετά μεγάλος περίπου 150 οκάδες. Τον τραυμάτισε σοβαρά, αλλά έτσι που ήταν μεγάλος δεν έπεσε κάτω.

Τότε αυτός πεπειραμένος καθώς ήταν έπεσε κάτω ανάσκελα γιατί ήξερε ότι αν προχωρούσε θα τον έσκιζε αμέσως. Ο αγριόχοιρος τραυματισμένος πέρασε δίπλα του χωρίς να δώσει προσοχή στον Χαρίδημο και δεν απομακρύνθηκε το ζώο ούτε 30 μέτρα όταν σωριάστηκε κάτω. Την άλλη μέρα με πολλή προσπάθεια τον έβαλε στο πριάρι του και τον μετέφερε στην Λάμπρα, ειδοποιώντας το χωριό να φέρουν δύο άλογα για να τον πάει να τον πουλήσει, αν και ήξερε ότι χρήματα δεν υπήρχαν.

Χρήματα λίγοι είχαν ενώ οι υπόλοιποι δεν ήξεραν καν το χρώμα τους. Θα περιγράψω μια άλλη ιστορία του παραμυθά των κυνηγών τον Θανάση Μπρίκη. Στην θέση κάτω ζώνη, περίπου πιο κάτω από το αντλιοστάσιο του Δέλτα η επιχείρηση του Μοίρα με τους συνεργάτες του Δημήτρη και Κώστα Κουτρούλη είχε αρκετά στρέμματα καρπούζια και καλαμπόκια. Τότε ένας αγριόχοιρος αρκετά μεγάλος μπήκε στην καλλιέργεια και έκανε μεγάλη ζημιά. Ο Τσορβαντζής και Κουτρούλης φοβήθηκαν γιατί δεν ήξεραν πώς να χτυπήσουν τον άγριο χοίρο. Ο Αθανάσιος Μπρίκης ο οποίος ήταν ο δεύτερος ταρζάν που κυκλοφορούσε στο βάλτο, όταν μια μέρα πέρασε από αυτούς για να προμηθευτεί καπνό και τσιγαρόχαρτο τότε αυτοί βρήκανε ευκαιρία για να του πουν για το γουρούνι.

Μόλις αυτός άκουσε για το γουρούνι τους είπε πως την άλλη μέρα πριν βασιλέψει ο ήλιος θα είναι σκοτωμένο. Και έτσι ζήτησε ακριβείς πληροφορίες για το ζώο. Την άλλη μέρα έφτασε στην ώρα του για να σκοτώσει το γουρούνι. Πήγε στην θέση που του είπαν και σαν σβέλτος που ήταν έδωσε ένα πήδημα και βρέθηκε σε ένα κλαδί ενός αρμυρικιού. Τα παιδιά πήγαν από περιέργεια να δουν πώς θα σκοτώσει το ζώο. Βλέποντας όμως τον Θανάση Μπρίκη να στρίβει τσιγάρο αναρωτήθηκαν τι θα κάνει όταν έρθει το αγριογούρουνο. Δεν πρόλαβαν όμως να αποτελειώσουν την σκέψη τους όταν άκουσαν ξαφνικά ένα πυροβολισμό μένοντας έτσι με το στόμα ανοικτό. Στην συνέχεια έτρεξαν στην θέση που έγινε το συμβάν και είδαν τον Μπρίκη να ανάβει το μισοτελειωμένο τσιγάρο του και ένα κάπρο σκοτωμένο, την άλλη μέρα αφού το ζυγίσανε διαπίστωσαν πως ήταν ένα από τα μεγαλύτερα γουρούνια του Λεσινίου.

Και οι δύο παραδέχτηκαν ότι τελικά ο Μπρίκης δεν έλεγε πάντα παραμύθια αλλά και πραγματικά γεγονότα. Μάλιστα συνηθιζόταν η έκφραση όταν κάποιος έλεγε ψέματα "Μπρικέικο ψέμα". Ο Μπαρμπα Θανάσης άρχισε να γελάει και να τους λέει ότι αυτό δεν ήταν τίποτα μπροστά σε κάτι άλλα κυνήγια. Μετά πήγε να πάρει το πριάρι του να πάει στον καταυλισμό. Στο βάλτο και το χειμώνα και το καλοκαίρι υπήρχαν αρκετοί άνθρωποι προπαντός Πενταλοφίτες. Ζούσαν τις οικογένειές του από τα ξύλα και το κυνήγι. Αλλά τότε η μεταφορά ήταν πολύ δύσκολη και ζήτηση δεν υπήρχε από τους κατοίκους των γύρω χωριών και του χωριού μας γιατί δεν υπήρχαν χρήματα. Φτώχεια, μιζέρια αυτός ήταν ο βάλτος τότε.

Η καταστροφή της Ποδολοβίτσας και το νέο Πεντάλοφο.

Αγαπητέ χωριανέ, θα γράψω λίγα πράγματα για αυτό το όμορφο χωριό με τους ωραίους και σεβαστούς ανθρώπους που πρωτοκατοίκησαν. Ξεκίνησαν πολύ σωστά σε όλα τους στους τρόπους τους, στην φιλοξενία τους. Και λέω στην φιλοξενία τους γιατί όλοι οι περαστικοί Ξηρομερίτες που έφταναν στην Ποδολοβίτσα ήξεραν πόσο φιλικοί ήταν. Δεν έκαναν διάκριση σε κανέναν, έβαζαν στα σπίτια τους

χωρίς πονηριά τον καθένα και μάλιστα χωρίς να αποσκοπούν μ' αυτό τον τρόπο σε κάτι. Έφταναν στο σημείο να μαλώνουν ποιός θα τους πρωτοφιλοξενήσει.

Οι ξένοι προσπαθούσαν με κάθε τρόπο να διανυκτερεύσουν στην Ποδολοβίτσα για να γλεντήσουν, να χορέψουν με τα ωραία τους τραγούδια και τους καλούς καλλιτέχνες.

Ήταν το παράδειγμα των γύρω χωριών για τα όμορφα έθιμά τους, για την καλοσύνη τους, τους τρόπους τους και προπαντός για το γλέντι τους. Είχε τους αγνούς καλλιτέχνες που σε κάθε ώρα και στιγμή με το γλέντι και το πιετό τους δημιουργούσαν ένα τρελό ξεφάντωμα που κρατούσε αρκετές φορές πολλές μέρες.

Αυτά που γράφω για το χωριό μας δεν είναι ψέματα ούτε υπερβολές είναι η πραγματικότητα. Και όποιος τα θυμάται από παλαιά θα τα διαβάσει και θα συγκινείται για τα παλαιά χρόνια του χωριού. Θα τα νοσταλγεί και θα τα διηγείται στους νέους του χωριού. Όπως έχω γράψει και πιο πάνω δεν ξέρω την αρχή της ιστορίας της Ποδολοβίτσας παλαιάς και νέας. Αυτός που πραγματικά έχει ερευνήσει για αυτό είναι ο αξιότιμος χωριανός μας Μιχάλης Σκουτέρης ο οποίος γράφει στην εφημερίδα του χωριού αρκετά από αυτά.

Εγώ αγαπητοί φίλοι και χωριανοί θα γράψω λίγα πράγματα και γεγονότα από αυτά που έχω ακούσει αλλά και που έζησα ο ίδιος. Το Πεντάλοφο ήταν ένα ζωντανό χωριό με ξύπνιους και δραστήριους ανθρώπους. Ο κάθε ξένος που περνούσε από αυτό γνωρίζονταν με τους κατοίκους του ρίζωνε τελικά και έμενε μόνιμα σ' αυτό.

Έτσι σιγά-σιγά το Πεντάλοφο όλο και μεγάλωνε. Πίστευαν όλοι ότι θα εξελισσόταν πάρα πολύ γρήγορα. Ήταν το πιο μικρό σε χρόνια από όλα τα γύρω χωριά και πριν το 1821 ήταν ένας συνοικισμός με λίγα σπιτοκάλυβα. Αλλά δυστυχώς με το 20 Παγκόσμιο πόλεμο σταμάτησε η εξέλιξη του. Αυτές οι καταστάσεις το βρήκαν απροετοίμαστο, οι ντόπιοι αρχηγοί δεν πρόβλεψαν την τότε δύσκολη κατάσταση.

Η καταστροφή και το ξερίζωμα της Πενταλόφου.

Οι παράγοντες και οι αρχηγοί αυτού του χωριού δεν μπορώ να εξηγήσω πως δεν κατάφεραν να σκεφθούν και να κρατήσουν το Πεντάλοφο έξω από την ανώμαλη κατάσταση. Άφησαν δηλαδή τους ξένους να κάνουν κουμάντο στο χωριό. Η Πεντάλοφος έχασε την ζωή της, έφυγε όλος ο κόσμος, η καλή κοινωνία. Έφυγαν οι μεγάλες ρίζες του χωριού και δεν θα ξαναγυρίσουν ποτέ. Δεν ξέρω και έτσι δεν μπορώ να κατηγορήσω κάποιον για αυτό το ξερίζωμα. Κατηγορώ όμως τους αρχηγούς των δύο παρατάξεων που δώσανε στους ξένους το δικαίωμα να κάνουν ότι θέλουν δηλαδή να βρίζουν να σκοτώνουν χωρίς να φοβούνται κανέναν από το χωριό. Δεν βρέθηκε κανένας δυναμικός του χωριού μας σαν πραγματικός Πενταλοφίτης να βάλει τέρμα στην καταστροφή της Πενταλόφου. Έμπαιναν οι ξένοι και δεν άφηναν τίποτα όρθιο. Οι καλές και οι νοικοκυρεμένες οικογένειες πήραν το δρόμο της φυγής για να προστατευθούν. Λυπάμαι για αυτά που γράφω αλλά τα γράφω για παράδειγμα. Θυμάμαι σαν μικρό παιδάκι την ζωή του χωριού μας από το 1935 μέχρι την κήρυξη του πολέμου του '40. Εκείνα τα χρόνια είχε ανοίξει το έλος του Λεσινίου και ο κόσμος δούλευε σκληρά αλλά αμειβόταν με το παραπάνω. Όμως εκτός, από την δουλειά γλεντούσαν κιόλας εφόσον το αίμα του Πενταλοφίτη είχε την κλίση για χορό. Και έτσι κάθε Σαββατοκύριακο γινόταν μεγάλο γλέντι όχι μόνο από τους ντόπιους αλλά και από τα γύρω χωριά. Οι διάφοροι περαστικοί που πήγαιναν στο Λεσίνι έλεγαν :

"Πάμε στην Ποδολοβίτσα να γλεντήσουμε, να πιούμε το ντόπιο κρασί τους και ούζο τρικινέ από το Μεσολόγγι το οποίο καταναλώνοντας πάρα πολύ τότε.

Το χάλασμα του Πενταλόφου **από το 1940 – 50**

Αυτά ήταν τα πιο δραματικά χρόνια. Διχόνοια, ξύλο, διακουρέματα και άλλα τρομερά που δεν μπορεί να σκεφτεί ο ανθρώπινος νους. Ξέροντας όλα αυτά κάθομαι και σκέφτομαι πως κανένας Πενταλοφίτης από τις δύο παρατάξεις δεν επιχείρησε να σταματήσει αυτό το μεγάλο μακελειό που έγινε στην Ποδολοβίτσα. Μερικές φορές δεν καταλαβαίνω, σταματά η λογική μου για ποιο λόγο έγιναν τόσο μεγάλα κακά σ' αυτό το ωραίο χωριό. Μήπως από ζήλεια. Μήπως από κατάρρα. Το 1940 ήμουν 12 χρονών και θυμάμαι πολύ καλά τις κακές περιστάσεις. Γερμανοί, Ιταλοί, αντάρτες και των δύο παρατάξεων που προέρχονταν από διάφορες οργανώσεις, άνθρωποι του εμπορίου και του χρήματος που πίστευαν μόνο ότι είχε σχέση με το συμφέρον τους. Το χρήμα το οποίο βάζει τους ανθρώπους να αλληλοσκοτώνονται αυτό τα δημιούργησε όλα. Όσο θα υπάρχει το χρήμα τόσο θα δημιουργούνται δραματικές καταστάσεις. Οι Πενταλοφίτες που έφυγαν μαζεύονταν σιγά - σιγά στο χώρο των Αθηνών. Γιατί ο χρόνος και το γήρας τον άνθρωπο τον κουράζει και θέλει κάπου να ριζώσει τα τελευταία του χρόνια.

Με τις οικονομίες του θέλει κάπου να ξεκουραστεί. Όλοι έτσι βρήκαν άλλες πατρίδες γιατί σ' αυτές ήταν η δουλειά τους, το συμφέρον τους και η οικογένεια τους. Με αυτό τον τρόπο η παλαιά κοινωνία της Πενταλόφου χάθηκε. Αυτοί που έμειναν περισσότεροι ξένοι όλο και κάτι θέλουν να δημιουργήσουν αλλά ότι και να κάνουν δεν πρόκειται να αναστήσουν την παλαιά Ποδολοβίτσα. Εδώ στην Αθήνα τελευταία έχει δημιουργηθεί ένας σύλλογος Πενταλοφίτων. Αλλά όπως έχω διαπιστώσει από τις πρώτες οικογένειες των Πενταλοφίτων πολύ λίγοι πηγαίνουν και δεν ξέρω το γιατί. Εάν όλοι συνέβαλαν σ' αυτό το έργο τότε ο σύλλογος θα γινόταν πολύ καλύτερος.

Στην αρχή κάποιοι νέοι, πραγματικοί Πενταλοφίτες τον ζωντάνεψαν τον σύλλογο με τις ενέργειες τους δυστυχώς όμως κάτι ξένες οικογένειες πάνε να τον χαλάσουν.

Αρχές και τα προζύμια **του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου**

Μικρός περίπου 8 χρονών θυμάμαι τα πρώτα δικτατορικά χρόνια του 1936 επί Μεταξά. Δεν ήξερα καν τις συνέπειες του δικτατορικού συστήματος. Στο χωριό μας τότε δημιούργησαν την οργάνωση της ΕΟΝ που δεν ξέραμε τι εστί. Που τότε σαν αρχηγός ο Δημήτριος Κορδόσης του Θεοδώρου πολύ νέος. Καθώς ήταν όμορφος και μικροσκοπικός τον αποκαλούσαν Μητσάκο. Θυμάμαι πηγαίναμε με τον Δημοδιδάσκαλο Τσιλιγιάννη στην Φτιλόνισσα που ήταν ένας μεγάλος χώρος και κάναμε διάφορα αθλήματα.

Στις 4 Αυγούστου 1936 κάνανε όλες οι καλές οικογένειες ένα μεγάλο τραπέζι μπροστά στον Αλέκο τον Λιαροκάπη το καφενείο σαν εκείνα τα ωραία παλαιά γλέντια του χωριού μας. Οι πιο μεγάλες και εύπορες οικογένειες τότε ήταν με τον βασιλιά. Το χωριό ήταν πολύ ήσυχο γιατί δεν τολμούσαν να αντιδράσουν λόγω των καταστάσεων. Πέρασαν αρκετά χρόνια με το 1940 που άρχισε ο 2ος Παγκόσμιος

Πόλεμος που όπως ξέρουμε αυτές οι δικτατορίες φέρνουν την καταστροφή του ανθρώπου. Οι λαοί γίνονται δούλοι των συστημάτων. Ο Μεταξάς ήταν από το 1936 φίλος με τον Χίτλερ και τον Μουσολίνι. Νόμιζε ο Μεταξάς πως θα καταφέρει να γίνει συνétairos αυτών των μεγάλων αλλά το μεγάλο ψάρι τρώει πάντα το μικρό. Εξ αιτίας αυτών των ανθρώπων που κυβερνούσαν. Η ωραία μας Ελλάδα την πλήρωσε και την πληρώνει ακόμη. Έτσι από εδώ και πέρα αρχίζει το δράμα.

Γενική Επιστράτευση το 1940 της 28ης Οκτωβρίου

Εκείνη την περίοδο στο χωριό μας όπως και σε κάθε μέρος οι νέοι φεύγανε για την Αλβανία. Χαλασμός κυρίου. Ξεκίνησαν με ζουρνάδες με νταούλια και με γλεντοκόπια για τον πόλεμο. Ο πρώτος σταθμός τους ήταν το Μεσολόγγι. Γέμισε το Μεσολόγγι από στρατευμένα παιδιά της πατρίδος, για να πολεμήσουν τον φασισμό και τον κατακτητή της χώρας μας. Αλλά με τί όπλα; την είχαν ξεγυμνώσει οι ξένες και οι ντόπιες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις με σύμμαχο την μεγαλύτερη δύναμη την Αγγλία. Αυτή η χώρα ήταν η καταστροφή της ωραίας Ελλάδας. Δεν μπορώ να περιγράψω τι κακό έχει κάνει αυτή η χώρα.

Δεν σεβάστηκε τίποτα ούτε τον αρχαίο πλούτο της. Και συνεχίζω με τα γεγονότα στο Μεσολόγγι. Κάθε δειλός, κάθε αδύνατος κοιτούσε πώς να αποφύγει την ταλαιπωρία του πολέμου ενώ αντίθετα οι τίμιοι και αγνοί δημοκράτες πλήρωναν με το αίμα τους τα ιδανικά της πατρίδος τους. Οι προδότες γλύτωναν πάντα αυτές τις καταστάσεις και όταν ερχόταν η ειρήνη αυτοί βρισκόνταν πρώτοι στην κυβέρνηση. Θα γράψω και ένα πραγματικό περιστατικό για έναν χωριανό μας ονόματι "Αθανάσιος Καλύβας". Καλός άνθρωπος αλλά αδύνατος και φοβητσιάρης. Έτσι λοιπόν για να γλυτώσει όσο μπορούσε τον πόλεμο χρησιμοποίησε ένα φάρμακο την λεγόμενη αγράμπελη. Όποιος έβαζε από αυτό στα πόδια του πρηζόταν. Έτσι και έγινε με τον Καλύβα και όταν πέρασε από την επιτροπή κρίθηκε ότι ήταν "βοηθητικός" όπως και πολλοί άλλοι.

Μια ηρωική και φιλόξενη οικογένεια της Πενταλόφου.

Το 1936-37 έφυγε από το χωριό μας η οικογένεια Στεργίου μια από τις καλύτερες οικογένειες και μεταφέρθηκε στο Μεσολόγγι.

Αυτή η οικογένεια συμπαραστάθηκε (από το 1940-45) σ' όλους τους χωριανούς μας. Το σπίτι τους ήταν πάντα ανοικτό. Ο μπάρμπα Στέργιος η καλόκαρδη γυναίκα του η κυρία Σταμούλα και τα παιδιά τους.

Η αρχή του πολέμου

Όλος ο νέος κόσμος του νομού μας έφτασε στο ηρωικό Μεσολόγγι. Από εκεί γινόταν οι κατατάξεις σε ποιά μονάδα θα πήγαινε ο κάθε στρατιώτης με φύλλο πορείας. Οι περισσότεροι προοριζόταν για την Αλβανία. Η Ελλάδα τότε κινούνταν με πρωτόγονα ακόμη μέσα όπως άλογα, κάρρα και λίγα αυτοκίνητα σε αντίθεση με την γρήγορη εξέλιξη της Γερμανίας και της Ιταλίας. Από πληροφορίες μαθαίνομε ότι νικάμε τους Ιταλούς και πως αυτοί δεν έχουν ούτε να φάνε. Ένας λόγος που διαδίδονταν όλα αυτά ήταν για να τονώνουν το ηθικό του ελληνικού λαού.

Θυμάμαι πολύ καλά το σύνταγμα της Πρεβέζης που ήταν στην πρώτη γραμμή, το οποίο το διέλυσαν οι Ιταλοί εφόσον ευνοήθηκαν από τα καλύτερα μέσα.

Οι Ιταλοί τότε κόντευαν να φτάσουν στα Γιάννενα. Εγώ δεν ξέρω πολλά γύρω από τον πόλεμο της Αλβανίας γράφω μόνο ότι έχω ακούσει από τοπικές πληροφορίες. Το 1940 δεν ξέρω τις ακριβείς ημερομηνίες σημειώθηκαν τα πρώτα κρούσματα στο χωριό. Χάθηκαν δύο μονάκριβα παιδιά ο Γιάννης Μπάκας και ο Γιάννης Λάκας. Μεγάλος πόνος και στις δύο οικογένειες. Όλο το χωριό συμπαραστάθηκε και έκλαψε για αυτό τον χαμό αφού ήταν πολύ συνδεδεμένο και αγαπημένο.

Το μεγάλο δράμα του Ελληνικού λαού αρχίζει τώρα

Την άνοιξη του 1942 αν θυμάμαι καλά οι Γερμανοί και οι Ιταλοί υποδούλωσαν την ωραία μας πατρίδα. Ο σκοπός των κατακτητών ήταν η κατάληψη της Ασίας και της Αφρικής. Οι προστάτες μας δηλαδή οι Άγγλοι για να πετύχουν αυτά που ήθελαν άρχιζαν να βγάζουν τα πρώτα σκάνδαλα ανάμεσα στον ελληνικό λαό. Δημιουργούσαν σιγά-σιγά την διχόνοια, το μίσος και άλλα προβλήματα στους Έλληνες. Έβγαλε όλους τους αρχηγούς κουμμουνιστές. Δεν έβγαλε τους Έλληνες κομμουνιστές από τη φυλακή... Απεναντίας τους παρέδωσαν στους Γερμανοί Ιταλούς κατακτητές και δημιούργησε δύο οργανώσεις τους Ταγματασφαλίτες και την οργάνωση του Ζέρβα. Εισχώρησαν μέσα στις πολιτικές οργανώσεις του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ. Τα έκανε όλα αυτά γιατί ήξερε ότι σε λίγο χρονικό διάστημα οι Γερμανοί-Ιταλοί θα καταρρεύσουν. Ήθελε την Ελλάδα δική της. Έτσι και το χωριό μας έπεσε σ' αυτά τα πλοκάμια της πολιτικής της Αγγλίας με πολλά θύματα και δραματικά γεγονότα.

Τα δραματικά γεγονότα της Πενταλόφου από το 1940, 1948, 1967

Τα γεγονότα άρχισαν με φιλοδοξίες με πατριωτισμό κατά του ξένου και ντόπιου κατακτητή από όλα τα διαμερίσματα της Ελλάδος. Έτσι και στο δικό μας το χωριό ξεσηκώθηκαν αρκετά παλικάρια.

Το χωριό τότε ήταν το παράδειγμα σ' όλες τις γύρω περιοχές για τον πατριωτισμό του και τον ξεσηκωμό κατά του εχθρού. Εκεί γινόταν τα συμβούλια, εκεί μαζεύονταν όλες οι οργανώσεις του ΕΑΜ. Ήταν σχεδόν αρχηγείο. Από εκεί παίρνανε οδηγίες οι ξένες οργανώσεις καλυμμένες στην Εθνική Αντίσταση. Έκαναν μεγάλα χωρίς λόγο εγκλήματα και χωρίς να ξέρουν τίποτα οι ντόπιοι, οι αμόρφωτοι χωριάτες. Συλλαμβάνανε πολύ φτωχό κόσμο δήθεν για ανάκριση ενώ στην πραγματικότητα ή τους σκότωναν στο δρόμο ή στα στρατόπεδα. Κάτω από αυτές τις καταστάσεις το 1941-1944 χύθηκε πολύ άθωο αίμα. Με αυτό τον τρόπο ο δάκτυλος των Εγγλέζων πέτυχε περισσότερα από όσα έλπιζε. Το δεύτερο και μεγαλύτερο σφάλμα εξελίχθηκε με την παράδοση του ΕΛΑΣ με την συμφωνία της Βάρκιζας. Αργότερα το 1945 όλος ο ελληνικός λαός παράδωσε τον οπλισμό του στον κατακτητή.

Περίμεναν όλοι οι προδότες με την βοήθεια των Γερμανών τσολιάδων να περιλάβουν τα γνήσια Ελληνόπουλα. Αυτά τα ελληνόπουλα παρόλο που νόμιζαν ότι θα γυρίσουν μετά από όλα αυτά στα σπίτια τους για μια νέα ζωή δεν τα κατάφεραν. Τους περίμενε το ξύλο και η εξορία σε διάφορα ξερονήσια. Μεγάλα και πρωτόγονα βασανιστήρια συνάντησαν, συστήματα των Εγγλέζων. Με αποτέλεσμα άλλοι να

χαθούν, άλλοι να γυρίσουν άχρηστοι, μισότρελοι και άλλοι αποκηρύττοντας την συνειδησή τους. Επειδή στο Πεντάλοφο το 90% ήταν αριστεροί εκεί είχε γίνει το κέντρο του εξευτελισμού. Ήμουν τότε 15 χρονών και τα έζησα όλα.

Σιγά σιγά το Πεντάλοφο, αυτό το χωριό με τους καλούς ανθρώπους άρχισε να ερημώνει. Κάθε ένας έπαιρνε την οικογένειά του και δεν ήξερε που να βρει άσυλο. Αλλά όπου και να πήγαινε πιανόταν από την αστυνομία η οποία ήταν καλά πληροφορημένη. Τότε πολλοί από το χωριό μας ήταν καταδιωκόμενοι στο Μεσολόγγι. Ο κόσμος ήταν φτωχός και δεν είχε τα μέσα να προχωρήσει πιο πέρα.

Φτώχεια και πείνα. Πιο πάνω είχα μιλήσει για την ανθρωπιά και την μεγαλοψυχία της οικογένειας Στεργίου. Το στέκι των αβοήθητων ήταν ο Μύλος του Στεργίου που περίμεναν να στείλουν κανένα καρβέλι ψωμί. Αν έφταναν τα καλάθια με τις σούστες θα πενούσαν 2-3 εβδομάδες, αν όμως τα έπαιρναν όλα αυτά χαμπάρι οι άνθρωποι της καταστάσεως τότε αλλοίμονο τους. Τα πέταγαν όλα τα πράγματα στον Αχελώο.

Οι πρωτόγονες συγκοινωνίες ήταν οι λεγόμενες "σούστες" που οι άνθρωποι πενούσαν μεγάλη ταλαιπωρία και κούραση λόγω των δρόμων, και εκτός από αυτά το μεροκάματο ήταν λίγα ψίχουλα. Τα πιο τραγικότερα της εποχής εκείνης ήταν τα βασανιστήρια και το ξύλο. Ήταν περίπου τέλους Αυγούστου αρχές Σεπτέμβρη 1945 που εκείνη την εποχή περίπου κρύβονταν μέσα στην εταιρεία Λεσίνοι αρκετοί δημοκράτες με την προϋπόθεση να περάσουν δήθεν από τα δημοκρατικά δικαστήρια. Μεταξύ αυτών ήταν και ένας αγωνιστής ο Αντώνης Καλαματιανός από το χωριό Κατοχή. Καλός αγωνιστής τίμιος, παλικάρι ο οποίος ήταν το παράδειγμα στο χωριό. Δεν άφηνε κανέναν να δημιουργεί κακές καταστάσεις στο χωριό, έπαιρνε αυτός πάντα πρωτοβουλία μαζί με τους συντρόφους του και έτσι στο χωριό του δεν χύθηκε αίμα.

Αυτούς τους ανθρώπους όμως τους κυνηγούν συνεχώς. Οι διοργανώσεις της δεξιάς πήραν απόφαση τότε να σκοτώσουν αυτούς όπως και άλλα παλικάρια της Εθνικής Αντίστασης. Ο Αντώνης Καλαματιανός κρυβόταν στο Λεσίνοι που η Κάτω ζώνη ήταν ακόμη ζούγκλα. Όλες οι μαχητικές ομάδες της περιφέρειας μας μαζεύτηκαν για να πιάσουν το παλικάρι. Αλλά μάταια. Τελικά όπως έχω πληροφορηθεί έφυγε για το Μεσολόγγι μόνος του. Νομίζοντας ότι μόνο θα δικαστεί όχι βέβαια σε θάνατο. Τα κακουργιοδικεία δεν έκαναν σε κανέναν χάρη. Και έτσι ο Αντώνης βρέθηκε στο απόσπασμα της εκτελέσεως.

Και ένα άλλο παλικάρι από το χωριό Γούρια κρυβόταν στα παρθένα δάση του Λεσινίου. Το καμάρι όπως τον λέγανε οι χωριανοί του ο Χριστοδούλου ή με το ψευδώνυμο Φρίξος, που τον έσφαξε ο καλύτερος του φίλος που κρυβόντουσαν μαζί στον ύπνο. Δεν αξίζει αγαπητοί μου να γράψω το όνομα αυτού του δειλού δολοφόνου που μετά για να κάνει τα χατίρια των αφεντικών του έκανε αρκετές μα αρκετές ασχήμιες.

Σεπτέμβρης 1945.

Εκείνα τα χρόνια μετά το καλοκαίρι όλα τα κτήματα ήταν ξέφραγα και οι χωριάτες πήγαιναν στο δάσος για να κόψουν παλούκια να τα φράξουν.

Νέος εγώ 16-17 χρονών πολύ ζωηρός και σβέλτος πήγα με τον πατέρα μου να φέρω παλούκια. Στο γυρισμό περίπου 12.00 η ώρα το μεσημέρι βλέπω κυκλωμένο το σπίτι μου από 50 άτομα τα οποία γύριζαν από την εξερεύνηση του καλαματιανού. Η

μάννα μου εκείνη την στιγμή έφτιαχνε το φαγητό. Δεν πρόλαβα όμως να φάω γιατί τα μαύρα κοράκια έπεσαν πάνω μου, μπροστά στους γονείς και στα μικρά αδέρφια μου.

Εγώ λάστιχο στην σβελτάδα, χέλι άπιαστο γλιστρούσα από παντού. Αλλά ήταν πάρα πολλοί και δεν μπορούσα να ξεφύγω, ο κλοιός ήταν αδιαπέραστος. Με την πρώτη προσπάθεια να σπάσω το κλοιό με χτύπησε κάποιος στο κεφάλι. Ζαλίστηκα αλλά δεν έχασα την ψυχραιμία μου. Έτρεχα σαν ποντικός στην φάκα του γεμάτος αίματα.

Όλο το χωριό ξεσηκώθηκε φωνάζοντας : "Το σκότωσαν το παιδί της Νίτσας". Η αδελφή του πατέρα μου σαν πήρε χαμπάρι, τρέχοντας με τα παιδιά της ήρθαν να μας γλιτώσουν.

Πριν φτάσουν όμως αυτοί κάποιος εθνοφύλακας άρχιζε να με υπερασπίζει ίσως τον πόνεσε η καρδιά του βλέποντάς με. Και έτσι γλύτωσα. Δεν έφαγα μόνο εγώ ξύλο αλλά και πολλοί άλλοι. Οι φωνές όλων των σπιτιών ακούγονταν σπαρακτικές όπως οι σειρήνες. Και έτσι φύγανε οι περισσότεροι για ξένους τόπους, και δεν ξαναγυρίζουν πια. Με μεγάλη μου πίκρα αυτά τα τραγικά γεγονότα, για την τόσο καλή κοινωνία που είχε πριν από τον πόλεμο η Πεντάλοφος.

Η απόπειρα κατά της Ευγενίας Λυμπέριου

Η Ευγενία Λυμπέριου ήταν μια γυναίκα πολύ διαβασμένη και ξύπνια. Προσπάθησαν να ξεφτιλίσουν μια ηρωίδα από τις καλύτερες οικογένειες του χωριού. Την έμπλεξαν μικρή στα πλοκάμια της χριστιανικής οργανώσεως. Δυστυχώς για αυτό τον λόγο έμεινε ανύπαντρη. Πριν εισχωρήσει στην οργάνωση του ΕΑΜ κατηγορούσε την οργάνωση του καχητικού όχι την θρησκεία.

Όπως είχα αναφέρει πιο πάνω ήταν πολύ διαβασμένη, είχε τέτοιο λέγειν που δεν έπαιρνε αναπνοή. Ήταν ακόμη και μοδίστρα (που εκείνη την εποχή οι μοδίστρες ήταν πολύ λίγες). Από τους περισσότερους χωριανούς μας δεν έπαιρνε χρήματα. Είχε πολλές γνωριμίες γιατί ο παππούς της ήταν δήμαρχος για πολλά χρόνια στον δήμο Οινιαδών.

Έτυχε και προχώρησε στην εθνική αντίσταση στο ΕΑΜ. Πρωτοπόρα, ηθική και εργατική. Το σπίτι της ήταν το κατάλυμα για τους περαστικούς. Όποιος μεγάλος πενούσε από το χωριό ζητούσε να μάθει πού είναι το σπίτι της.

Στην συνέχεια φεύγοντας οι κατακτητές όλοι οι Έλληνες περίμεναν με λαχτάρα το γυρισμό. Δυστυχώς όμως οι προστάτες μας οι Αγγλο-Αμερικάνοι και οι ντόπιοι πατριώτες μας που συνεργάζονταν με τους Γερμανούς μας περίμεναν με ανοικτές τις αγκάλες. Ποιός άνθρωπος τότε δεν καταράστηκε την ώρα που γεννήθηκε. Μόλις ο ελληνικός λαός παρέδωσε τα όπλα στις αρχές της Ελλάδος άρχισε το μεγάλο μαρτύριο για όλους. Ξύλο, σκοτωμοί, εξευτελισμοί, γυναικεία διακουρέματα και άλλα βασανιστήρια που δεν μπορώ να τα περιγράψω. Έτσι και σ' αυτό το χωριό να μην νύχτωνε και προπαντός το Σαββατοκύριακο (λόγω των βασανιστηρίων).

Θα περιγράψω διάφορες βασανισμένες οικογένειες : οικογένεια Πάνου Τσεκούρα που πήγαιναν για κούρεμα τις αδελφές και άλλα εξευτελιστικά γεγονότα. Οικογένεια Καταπόδη με τα όμορφα κορίτσια του. Οικογένεια Τσάτσου Καταπόδη με το μικρό γιο τους και τα όμορφα κορίτσια του. Το κορίτσι του Ανδρέα Μοίρα, η ηρωίδα Βασιλική που όλη η οικογένειά της είναι δεξιά. Που τον πατέρα της τον σκότωσαν οι φράξιες οργανώσεις επί της εξουσίας του ΕΑΜ. Την πήραν από το σπίτι της τα πρωτοπαλίκαρα της φασιστικής παρατάξεως την βασάνισαν και μετά την βίασαν περίπου 15 άτομα μεταμφιεσμένοι με κουκούλες στο κεφάλι.

Θα γράψω ακόμη για τις οικογένειες Τσεκούρα, Κορδόση, Σταθελάκη και Καταπόδη.

Κάποια μέρα πήγε ένας από τους ανώμαλους στο σπίτι του Κώστα και Χρήστου Στέλιου και χτυπώντας την πόρτα έλεγε : "Απόψε βρέξε κάστανα και χιόνισε καρύδια να μπω μέσα στο σπίτι της Κολιούς να σπάσω κατακλείδια". Και συνεχίζω για τον ηρωικό Γιώργο Κορδόση. Όπου αυτή η οικογένεια πλήρωσε με πολύ αίμα. Ο Γιώργος Κορδόσης δεν κοιμόταν ποτέ σπίτι του. Μόλις σουρούπωνε έβγαινε από το κτήμα του που ήταν στην θέση "Μελάγρια" και κοιμόταν κάτω από μια λεύκα. Στο σπίτι του πήγαινε πάντοτε κρυφά. Μια μέρα, ημέρα Σάββατο ετοιμάστηκε να φύγει για το Μεσολόγγι. Έτσι λοιπόν κοιμήθηκε σπίτι του για να σηκωθεί πρωί για να φύγει. Αλλά η μοίρα του δεν τον άφησε, κάποιος τον παρακολούθησε και τον πρόδωσε στους βασανιστές του. Ώρα 9-10 κύκλωσαν το σπίτι του και δέρνοντάς τον πήγαν στην Πάνω γειτονιά στον Γολγοθά του. Όπως έχει ακούσει μια γυναίκα που τυχαίως βγήκε από το σπίτι της - η γυναίκα του Πάνου Δημητρίου η Κούλα - ανατρίχιασε από τον τρόπο που τον μεταχειριζόντουσαν. Είχαν πέσει πάνω σαν λύκοι αγριεμένοι και τον σπαρταρούσαν σχεδόν νεκρό. Τον έσκιζαν με τα κοφτερά μαχαίρια τους και στο τέλος το πιο φρικτό από όλα του έβγαλαν ένα ένα τα γεννητικά του όργανα.

Αυτοί φεύγοντας τραγουδούσαν, γελούσαν πηγαίνοντας στα σπίτια τους. Όταν έμαθε ένας γείτονας και φίλος του αυτά τα δραματικά γεγονότα τον περιμάζεψε και τον πήγε σπίτι του. Τον έλεγαν Γιώργο Τσορβαντζή που ήταν ένας καλός και τίμιος χωριανός. Αυτοί ήταν οι τραγικοί βασανιστές του χωριού μας. Το στέκι τους στο οποίο έπαιρναν τις αποφάσεις τους ήταν η παλαιά "Καλάρμα" ένα παλιό κτίσμα που ήταν και γραφείο της κοινότητας και σχολείο.

Το άλλο στέκι των ανώμαλων αρχηγών ήταν το μαγαζί του Μυτιλήνη. Την άλλη μέρα το χωριό και όλη η περιφέρεια πονούσε για αυτό το τρομερό έγκλημα που έγινε στην Πεντάλοφο. Πάρα πολύς κόσμος ήρθε στο χωριό για να δουν και να μάθουν.

Ήρθε δήθεν και η Αστυνομία γελώντας με τους βασανιστές για να κάνει ανάκριση. Σημασία έχει ότι ο άνθρωπος σκοτώθηκε χωρίς να τιμωρηθούν οι υπεύθυνοι. Αλλά υπάρχει και θα υπάρχει η δικαιοσύνη του Μεγάλου θεού που δεν άφησε κανέναν ατιμώρητο.

Όλους τους βασανιστές τον καθένα χωριστά τους τιμώρησε όπως τους άξιζε. Και συνεχίζω για το κυνηγητό της ηρωίδας Ευγενίας Λυμπέρου.

Ήταν Σεπτέμβρης μήνας 10 με 15 περίπου. Εγώ τυχαία έπεσα πάνω σε αυτά τα γεγονότα.

Πήγα όπως συνήθιζα ψωμί του μικρού μου αδερφού στα πρόβατα στην θέση Γιόλαγκα. Όσο να πάω και να γυρίσω είχε νυχτώσει, ήταν περίπου 8 το βράδυ και αποφάσισα (καθώς ήμουν και νέος) να περάσω από τα μαγαζιά να πιώ κανένα ουζάκι. Όμως επικρατούσε παντού ησυχία αλλά εγώ απονήρευτος πήγα στο μαγαζί.

Καθώς πλησιάζω βγαίνουν ξαφνικά αυτοί οι απαίσιιοι άνθρωποι και αρχίζουν τις απανωτές ερωτήσεις. Πού ήσουν; Τί γυρεύεις εδώ τέτοια ώρα; και άλλες τέτοιες ανόητες ερωτήσεις. Εγώ τους εξήγησα που ακριβώς ήμουν ενώ είχα πεθάνει από το φόβο μου και παρόλα αυτά με πήγαν στο στρατηγείο. Εκεί ήταν συγκεντρωμένοι όλοι οι αρχηγοί και συζητούσαν για μια γυναίκα χωρίς να ξέρουν ότι εγώ ήμουν εκεί. Έβριζαν, φώναζαν και έλεγαν ότι κάποιος τους πρόδωσε.

Όταν με είδαν έβαλαν αμέσως τις φωνές και άρχισαν και αυτοί με την σειρά τους τις ερωτήσεις. Με φοβέρισαν δίνοντας μου δύο χαστούκια λέγοντας να μην με ξαναπιάνουν έξω τέτοια ώρα.

Εγώ τρέχω για το σπίτι και μπαίνω μέσα στο φουρναριό όπου η μάνα μου είχε ξύλα από βελανιδιά τα οποία τα σκέπαζε με στάχτη για να βρει την άλλη μέρα φωτιά. Καθώς καθόμουν κοντά στο τζάκι παρουσιάζεται η Ευγενία και για να μην φοβηθώ μου λέει αμέσως : "Τάσο εγώ είμαι η θεία σου η Ευγενία μη φοβάσαι, με κυνηγάνε και δεν έχω που να κρυφτώ". Τους ξέφυγα, πρέπει όμως να φύγω απόψε από το χωριό να πάω στην Κατοχή διαφορετικά θα μου κάνουν μεγάλη ζημιά. Αν καταφέρω να πάω στην Κατοχή θα γλυτώσω γιατί ξέρω εκεί πολύ δυνατό κόσμο που θα με προστατέψει. Πες μου λοιπόν τι δρόμο να πάρω". Καταλαβαίνοντας σε πόσο δύσκολη θέση βρισκόταν της λέω : " Θεία Ευγενία μη φοβάσαι, είσαι τυχερή που ήρθες εδώ. Θα σου πω πως θα φύγεις με σιγουριά. Θα σε πάω εγώ μέχρι ένα σημείο και από εκεί θα σε κατατοπίσω πως θα φτάσεις εκεί που θέλεις.

Ντυμένη αντρικά με μια τραγιάσκα την βγάζω σιγά σιγά στο νεκροταφείο.

Αυτοί δεν φανταζόντουσαν πως η Ευγενία Λυμπέριου θα περνούσε από αυτά τα απομακρυσμένα μονοπάτια.

Τελικά φτάσαμε στον Αχελώο. Εγώ ήξερα από μικρό παιδάκι πιθαμή προς πιθαμή αυτό το ποτάμι. Τότε ο Αχελώος δεν ήταν όπως είναι σήμερα. Προς τις δυτικές όχθες του είχε πολλές αξέρες και από κάτω περίπου στο ποτάμι περνούσε άνετα ένας άνθρωπος. Τότε της λέω : Θα πάρεις την άκρη του ποταμού και θα φτάσεις περίπου στα σύνορα της Κατούνας. Από εκεί και κάτω ο Αχελώος ήταν αδιάβατος.

Όταν θα φτάσεις στα αρμυρίκια εκεί τα μέρη είναι πολύ απομακρυσμένα. Προχωρώντας όπως ξέρεις και ξέρουμε όλοι είναι το βουναλάκι στα σύνορα της Κατούνας και Κατοχής είναι ο Άγιος Ηλίας και από εκεί σύντομα θα φτάσεις στο πίσω μέρος στο χωριό της Κατοχής. Άιντε στο καλό θεία Ευγενία και μακάρι ο Θεός να σε προστατέψει". Μετά από δύο τρεις ημέρες μάθαμε πως η Ευγενία Λυμπέριου έφτασε σώα στο Μεσολόγγι από τα μαύρα κοράκια του χωριού μας και των άλλων χωριών. Μου είναι άγνωστο ποιοί βοήθησαν την θεία να τα καταφέρει, εφόσον όλα τα περάσματα εκείνη την νύκτα ήταν πιασμένα.

Η Ευγενία Λυμπέριου φτάνει στο
Μεσολόγγι

Η Ευγενία Λυμπέριου εγκαταστάθηκε στο συνοικισμό του Μεσολογγίου. Καθώς ήταν γλυκοαίματη είχε πολλές γνωριμίες και δεν ήταν δύσκολο να προσαρμοσθεί με τους Μεσολογγίτες. Μοδίστρα καλή όπως ήτανε δούλεψε αρκετά και με την περιουσία που είχε στο χωριό βοήθούσε τους καταδιωκόμενους Μεσολογγίτες.

Η μεγάλη επιδρομή του Καπελάρη
στο χωριό μας.

Στις 15 Ιουνίου του 1945 ημέρα Σάββατο, (πάντα κάθε Σαββατοκύριακο κάνανε επιδρομή στο ταλαίπωρο Πεντάλοφο), έγινε μια από τις συνηθισμένες επιδρομές των δεξιών με αρχηγό τον υποδιοικητή του Αστακού Καπελάρη που ξεκίνησε από το Λεσίни. Ήταν η ώρα περίπου 10 με 11 π.μ. Εκείνη την ώρα όλος ο αγροτικός κόσμος του χωριού μαζεύονταν στα καφενεία να πούν τα ουζάκια τους και να συζητήσουν. Σ' αυτό το σημείο θα κάνω μια παρένθεση : Το 1943-44 δεν θυμάμαι καλά, τότε που κυβερνούσε το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ στεφανώθηκε η Ελένη Λυμπέριου με τον Ζώτο από την Σταμνά. Όπως ήταν τα εθίματα τότε τα στέφανα έγιναν στο χωριό της νύφης. Έτσι λοιπόν ήρθαν οι συμπεθέροι από την Σταμνά.

Ένας από αυτούς ήταν και ο Καπελάρης φορώντας στολή χωροφυλακής παρόλο που απαγορευόταν λόγω της κατάστασης. Οι Αρχές του χωριού πήραν απόφαση να τον συλλάβουν. Θυμάμαι πολύ καλά βγήκε ένα απόσπασμα με τον τότε αρχηγό της Αστυνομίας του ΕΛΑΣ και τον συνέλαβε στην θέση κτήμα Παπανικολάου και Κατσούλας.

Ο Δημητράκης Λυμπέριος που ήταν τότε νεαρό παιδί ενδιαφέρθηκε για τον Καπελάρη και ζήτησε την απόλυσή του.

Πολλοί ήταν αυτοί που φώναζαν για την απελευθέρωση του αλλά κανείς δεν τους άκουσε. Από εκεί και πέρα δεν ξέρω τι απέγινε ο Καπελάρης, πάντως μαθεύτηκε ότι τον άφησαν ελεύθερο. Και συνεχίζω : σαν διοικητής του Αστακού ο Καπελάρης περνώντας διά μέσου Λεσινίου που ήταν σαν συγκοινωνία η πιο σύντομη για το Μεσολόγγι πέρασε από το χωριό μας. Τότε θυμήθηκε τα γεγονότα και την προσβολή που του κάμανε οι αρχές στο γάμο της Ελένης και του Ζώτου. Έτσι θέλησε να εκδικηθεί. Αλλά άλλοι τα πληρώσανε, χωρίς βέβαια να ξέρει τις πράξεις των ανδρών του.

Μόλις μπήκανε στο χωριό άρχισαν χωρίς λόγο να ξυλοκοπούν συγχωριανούς μου αριστερούς και δεξιούς.

Ο Καπελάρης στο δρόμο του βρίσκει τον Σωτήρη Κουτρούλη που ερχόταν από τα χωράφια του και μαζί με το απόσπασμα του ανέβηκε στην σούστα του.

Ο Σωτήρης ήταν πολύ μικρός και δεν τον γνώρισε, και συνέχισε μαζί με αστεία και γέλια. Όταν έφτασαν στο περιβόλι του Χριστόφορου Καταπόδη ο οποίος μόλις είχε τελειώσει το ράντισμα του αμπελιού του άρχισαν να τον χτυπούν χωρίς να υπάρχει αιτία. Και συνέχισαν έτσι χτυπώντας αθώους σ' όλη την διαδρομή. Κάποια στιγμή επιτέλους έφτασαν στο μαγαζί του Μυτιλήνη.

Εκείνη την εποχή ο ιδιοκτήτης του μαγαζιού ο Παντελής Μυτιλήνης είχε παραχωρήσει δύο τραπέζια στο Κωνσταντίνο Δημητρούκα για ραφείο.

Στο καφενείο εκείνη την στιγμή μεταξύ των άλλων ήμουνα εγώ και ο φίλος μου Βασίλης Κατσούλας πίνοντας το ουζάκι μας. Τότε οι άντρες του Καπελάρη άρχισαν τις ερωτήσεις όπου ανάμεσα τους ήταν και ένας πανύψηλος χωροφύλακας σκούρος στο πρόσωπο γνωστός για τις χυδαιότητες του και τις κακώσεις που προξενούσε.

Φοβισμένοι από αυτούς είπαμε τα ονόματά μας τα οποία ήταν πασίγνωστα για τις πολιτικές μας απόψεις. Έβγαλε αυτομάτως το κοφτερό του και άρχισε να κόβει τα πλούσια μαλλιά μου αλλά κόβονται τα μαλλιά με το μαχαίρι. Τότε πήρε το ψαλίδι του ράφτη που βρισκόταν δίπλα του και μας έκοψε μερικές τούφες. Κατόπιν έφυγε για να περιποιηθεί και άλλους συγχωριανούς.

Εμείς δεν χάσαμε καιρό και τρέχοντας κατατρομαγμένοι γυρίσαμε σπίτι. Η μάνα μου εκείνη την ώρα έφτιαχνε την συνηθισμένη κουλούρα : "Τι έπαθες παιδάκι μου; Τι είσαι έτσι αναμαλλιασμένος;" μου είπε.

"Αστα μάνα ήρθε ο Καπελάρης από τον Αστακό και όποιον δει τον κουρεύει". Ο πατέρας μου ξαπλωμένος στην λότηζα μουρμούρισε : "Δεν θα τελειώσουν ποτέ αυτές οι κακουργίες και οι εξευτελισμοί για την Ελλάδα".

Η μάνα μου με την κουλούρα στο χέρι όπως ήταν ζέστη και φρέσκια μου έδωσε ένα κομμάτι και με παρεκάλεσε να φύγω να γλυτώσω. Έτρεξα κατευθείαν να βρω κρυψώνα κοντά στον Αχελώο. Στο δρόμο συναντήθηκα με τον Σταύρο Σκουτέρη και τον Κωνσταντίνο Ρώσο οι οποίοι γυρνούσαν σπίτι τους. "Γυρίστε πίσω τους φωνάζω ο Καπελάρης δέρνει αλύπητα", τους είπα. Ο μπάρμπα Κώστας

μονολογώντας "πάλι παιδί μου δεν θα μας αφήσουν σε χλωρό κλαρί" και συνέχισε μαζί μας.

Αυτά και άλλα χειρότερα έπαθε το χωριό μας που ήταν το 90% αριστεροί. Όλα αυτά στην περίοδο 1940-49-50. Ακόμη πολλές οικονομικές καταστροφές. Το μόνο χωριό που δεν είχε κανένα αρχηγό και προστάτη στην περίοδο των αριστερών και πιο πολύ των δεξιών. Δεν ξέρω που οφείλεται αυτό.

Το τελευταίο χτύπημα της 21ης Απριλίου 1967 επί χούντας.

Πέρασαν αρκετά χρόνια (περίπου 16 με 17) και ο κόσμος άρχισε την συμφιλίωση σε ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό. Άρχισαν τις συναλλαγές, μεταξύ τους. Απόκτησε ζωή το χωριό ξανά, παντρεύονταν και πάλι δεξιοί και αριστεροί. Άρχισε σ' όλη την Ελλάδα η δημοκρατία να ζωντανεύει. Είναι βλέπεις το αίμα του ελληνικού λαού να ζήσει ειρηνικά. Χρόνο με τον χρόνο τα δεξιά κόμματα έχαναν την επιρροή τους. Η ζωή των πόλεων και της επαρχίας ξανάρχισε. Η παιδεία άρχισε να αναπτύσσεται. Το ξύπνημα των νέων ανθρώπων οφειλόταν στην ενημέρωση που γινόταν σ' όλους τους τομείς με την παιδεία.

Ο φόβος είχε πεθάνει. Άρχισε να χτυπά το καμπανάκι της αυγής, της πραγματικής ημέρας. Ο κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να ζει ελεύθερα. Ο Θεός και η φύση δεν δίδαξε ποτέ να ζούνε άλλοι πλούσια και άλλοι φτωχά. Ο Έλληνας από τα αρχαία χρόνια έμαθε να ζει ειρηνικά και δημοκρατικά. Η Ελλάδα είναι η μάνα της δημοκρατίας.

Οι ξένοι και οι ντόπιοι της πατρίδος μας.

Οι φίλοι μας οι Εγγλέζοι όλα τα μικρά και υποανάπτυκτα κράτη τα εκμεταλλεύονταν και όπως είναι φυσικό και την Ελλάδα. Και στην χώρα μας χτύπησε το κουδούνι του κινδύνου και της καταστροφής, η διχόνοια και πάλι έκανε την εμφάνισή της. Στις 21 Απριλίου 1967 βρήκαν ένα λαό αγαπημένο γεμάτο παλμό για την δημοκρατία. Υποδουλώθηκε και πάλι για επτά ολόκληρα χρόνια. Ο ελληνικός λαός ακόμη μια φορά αιματοκυλίστηκε.

Τώρα τα πράγματα ήταν πολύ διαφορετικά από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο. Έκαναν τα εγκλήματα με σύστημα γέμισαν πάλι οι φυλακές και τα ξερονήσια. Όλα αυτά γίνονταν στο χώρο της ελευθερίας και της δημοκρατίας. Είναι δύσκολο να το πιστέψει κανείς. Εφόσον τότε που ο Ελληνικός λαός αναπτυσσόταν οι υπόλοιποι λαοί ζούσαν ακόμη σε σπήλαια. Ο Έλληνας όμως παλεύει και θα παλεύει δεν δαμάζεται εύκολα. Θυμάμαι την ημέρα της 21ης Απριλίου. Άρχισε πάλι και στο δικό μας το χωριό η δικτατορία με νέα φυντάνια της δεξιάς να πετάγονται. Ο φόβος και το μίσος ξαναζωντάνεψε. Αυτό ήταν και το τελευταίο χτύπημα. Άρχισαν να φεύγουν για να γλιτώσουν από τους ντόπιους παράγοντες. Άλλοι στην Γερμανία, άλλοι στην Αμερική και άλλοι στην Αθήνα. Λυπάμαι για το χωριό μου που ερήμωσε εντελώς. Όταν πηγαίνω βλέπω λίγους γέρους χωριανούς που απόμειναν.

Ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος κατάστρεψε και έθαψε το Πεντάλοφο. Ίσως το Πεντάλοφο μετά από όλα αυτά να μείνει ένα ασήμαντο χωριουδάκι.

Το μοίρασμα του Λεσινίου

Μετά λύπης μου θα γράψω και λίγα λόγια πικρά για το μοίρασμα του Λεσινίου.

Για το δικό μας το Λεσίνι, για το βάλτο μας, για το Μαγγανά, για το νησί μας. Για τον τόπο μας που οι πρόγονοι μας έχυσαν αρκετό αίμα. Το δικό μας το Λεσίνι. Γιατί δικό μας ήταν και μας το πήρανε. Δεν είναι ψέματα αυτά που γράφω. Γιατί οι πρώτοι που πάτησαν στον βάλτο ήταν Ποδολοβιτσάνοι. Δεν μπορώ ούτε θέλω να καταλογίσω ονομαστικά ευθύνη σε κανένα παράγοντα του χωριού. Φταίνε και οι δύο παρατάξεις που σ' αυτή την περίπτωση θα έπρεπε να παλέψουν σκληρά για τα συμφέροντα του χωριού.

Αλλά δυστυχώς το εγκατέλειψαν. Βλέπεις στα άλλα χωριά βρέθηκαν πιο έξυπνοι και πιο λογικοί. Έτρεξαν χωρίς κομματικούς διαχωρισμούς και πήραν μέσα από την αγκαλιά των Πενταλοφίτων την περιουσία τους, τα χωράφια τους και το αίμα τους.

Το χωριό από το 1940-49

Στην περίοδο αυτή το χτυπούσαν με ξύλο, σκοτωμούς και άλλους τρόπους. Αλλά αυτός δεν δειλίασε, δεν οπισθοχώρησε. Πάντα ο Πενταλοφίτης θα παλεύει για την ελευθερία και την δημοκρατία. Αυτό το χωριό είναι γνωστό σ' όλη την περιφέρεια για την μόρφωση, για την φιλοξενία και για το γλέντι του.

Μετά την χούντα το 1974 που ήρθε ο Καραμανλής στην Ελλάδα και έγινε ένα δήθεν κράτος με δημοκρατικές ελευθερίες οι παράγοντες του τότε νομού Αιτωλοακαρνανίας με ξεχωριστές θέσεις καταδίκασαν το Πεντάλοφο και το έθαψαν οικονομικά. Δηλαδή με το παζάρεμα του Λεσινίου οι Πενταλοφίτες πήραν ελάχιστα. Πήγαν άνθρωποι τότε από το χωριό μας σε υπουργούς που κατάγονταν από την περιφέρειά μας αλλά διώχτηκαν με άσχημους τρόπους. Στους κουμουνιστές θα δώσουμε; Σκέφτονταν. Και έτσι ο παλαιός μύθος είναι αληθινός : "Άλλος σκάβει και κλαδεύει το αμπέλι και άλλος τρυγά και μεθά".

Η καταστροφή της Ελλάδος πριν το 1821 (της Ρωμοσύνης)

Μετά την πτώση του βυζαντίου το 1453 η Ελλάδα έμεινε σκλαβωμένη 400 χρόνια κάτω από τον ζυγό της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Πάλευε και εσωτερικά και εξωτερικά. Οι Έλληνες που ζούσαν στο εξωτερικό με μεγάλες οικονομίες βοηθούσαν την σκλαβωμένη πατρίδα τους.

Βέβαια οι Έλληνες που ζούσαν σ' αυτή έχυσαν πολύ αίμα, οι θυσίες τους ήταν αμέτρητες. Δημιουργώντας έτσι πολλές καταστροφές στον τουρκικό λαό. Αλλά όταν όμως είσαι φτωχός και αδύναμος δεν μπορείς να επιβληθείς στον πιο δυνατό. Την πατρίδα μας την φοβόντουσαν όλες οι Δυτικές δυνάμεις.

Έτσι άρχισαν να μας βοηθούν με σκοπό βέβαια να αποκομίσουν όσα περισσότερα μπορούσαν. Φέρνανε φιλέλληνες για να βοηθούν με διάφορους τρόπους ένα λαό τραυματισμένο και φτωχό. Αρχίσαμε σιγά σιγά και εμείς οι Ρωμιοί να σηκώνουμε το κεφάλι της σκλαβιάς και να ανοίγουμε τα μάτια μας. Οι φίλοι μας και οι προστάτες μας παρακολουθούσαν με μεγάλη προσοχή. Μόλις κάναμε κάποια ενέργεια που δεν τους άρεσε μας χτυπούσαν έμμεσα.

Όταν το 1821 επαναστάτησαν τότε οι Εγγλέζοι άρχισαν το παζάρεμα και την φοβέρα. Ήμασταν έτσι κάτω από την επιρροή της. Μας εκμεταλλεύονταν μέχρι εκεί που δεν έπαιρνε. Καταφέραμε παρόλα αυτά μετά από καιρό να γίνουμε ένα αναγνωρισμένο κράτος, η Αγγλία συνέχιζε όμως ανενόχλητη να παίρνει από μας όλο και περισσότερα. Το πιο σημαντικό που πήρε ήταν τα αρχαία μας.

Έγδυσε όλη την Ελλάδα από τα καλλιτεχνικά μας ευρήματα. Ακόμη έφερε ξένους να μας κυβερνήσουν. Συνέχισε για αρκετά χρόνια την εκμετάλλευση τα μονοπώλια : σπύρτα, πετρέλαιο και άλλες αξιόλογες φορολογίες. και ότι έδωσε τα πήρε πίσω δεκαπλάσια. Όταν έβλεπαν όμως ότι απειλούνταν τα συμφέροντα τους ενεργούσαν κατάλληλα. (Σκότωσαν για παράδειγμα τον Καραϊσκάκη). Ας θυμηθούμε τον θάνατο του Καραϊσκάκη την απόπειρα δολοφονίας του Καποδίστρια, η φυλάκιση του Κολοκοτρώνη, και πολλά άλλα μέχρι το 1940.

Η Κατοχή

Τότε ήρθαν οι Γερμανοί, οι Ιταλοί και επακολούθησαν καταστροφές, πείνα, αρρώστιες. Ο φτωχός ελληνικός λαός άρχισε σιγά σιγά να μονιάζει να αγωνίζεται για να καταστρέψει τον κατακτητή του. Ο Ρωμιός είναι όπως τον αποκαλούσαν ο Πολεμιστής των Πολεμιστών. Έβγαλε πάρα πολλές ομάδες στο πρώτο αντάρτικο.

Μεγάλες εσωτερικές ομάδες κατά των εχθρών. Οι μεγάλοι προστάτες μας δεν μας άφησαν να τα βγάλουμε πέρα μόνοι μας. Άρχισαν ξανά να ανακατεύονται στα εσωτερικά μας προσφέροντας δήθεν βοήθεια.

Πρώτα ήταν μια βοήθεια κατά των Γερμανών και Ιταλών. Μόλις όμως είδαν την ομόνοια των Ελλήνων πατριωτών άρχισαν ξανά προσπάθειες για διάσπαση.

Με την βοήθεια του ντόπιου κεφαλαίου άρχισαν να βγάζουν και δεύτερο αντάρτικο του ΕΔΕΣ κατά των Γερμανών. Μετά ήρθαν οι Ταγματασφαλίτες οι λεγόμενοι Τσολιάδες. Ξανά φαγωμάρα. Αυτή ήταν η μεγάλη Αγγλία. Το 1940-41-42 ξεσηκώθηκε ολόκληρος ο ελληνικός λαός. Έτσι και στην δικιά μας περιφέρεια πολύς κόσμος πήρε το ντουφέκι για την υπεράσπιση και την ανεξαρτησία της χώρας του.

Αλλά δυστυχώς οι μεγάλες δυνάμεις μας διαχώρισαν γιατί ήξεραν ότι οι Γερμανοί δεν θα κρατήσουν για πολύ.

Το κίνημα του Ξηρομέρου

Το μεγαλύτερο ποσοστό στην περιφέρεια μας ήταν το ΕΑΜ ΕΛΑΣ. Μετά άρχισαν το ξεσήκωμα και άλλες δυνάμεις. Οι περισσότεροι ήταν αριστεροί και οι Εγγλέζοι φοβόντουσαν τον κουμμουνισμό. Έπρεπε λοιπόν γρήγορα να δράσουν. Μέσα στα διοικητικά πρόσωπα που κυβερνούσαν τον τόπο μας έβαλαν δικούς τους ανθρώπους. Με τέτοιο τρόπο που οι αμόρφωτοι και αθώοι της περιφέρειάς μας δεν το κατάλαβαν.

Μαχαίρι από τις πολιτικές οργανώσεις της Αστυνομίας την λεγόμενη ΕΠ (Αστυνομία της αριστερής παρατάξεως). Στην περιφέρεια του Μεσολογγίου δρούσε στην λεγόμενη βίζιτα του Αρχηγείου της Αστυνομίας με αρχηγό τον μεγάλο εγκληματία της ντέλβις σέρβις ο Αλεξιάδης. Εκεί η αστυνομία της αριστεράς σκότωσε κόσμο χωρίς καμιά αιτία. Στην Πεντάλοφο παρόλο που το μεγαλύτερο ποσοστό ήταν αριστεροί μετά την συμφωνία της Βάρκιζας έγινε το κέντρο του δεξιού. Σήμερα η Πεντάλοφος δεν έχει ούτε κίνηση ούτε ζωντάνια όπως παλαιά.

Μόνο το Πάσχα και το καλοκαίρι ζωντανεύει ξεχνώντας τα παλαιά μίση μέσα σε ένα σύλλογο αδερφωμένων.

Η μάχη Παλιομαναίνα - Κατσαρού Λαϊνά

Το 1942 οι δεξιοί πήραν εντολή με πρωταγωνιστές αρχηγούς αξιωματικούς δηλαδή τον Ταγματάρχη Μπούρο, τον γιατρό από το Αγρίνιο Παπαϊωάννου, τον συνταγματάρχη Καλαρίτε να καταλάβουν το Ξηρόμερο από το ΕΑΜ-ΕΛΑΣ. Όλες οι μαχητικές ομάδες της περιφέρειας του Ξηρόμερου πήραν πληροφορίες ότι ο Μπούρος θα περάσει από τον Αχελώο περίπου στην θέση "Μήλα" Παλιομάναινας με 200-250 άντρες. Στις 12.9.1942 το ΕΛΑΣ περίμενε οπλισμένο στην θέση στο δέντρο του Μακρή Μεσολογγίου. Αλλά ο Μπούρος το έμαθε αυτό και έτσι πήρε τον οπλισμό του και τριάντα αιχμαλώτους και κατευθυνόταν στο Ξηρόμερο για να ενωθεί με τον Παπαϊωάννου και τον Καλαρίτε με σκοπό να διαλύσουν το μεγάλο κίνημα του ΕΑΜ ΕΛΑΣ. Ο Μπούρος είχε πληροφορηθεί ότι μερικές ομάδες του ΕΛΑΣ περίπου τετρακόσιες τον περίμεναν στην θέση Παλιομάναινα για να τον χτυπήσουν. Αλλά ο Μπούρος σαν στρατιωτικός ήξερε να φυλάγεται και να επιτίθεται. Στην θέση "Κάτω Κόσμος" κάτω στο μοναστήρι Φανερωμένη κάποιος δικός του από το Πεντάλοφο ημέρα Σάββατο τον πέρασε προς την περιφέρεια της Παλιομάναινας χωρίς το ΕΛΑΣ να το πάρει είδηση. Έτσι ο Μπούρος κύκλωσε τις μαχητικές ομάδες του ΕΑΜ ΕΛΑΣ και τους έπιασε σχεδόν όλους αιχμαλώτους χωρίς να χυθεί πολύ αίμα. Μόνο στις 13.10.1942 από διάφορες μικροσυμπλοκές χάθηκαν 2-3 στρατιώτες. Μεταξύ αυτών ο Σταύρος Κορδόσης και ο Χρήστος Παπαφώτης. Την άλλη μέρα ξημερώνοντας Κυριακή έφτιαξαν ένα μεγάλο λάκκο για να βάλουν μέσα τους σκοτωμένους αριστερούς. Αλλά κάποιος Βαρόπουλος από τον Αστακό ειδοποίησε τους Γερμανούς οι οποίοι με τα σύγχρονα μέσα τότε πρόλαβαν το κακό.

Ξεκινώντας από τον Αστακό με τα γρήγορα αμάξια τους και με ιλιγγιώδη ταχύτητα πήγαιναν στο χωριό Παλιομάναινα. Ακούγοντας οι αντάρτες τον Μπούρο διαλύθηκαν και οι δύο παρατάξεις. Το μεγαλύτερο ποσοστό ήταν από το Πεντάλοφο περίπου 70 άτομα. Χάρη στον Βαρόπουλο και σε άλλους δεν χύθηκε πολύ αίμα για το χωριό μας. Αυτή ήταν η κατάσταση της περιφέρειάς μας, αυτοί ήταν οι φίλοι μας.

Το χωριό Πεντάλοφος σήμερα είναι ένα χωριό ασήμαντο.

Αγαπητέ φίλε και χωριανέ. Αυτά τα ολίγα καλά και κακά γεγονότα είναι πάρα πολύ λίγα που έγιναν στο χωριό μας και στην ολόκληρη την Ελλάδα και δυστυχώς θα συνεχίζουν γιατί το χρήμα όπως έχω γράψει και πιο πάνω δεν έχει ούτε οικογένεια αλλά ούτε πατρίδα. Τα πάντα αγοράζει.

1821

Και λίγα λόγια για την επανάσταση και απελευθέρωση της πατρίδας μας που εμείς σήμερα είμαστε ελεύθεροι. Κάθε ιστορικός γράφει τα γεγονότα όπως τον βολεύουν.

Τα δραματικά γεγονότα και η πολιορκία του Μεσολογγίου Και η Ποδολοβίτσα πάντα πρώτη.

Και εδώ έδωσε το παρόν αρκετοί Ποδολοβτσάνοι μέσα στα μπουλούκια του Καραϊσκάκη και άλλων οπλαρχηγών. Πολέμησαν τους τούρκους όπως γράφει η ιστορία αρκετά ονόματα Κορδόσης, Καπώνης, Σταθελάκη και άλλα πρώτα παιδιά του χωριού μας που τότε ήτανε πολύ μικρό. Δεν ξέρω άλλα ονόματα να γράψω. Άρχισε σε όλη την ταλαιπωρη και σκλαβωμένη Ελλάδα να χαράζει και να βγαίνει αργά αργά το πρωινό λίγο ξεκάθαρο ήλιο της λευτεριάς.

Αλλά πάντα με διαφόρους προδότες της πατρίδος μας που δεν ήθελαν την ελευθερία του γιατί χαλάγανε τα συμφέροντά τους και από αυτούς ήταν αρκετοί όπως είπαμε πιο πάνω το χρήμα δεν έχει τίποτα ιερό μόνο το συμφέρον του. Επιτέλους έφτασε τώρα και βγήκε λίγο λαμπερός ο ήλιος της λευτεριάς. Ο ραγιάς όπως τον αποκαλούσαν τότε να βγαίνει σιγά σιγά από του καβούκι του να παίρνει λίγο θάρρος να σηκώνει λίγο λίγο το ανάστημά του με λίγα ψίχουλα αλλά από πού να 'βρει. Φτώχεια μεγάλη τότε αλλά ήτανε ελεύθερος. Αλλά οι φίλοι μας τότε οι ξένοι και ντόπιοι άρχισαν την γη μας να την παζαρεύουν με ξένους και ντόπιους παράγοντες και ο ταλαιπώρος αυτός λαός να μένει στην φτώχεια και στο άρμεγμα του αίματος από τους φόρους τους μεγάλους και εύπορα κτήματα πήραν άλλους αφέντες και ο λαός μας σκλάβος σε άλλους δυστυχώς σε άλλα αφεντικά και εάν βρισκόταν κάνα παλικάρι και σήκωνε κεφάλι αμέσως το κεφάλι του έπεφτε αυτομάτως.

Όπως ξέρουμε από την ιστορία είναι αρκετά παλικάρια που έχασαν την ζωή τους και άλλα φυλακίστηκαν από την ξένη και ντόπια γάγγραινα που και σήμερα συνεχίζεται. Δεν ξέρω πολλά πράγματα και γεγονότα να γράψω. Μόνο από πληροφορίες που θα αναφέρω λίγα ονόματα που σήμερα έχουν τα ονόματά τους γραμμένα σε διάφορους δρόμους.

Δεν μπορώ πώς να τα γράψω που το 1897 παζάρευαν την ταλαιπωρημένη πατρίδα μας επί Κυβέρνηση Τρικούπη που είπε τότε φτωχέψαμε που οι λεγόμενοι τότε τραπεζίτες και οι βδέλλες που ροφούσανε το αίμα του ελληνικού λαού Βλαστός, Σιγκρός και άλλοι πιο μικρότεροι που αρκετοί τους λένε ευεργέτες και δωρητές. Αγαπητέ φίλε τότε ο ελληνικός λαός ήταν αγράμματος τυφλός δεν έβλεπε τίποτα που η αγραματοσύνη ήτανε σχεδόν 90% και πίστευε τα μεγάλα ονόματα σαν Θεούς και άλλους που τους αποκαλούσαν Αφέντες. Λένε ότι ο ελληνικός χώρος έχει τον πιο γαλάζιο ουρανό. Στην πραγματικότητα ναι αλλά στα άλλα όψη. Αυτός ο χώρος που λέγεται Ελλάδα από το 1821 και που σήμερα δεν δικαιολογούμεστε αυτός ο καθαρός ουρανόσ πολύ συχνά συννέφιαζε με πολλά μαύρα σύννεφα και με πολλά μπομπονισταριά και αστραπές και συνεχίζουν να μιλάνε για Δημοκρατίες και για λευτεριά.

Πρώτος παγκόσμιος πόλεμος πρώτη η χώρα μας στην πρώτη γραμμή πείνα και αρρώστιες ξανά στο αιματοκύλισμα και συνέχεια 12-13 ξένοι αρχηγοί βασιλιάδες που θα ο αγράμματος λαός που μερικοί ακόμη συνεχίζουν να πιστεύουν στους βασιλιάδες ότι έχουν άλλο αίμα και ο Θεός τους έπλασε ξεχωριστά μα μερικοί που πιστεύουν τους βασιλιάδες για το συμφέρον τους σιγά σιγά ο Έλληνας άρχισε να μαθαίνει γράμματα από διάφορες φτωχές οικογένειες και να ξεπετάγονται κάτι παλικάρια ξύπνια και θαρραλέα ο συννεφιασμένος ουρανόσ σιγά σιγά τα σύννεφα να αραιώνουν λίγο.

Άρχισαν να φτιάχνουν λίγα σχολεία έγινε το Πανεπιστήμιο και διάφορες σχολές σιγά σιγά ξεπετάγονταν από το Πανεπιστήμιο λίγοι επιστήμονες και άρχισαν να βγαίνουν στο πεζοδρόμιο στην Αθήνα και σε διάφορες πόλεις της Ελλάδος το μάθημα και τον αγώνα κατά των ξένων και ντόπιων εκμεταλλευτών. Σκληρός αγώνας αρκετός σκληρός σε κάθε κίνδυνο κατά των συμφερόντων των αφεντάδων χτυπούσαν σιωπηρά με φυλακές και σκοτωμούς από διάφορους μπράβους τους που πληρώνονταν με λίγα ψίχουλα και μέσα από αυτούς του μπράβους βγαίνανε αρκετοί αγωνισταί που βλέπανε την σαπίλα και θέλανε και αυτοί να απελευθερωθούν από την σκλαβιά του αφέντη.

Μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο άρχισαν οι λαοί της Ευρώπης να ξυπνάνε. Η μεγάλη επανάσταση της Ρωσίας 1917 η Ιταλία πρωτοπόρα τότε προ και μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο ξεσηκωμός οι λαοί ξεπετάγονταν για μια ελευθερία χωρίς πολέμους, για την ειρήνη. Όλοι οι λαοί της Ευρώπης ζητάγανε Δημοκρατία. Το κεφάλαιο είναι ένα και δυνατό πολύ δυνατό από πανάρχαιους χρόνους σε όποιο μέρος του κόσμου να βρισκότανε πολεμούσε.

Αλλά υπάρχει και η φιλοδοξία διαφόρων πληρωμένων δυναμικών ανθρώπων που με την βοήθεια του κεφαλαίου δημιουργούν πολέμους χωρίς να υπολογίζουν και την δικιά τους καταστροφή γιατί όποιος θέλει και προσπαθεί το κακό του πλησίον του έρχεται μια μέρα και η δική του η σειρά μάχαιρα έδωσες μάχαιρα θα λάβεις όπως λέει η παράδοση.

Θα' θελα να προσθέσω και να κάνω μια παρένθεση ο λόγος του Χριστού τα κυριότερα που έχει κηρύξει στο πέρασμά του έλεγε ειρήνη υμίν αγαπάτε τον συνάνθρωπο σου όπως τον εαυτό σου. Οι 10 εντολές του Μωυσή και διάφοροι μεγάλοι που είχαν σκεφτεί λογικά που ο εγκέφαλος τους ήτανε ξεκαθαρισμένος και εάν η ανθρωπότητα έπαιρνε αυτά τα λογικά και ευχάριστα λόγια δεν θα ήμασταν σήμερα στο σκοτάδι. Οι 10 εντολές του Μωυσή πετάχτηκαν. Η διδασκαλία του Χριστού προδόθηκε από τους αντιπρόσωπούς του που ο κάθε Δεσπότης έχει φτιάσει δισεκατομμύρια και η κάθε φορεσιά αξίζει ένα σχολείο και αρκετοί άνθρωποι που βγήκαν και φωνάζανε για δημοκρατία και ειρήνη προδώσανε τον εαυτό τους όπως ο Ιούδας με τα 30 αργύρια.

Αγαπητέ συνάνθρωπε όσο θα υπάρχει χρήμα ειρήνη δεν θα υπάρχει το χρήμα διαφθείρει τα πάντα το χρήμα είναι ο πειρασμός της καταστροφής και της ακολασίας. Πας άνθρωπος πλούσιος τρελός και βουτηγμένος μέσα στο βούρκο της κολάσεως. Αυτό δυστυχώς είναι το χρήμα πουλάει πάντα και αγοράζει τα πάντα, ζητάει το αδύνατο και μετά καταστρέφεται.

Η ζύμωσης του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου μετά το 1930 και στην χώρα μας την ταλαίπωρη Ελλάδα άρχισανε τα μαύρα σύννεφα να κυκλοφορούν στον πεντακάθαρο ουρανό της Ελλάδος το 1935-36 η δικτατορία του Μεταξά φίλος του Χίτλερ και Μουσολίνι άρχισανε τα σχολεία να κλείνουν οι φυλακές να ανοίγουν τις μεγάλες πόρτες τους να καλοδέχονται τους αγωνιστές της ειρήνης και της δημοκρατίας. Νεαρά παιδιά με ζωντάνια να χώνονται στα μπουντρούμια και να σαπίζουν, τα ξερονήσια να γεμίζουν αρκετά παλικάρια να τα τρώει το σκοτάδι. Κορίτσια σαν το κρύο το νερό πανέμορφες να χάνουν τα νιάτα τους και να μαραζώνουν. Αυτές είναι οι διάφορες δικτατορίες δημιουργούν ασχήμιες και ο άνθρωπος οπισθοχωρεί προς το σκοτάδι της αμορφωσιάς.

Τα μαύρα χρόνια της Κατοχής **Ο δεύτερος παγκόσμιος Πόλεμος** **1940-1944**

Μαύρα σύννεφα άρχισαν να τρέχουν με μεγάλη ταχύτητα σε όλη την Ευρώπη βροντές αστραπές όλη η Ευρώπη μπήκε στην κόλαση Πολωνία Γαλλία Ρωσία Βαλκάνια βράζανε τα καζάνια της κολάσεως με πίσσα ο άνθρωπος έβραζε μέσα στην κόλαση, ο ουρανός έβρεχε φωτιά η γη έβραζε οι άνθρωποι καιγόntonουσαν σαν πυροτεχνήματα και η φωτιά από ουρανό και γη.

Και αυτά τα πυροτεχνήματα της κολάσεως έρχονταν ταχέως προς το χώρο του φωτός και της Δημοκρατίας και του αθλητισμού και του θεάτρου. Οι φίλοι του πατριώτη μας Μεταξά του δήθεν φίλου να του κάνουν το δώρο του της φωτιάς και της κόλασης της 28 Οκτωβρίου το 1940 στα πανένδοξα και ποτισμένα που κάθε μέρος και κάθε θάμνος και δέντρο ήτανε ποτισμένα και δεν είχε στεγνώσει από αίμα της Ελλάδος άρχισαν οι βρύσες του ελληνικού λαού να ξανατρέχουν τώρα πιο έντονα που ο ελληνικός λαός το αίμα του ξεχωρίζει από τους άλλους λαούς είναι πιο ζωηρό πιο ζεστό και καίει όποιον τον πειράξει. Και είναι αποδεδειγμένο καίει και ζεματάει όλος ο ελληνικός λαός σε όλη την επικράτεια πάντα θαρραλέος και τολμηρός ξεσηκώθηκε για την προάσπιση της πατρίδας του. Έτσι και το χωριό μου την Πεντάλοφο με το έθιμο που έχουμε με τα νταούλια και ζουρνάδες χορεύοντας για το Μεσολόγγι με τις τότε πρωτόγονες συκοινωνίες. Με τι όμως να πολεμήσουμε στην Αλβανία και Μακεδονία με τί όπλα που οι προστάτες μας ντόπιοι και ξένοι τα ταμεία ήταν αδειανά όλη η οικονομία μας πήγαινε στις διεθνείς τράπεζες. Τα σύνορά μας ήτανε ξέφραχτα μόνο τα ατσαλένια στήθια των αγωνιστών των φαντάρων μας ήτανε γερά αλλά πώς να βαστάξουν στα σύγχρονα όπλα των Γερμανών και των Ιταλών; Αρκετά βάσταξαν και οι σύγχρονες δυνάμεις των Γερμανό ιταλών προελάβαναν προς Γιάννενα Θεσσαλονίκη και επιτέλους στην πρωτεύουσά μας Αθήνα που οι ντόπιοι φίλοι τον κάθε εχθρό και κάθε επιδρομέα τον καλωσόριζαν.

Η ηρωική Κρήτη

Αρκετό χρονικό διάστημα η ηρωική Κρήτη βάσταξε τους επιδρομείς Δεύτερη Ελλάδα χαλασμός σωστή κόλαση. Αρκετές και μεγάλες απώλειες των Γερμανών προκάλεσαν στους Γερμανούς τα ηρωικά παιδιά της Κρήτης. Τώρα αρχίζει το δράμα του ελληνικού λαού μέχρι τώρα ο ελληνικός λαός μονιασμένα προχώρησε για την πατρίδα και έχυσε το αίμα του για αυτήν. Τώρα όμως; Αρχίζει η φαγωμάρα τον δύο λιονταριών που ο ελληνικός λαός είναι θερμόαιμος και εγωιστής αλλά και συνάμα τον κάμανε και φτωχό που η φτώχεια είναι ένα μεγάλο κακό από την φύση η φτώχεια δεν υποφέρεται.

Που οι προστάτες μας για να προστατέψουν τα ιδανικά τους και τα συμφέροντά τους προχωράνε και χτυπάνε εκεί που πονάει ο κάθε φτωχός και έτσι ντόπιοι και ξένοι βάλανε το μίσος στον ελληνικό λαό και χωρίσανε τα δύο λιοντάρια σε δύο στρατόπεδα. Και αυτοί ήτανε διαιτητές Οι ξένοι παράγοντες που πάντα το χρήμα είναι γάγγραινα άρχισαν σε όλους τους τομείς για να χτυπήσουν εκεί που πονάγανε αυτή χωρίσανε την Ελλάδα στην Ήπειρο και στις πόλεις δηλαδή με όλους καλά που το χρήμα σε όλους ΕΛΑΣ, ΕΔΕΣ, τσολιάδες, εσωτερική κόλαση τα δύο λιοντάρια άρχισαν την φαγωμάρα που το μίσος συνεχίζεται και τώρα το χρήμα έπαιρναν όλοι και όπως έγγραφα και πιο πάνω κάνει τα αδύνατα δυνατά.

Οι μεν το ΕΛΑΣ στα βουνά και χτυπούσε τον εχθρό και με πολλά πλήγματα το δε ΕΑΜ τον εχθρό στις πόλεις οι μεν τσολιάδες να είναι με τους Γερμανούς για να τους έχουν μετά τον πόλεμο και όπως έγιναν και το ΕΔΕΣ δικούς τους και έτσι οι σύμμαχοι μας οι Εγγλέζοι με τον σύμμαχο μας Τσόρτσιλ άλλη μια φορά την Ελλάδα ξανά στο σκοτάδι. Και έτσι ο μύθος παραμένει το φίδι που θα μας φάει το έχουμε μέσα στο μπουκάλι καλά σφραγισμένο.

Το νέο ελληνικό κράτος
τα τρομακτικά μαύρα χρόνια
κατά το 1944 η συμφωνία
της Βάρκιζας

Τα ηρωικά όπλα του ΕΛΑΣ παραδόθηκαν δυστυχώς στους συνεργάτες των Γερμανών και προδοτών. Τα ελληνικά νιάτα της εθνικής αντιστάσεως με χαρά προχωρούσαν για την αναγέννηση της Ελλάδος για τα σπίτια τους. Αλλά δυστυχώς όμως βρήκανε πολύ πιο χειρότερους από τους Γερμανούς κατακτητές. Τον εχθρό τον ήξερες και τον πολεμούσες αλλά τον αδελφό σου με μερικούς φίλους όμως πώς να τους αντιμετωπίσεις χωρίς να είσαι προετοιμασμένος τώρα είναι που οι ξένοι μαύρα κοράκια με νύχια γαμψά που έπεσαν πεινασμένα στα καπνισμένα ηρωικά παλικάρια της Ελλάδος εάν κάποιος γράψει λεπτομέρειες ιστορικής για την περίοδο μετά το 1945 δεν θα γράψει τόσα τραγικά που έγιναν. Άνοιξαν τα μεγάλα δραματικά ιδρύματα των αγωνιστών της εθνικής αντίστασης τα μαύρα κοράκια τα ντόπια και τα ξένα έπιασαν με μεγάλη όρεξη και πείνα απάνω στα ηρωικά ελληνόπουλα φυλακές ξερονήσια ξύλο. Βασανιστήρια άγριας μορφής συστήματα των φίλων μας Εγγλέζων διακουρέματα στα ηρωικά παιδιά της εθνικής αντίστασης εξευτελισμούς και άλλα πρωτόγονα βασανιστήρια άγριας μορφής. Σε όλα τα διαμερίσματα της ωραία μας γαλανόλευκης Ελλάδας έτσι και στο χωριό μου το ηρωικό χωριό μου το έζησα πολύ καλά τα μαύρα χρόνια της κατοχής και της δήθεν όπως λέγανε οι ντόπιοι και φίλοι μας βασανιστές μετά την αποχώρηση του εχθρού να μην νύχτωνε να μην ερχόταν Σαββατοκύριακο κόλαση μαύρη όλες οι σειρήνες που αντιπροσώπευαν οι γυναικείες σπαρακτικές φωνές.

Αγαπητέ συνάνθρωπε ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος όπως τον γνώρισα και γενικά από διάφορες ειδήσεις από λίγα ράδια που ήτανε τότε και μας πληροφορούσανε ήτανε όπως έχει γράψει η παλιά διαθήκη ο κατακλυσμός του Νώε τότε λίγοι μείνανε και αυτοί οι λίγοι αγαπημένοι.

Αλλά τότε μετά το 1940 και αρκετά χρόνια συνεχίζονταν η αλληλοφαγωμάρα με διάφορες μεγάλες ασχήμιες σε αρκετά κράτη του κόσμου που σχεδόν νικημένοι και νικητές τραβήξανε αρκετά βασανιστήρια γιατί στον πόλεμο δεν είναι δυστυχώς κανένας νικητής μόνο η ειρήνη και η αγάπη όταν ο άνθρωπος καμιά φορά την εφαρμόσει τότε θα είναι όλοι νικητές της ειρήνης και της αγάπης τότε όπως γράφουν τα βιβλία θα είναι η δεύτερη παρουσία της αγάπης και της ειρήνης του κόσμου. Τυχερός θα είναι ο κάθε άνθρωπος που θα γίνεται τότε θα αναπτύσσεται με αγάπη χωρίς αγωνία χωρίς αρρώστιες χωρίς κανένα πρόβλημα για την μελλοντική ζωή του, θα ζει στο παράδεισο που μας χάρισε ο Θεός όσοι πιστεύουν στην φύση όσοι δεν πιστεύουν που ο παράδεισος της γης μας τα παράγει όλα τα αγαθά που ζητάει ο άνθρωπος.

1950 1960 1961 1981 1989

Σιγά σιγά η ανθρωπότητα άρχιζε κάπως να ημερεύει. Μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο αρχίσανε οι μεγάλες δυνάμεις να φτιάχνουν σύγχρονα και καταστρεπτικά όπλα. Ο ένας φοβόνταν τον άλλον. Αλλά ο πόλεμος συνεχιζόταν και σε αυτούς με άλλον τρόπο. Αλλά στους υποανάπτυκτους λαούς φαγωμάρα επαναστάσεις εσωτερικές. Οι μεγάλες δυνάμεις βάζανε με διάφορους τρόπους τους λαούς να τρώγονται. Ειρήνη λέγανε ο κάθε Πρόεδρος της Αμερικής που έβγαине η Ρωσία ειρήνη. Αλλά οι πόλεμοι συνεχιζόνταν και ίσως να συνεχίζουν αρκετά χρόνια όσο ο άνθρωπος θα ζητάει το αδύνατο. Ήρθε το 1950. Η Ελλάδα μας άρχισε ξανά να ημερεύει. Οι φίλοι μας και οι προστάτες μας αρχίσανε ξανά το βοήθημα. Πάλι για μερικούς αρχίσανε νέο πολίτευμα δήθεν δημοκρατία με διάφορους πουλημένους αρχηγούς. Οι εκλογές γίνονταν με δικούς τους αντιπροσώπους πολλοί ψηφίζανε 2-3 φορές και έτσι βγαίνανε με μεγάλο ποσοστό και όπως λέγανε δήθεν στους Ευρωπαϊκούς λαούς ότι ψηφίζουν δημοκρατικά και χωρίς καμία βία. Αλλά δυστυχώς με βία. Αλλά άρχισε κάπως ο λίγο σκοτεινός με αραιά σύννεφα ξανά ο καταγάλανος ουρανός της Ελλάδος να γαλαζίζει.

Από το 1958 έως το 1967 η δημοκρατία που ο κάθε συνειδητός Έλληνας την έχει στην ψυχή του άρχισε να την εφαρμόζει άρχισε με διάφορους πραγματικούς δημοκράτες αγωνιστές να το πραγματοποιούν. Ο Έλληνας άρχισε την συμφιλίωση. Προχωράγανε οι νέοι προς την πρόοδο. Δώσανε τα χέρια για την μόρφωση. Νέα σχολεία αρχίζανε να ανοίγουν ο κόσμος της Ελλάδος ξανά στην Γαλήνη και στην Ελευθερία.

21 Απριλίου μαύρα χρόνια της επταετίας της 21ης Απριλίου. Δεν θα πω και πολλά πράγματα. Τα ίδια μαύρα κοράκια τα παιδιά τους έπεσαν με πολλή όρεξη ξανά στον ίδιο δημοκρατικό λαό με τους ξανά ξένους προστάτες μας ξανά αίμα ξανά ξύλο ξανά διακουρέματα ξανά καινούρια ξερονήσια και άλλα μεγάλα δραματικά άσχημα τον ασχημίων κακόν ο Ελληνικός λαός ξανά στο ζυγό της ντόπιας τοπικής σκλαβιάς επτά ολόκληρα χρόνια επτά αγωνιστικά αρκετών ηρωικών παιδιών στο πεδίο της Δημοκρατίας ξανά από την αρχή. Επιτέλους αν θυμάμαι καλά έως το 1974. Με αγώνες και με πολύ ηρωισμό απελευθερωθήκαμε. Άρχισε ξανά να προχωράμε προς την πρόοδο. Εδώ θα κάνω μια παρένθεση, το χρήμα παλεύει και αγωνίζεται για να κυβερνά τα πάντα και τους πάντες, να αγοράζει και να πουλάει κράτη, κρατίδια, ανθρώπους αδύνατους και ισχυρούς. Το χρήμα δεν έχει ούτε πατρίδα ούτε οικογένεια, αλλά ούτε αφεντικά. Το χρήμα είναι αφεντικό το ίδιο. Τον άνθρωπο τον χαλάει όσο και δυνατός και αν είναι. Το χρήμα τα θέλει όλα δικά του και μέχρι σήμερα τα έχει. Είναι πολύ ισχυρό. Πολλοί κοιτάξανε να το εκμηδενίσουν αλλά άλλοι χάθηκαν και άλλοι αγοράστηκαν. Όλοι φωνάζουν προπαντός νέοι για ειρήνη, δημοκρατία αλλά δυστυχώς μένουν τα λόγια τους όσοι έχουν γράψει πολύ μεγάλοι δημοκράτες που φάνηκαν για την ειρήνη για την δημοκρατία αγοράστηκαν και πρόδωσαν την συνειδησή τους και δυστυχώς τα ξέχασαν όλα ότι έχουν κάνει εφόσον πιάσανε την μεγάλη ζωή που ο κάθε αγορασμένος άνθρωπος τα ξεχνάει όλα. Αγαπητέ όσο θα υπάρχει το χρήμα ο άνθρωπος θα είναι σκλάβος του. Έτσι και στην αγαπημένη μας πατρίδα που εκείνοι που κυβέρνησαν και συνεχίζουν να κυβερνούν που όλοι φωνάζουν στα μπαλκόνια για την δημοκρατία είναι όλοι το ίδιο, είναι δούλοι του χρήματος.

Από αρκετές χιλιάδες χρόνια αρκετά μυαλά μυαλωμένων και σοφών ανθρώπων έχουν γράψει και έχουν πει την αλήθεια. Προδόθηκαν από τους συνανθρώπους τους άλλοι βασανίστηκαν, σταυρώθηκαν και άλλοι χάθηκαν μέσα στο άβυσσο της ζωής,

άλλοι γράψανε αρκετά γεγονότα και άλλοι προφήτεψαν και συνεχίζουν να προφητεύουν αλλά πουλιόμαστε για ψίχουλα.

Αγαπητέ άνθρωπε

Το χρήμα είναι η καταστροφή σου

Όσο υπάρχει χρήμα θα είμαστε σκλαβωμένοι είτε το θέλουμε είτε όχι. Στο μεγάλο αυτό παράγοντα εκτός και τα γράμματα που ο εχθρός του χρήματος είναι η γραφή που τα γράμματα ίσως μια μέρα εξουδετερώσουν το χρήμα και έτσι ο άνθρωπος πάρει κάπως την επάνω βόλτα της ζωής που ίσως καταλάβει μια μέρα ο άνθρωπος τί είναι η ζωή.

Τη 18.2.1989

Τασούλας Κορδόσης

Αγαπητέ αναγνώστη, λόγω της δουλειάς μου έχω γράψει δύο φορές γεγονότα. Ήταν τόσο τραγικά που δεν ξεχνιούνται.

Ο Δαυίδ και ο Γολιάθ

Θα γράψω και λίγα λόγια για τους χωριανούς μας τους καλούς χωριανούς μας. Βέβαια όλοι οι Πενταλοφίτες ήτανε καλοί και σήμερα πρέπει να είναι καλύτεροι γιατί σήμερα είναι όλοι εύποροι και εάν δεν γίνει κανένας πόλεμος που το εύχομαι με όλη την καρδιά μου αγάπη και ειρήνη.

Και συνεχίζω για τους πρωταγωνιστές του χωριού μας που ήτανε και χωρατατζήδες και δυνατοί, αλλά και λίγο ψεύτες. Λέγανε κάτι ωραία ψέματα που πολύ ξένοι και ντόπιοι τα πιστεύανε. Ο Δαυίδ ο Στάθης ο Πετρόπουλος με το καλλιτεχνικό του όνομα Τζάθης ο Γολιάθ ο Κώστας Αλεξανδρόπουλος με το καλλιτεχνικό του όνομα ο φινόγατος που τον βάφτισε κάποιος φίνος γάτος του χωριού μας. Αυτοί οι αγαπητοί μας Πενταλοφίτες είχανε αρκετές χάρες. Ο μεν Πετρόπουλος μικροσκοπικός πολύ σβέλτος, δυνατός πανέξυπνος και ανίκητος που εμείς οι μικροί τότε τον ζηλεύαμε. Πρώτος στο τρέξιμο, στο πήδημα στην μπάλα και πιο πολύ στο πάλεμα δεν νικιότανε όποιος και να επιχειρούσε.

Ο Κώστας Αλεξανδρόπουλος ένας πανέμορφος άντρας ψηλός με γεροδεμένο σώμα πραγματικός αθλητής από μικρός έφυγε από το χωριό μας και ήρθε στην Αθήνα. Έζησε την νεανική του ζωή αρκετά καλά αλλά τώρα στα τελευταία του όπως έχω μάθει. Και συνεχίζω για τους φίλους μας κληρωτός εκπαιδευόμενος ο Τζάθης στο Μεσολόγγι ο φινόγατος στο Μεσολόγγι δεν ξέρω πώς και από πού, ο καθένας στην μονάδα του χωρίς να ξέρει ούτε ο Σταθάκης για τον Κώστα ούτε ο Κώστας για τον Σταθάκη. Και μια ημέρα οι λοχαγοί τους όπως πάντα βγάζανε τους πιο δυνατούς για να παλέψουν για να υψώσουν τον λόχο τους και έτσι τυχαία ο Δαυίδ με τον Γολιάθ ήρθανε αντιμέτωποι στην παλαιστρα κουνώντας και λυγιόνταν όπως κάνουν συνήθως οι παλαιστές. Όταν έφτασαν σχεδόν κοντά ο ένας στον άλλον και βέβαια στρατιωτικά ντυμένοι και γδυνόντουσαν για την πάλη γυρίζει ο Τζάθης και βλέποντας τον Κώστα έξαφνα σαν ετοιμόλογος που ήτανε "γεια σου φινόγατε γεια σου Ποδολοβίτσα" Εκείνη τη στιγμή ο Κώστας τα έχασε και προσέχοντας πολύ καλά μπροστά του "ρε κουμπάρaki που βρέθηκες εδώ" και συγκινημένοι αγκαλιάστηκαν και κλαίγοντας από χαρά το στρατόπεδο όλοι οι φαντάροι και οι αξιωματικοί τα χάσανε. Αυτά τα λέγανε στην Αθήνα το 1978 σε ένα μαγαζάκι που διατηρούσα σε αρκετούς χωριανούς μας. Η κατάληξη όπως έχω γράψει πιο πάνω, ο μεν Αλεξανδρόπουλος αυτό το θεριό πέθανε μόνος του εγκαταλειμμένος στο πεζοδρόμιο αυτός ο πλούσιος

πραγματικά υπήρξε πλούσιος και βοήθησε αρκετούς ανθρώπους και ο μεν Σταθάκης ο Πετρόπουλος κομμένα και τα δύο πόδια, αυτός ο σβέλτος αυτό το χέλι, αυτός ο μικροσκοπικός δυνατός Δαυίδ.

Εθνική Αντίσταση

Αγαπητέ Πενταλοφίτη και Πενταλοφίτισσα. Έχω γράψει αρκετά γεγονότα αληθινά όλα αληθινά για το χωριό μας και πρέπει να είμαστε υπερήφανοι που είμαστε Πενταλοφίτες γιατί το αξίζουμε όπως έχω γράψει και από την αρχή για το χωριό μας που έβγαλε αρκετούς ήρωες και πριν το 1821, 1913 που αρκετά παλικάρια έχυσαν το αίμα τους για την ελευθερία της Ελλάδος μας έτσι και στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο πάντα μπροστά για την ελευθερία και στα Αλβανικά βουνά με το ηρωικό σύνταγμα το 239 του Νομού μας με συνταγματάρχη τον ήρωα Κατσώτα ηρωικοί, σκληροτράχηλοι Αιτωλοακαρνανέες οι απόγονοι των ηρώων Μεσολογγιτών έδωσαν το παράδειγμα στα Αλβανικά βουνά κατά των Ιταλών. Το Σύνταγμα το 239 πάντα μπροστά και δύο ηρωικά παιδιά του χωριού μας Γιάννης Λάκας και Γιάννης Μπάκας που έχυσαν το αίμα τους για την ελευθερία της Ελλάδος.

Ζήτω το Πεντάλοφο
Ζήτω η Εθνική Αντίσταση.

Πώς μπήκε το Πεντάλοφο στον αγώνα για την απελευθέρωση της Ελλάδος από τον ξένο και ντόπιο φασισμό. Τα πρώτα σκιρτήματα της εθνικής αντίστασης τα πρώτα ιδανικά για την δημοκρατία τα πρώτα παλικάρια που έδωσαν και το αίμα τους και ότι άλλο ιερό είχαν. Θα ονομάσω αρκετά παλικάρια. Το 1942 24 Μαρτίου με ζήλο και με μεγάλη παλικαριά δέχτηκαν να οργανωθούν στην ηρωική αντίσταση όπως έχω γράψει για το Λεσίνι αρκετός ξένος κόσμος κυκλοφορούσε και διορισμένοι από το κράτος και από την εταιρεία Χαριλάου αρκετοί γεωπόνοι δουλεύανε στα παρθένα τότε χωράφια του Λεσινίου και ένας από αυτούς καλός δημοκράτης ο Νικόλαος Παπανικολάου.

Από πληροφορίες που έχω συγκεντρώσει ο διαφωτιστής του χωριού μας Πεντάλοφο ήταν ο Νίκος Παπανικολάου. Αρκετά έξυπνος μαχητικός όπως συνήθως οι Πενταλοφίτες φιλότιμοι και φιλόξενοι αρχίσανε την φιλοξενία και την συζήτηση για την τότε κατάσταση τα πρώτα παλικάρια που οργανώθηκαν Δημήτριος Π. Κορδόσης, Βασίλειος Ζαβολίδης, Νίκος Κηρύκος, Κωνσταντίνος Χ. Κουτρούλης, Δημήτριος Λυμπέριος, Σπύρος Κωνσταντίνου. Την 24 Μαρτίου ου 1942 τα έξι αυτά παλικάρια με αρχηγό τον ξένο Νίκο Παπανικολάου άρχισε η δράση ο μεν Σπύρος Κωνσταντίνου να οργανώσει και να μοιράσει στα χωριά του Δήμου Ονιαδών, Παλιομάνινα, Ρίγανη, Κατσαρών, ο Κώστας Κουτρούλης περιφέρεια Λεσινίου που ήτανε τότε πολύς κόσμος και ο Δημήτρης Κορδόσης Κατούνα Κατοχή. Πραγματικά σε όλο το Δήμο με πρωτοπόρο το Πεντάλοφο για την εθνική αντίσταση. Όλος ο νέος κόσμος μπήκε στην οργάνωση χωρίς να σκεφθεί τα γεγονότα. Αρκετά παλικάρια φύγανε για τα αντάρτικα. Θα ονομάσω αρκετούς.

Στάθης Πετρόπουλος, Αδελφοί Δημήτρης και Βλάσης Κατσούλας Άγγελος Βλαχομήτρος, Σωτήρης Λιαροκάκης, Βασίλειος Πετρονικολός, Γιάννης Καϊτατζής, Πάυλος Μωραΐτης, Μάνος Καπώνης και Σάκης Τσούμας που τον σκότωσαν στα Καλύβια Αγρινίου οι Γερμανοί, Νικόλαος Κουτρούλης και ο μικρός τότε Ανδρέας Κουλουρής και στον Ζέρβα Σπυρίδωνας Πετρονικολός.

Αυτοί όλοι είχαν πάει στο μόνιμο ηρωικό ΕΛΑΣ. Υπήρχε και το εφεδρικό ΕΛΑΣ και σαν καπετάνιοι πηγαίνανε αρκετά παλικάρια που τότε οι δύο Κώστας

Πετρονικολός και Σωτήρης Παπανικολάου. Αρκετές μάχες πολέμησαν ηρωικά σαν λοχίες του ελληνικού στρατού. Επίσης στο εφεδρικό υπηρέτησαν σαν καπετάνιοι Κώστας Κουτρούλης, Κώστας Λάκας, Στάθης Χαραλάμπου και σαν διαφωτιστές ο Κώστας Στέλιος. Η Πεντάλοφος σχεδόν όλοι μπήκανε και γραφτήκανε στην ΚΝΕ. Αρκετά παλικάρια και κορίτσια σχεδόν σύσσωμο το χωριό τότε ήτανε το κέντρο της περιφέρειας. Τα πρώτα θύματα τα δύο παλικάρια που έχυσαν το αίμα τους για τα ιδανικά της ελευθερίας και της δημοκρατίας στην μάχη της Παλιομάνινα Σταύρος Κορδόσης και ο Άγγελος Βλαχομήτρος στην μάχη στην Αμφιλοχία κατά των Γερμανών. Οι πρώτες αγωνίστριες ομαδάρχισσες πανέξυπνες και ηρωίδες Ευγενία Λυμπέριου και Ελένη Καλαρήτου και η Μαριγούλα Στέλιου και άλλα ηρωικά κορίτσια αδελφές Στραβοδήμου, Σταθελάκη, Καταπόδη, Κορδόση, Τσεκούρα, Κατσούλα, Μπάκα, Παπανικολάου, Τσορβαντζή και άλλες ηρωικές κοπέλες και η ηρωική Βασιλική Μοίρα.

Ο μικρός ήρωας και σκηνοθέτης της χαράς και του γέλιου της εποχής εκείνης ο Κωνσταντίνος Τσεκούρας αυτός δημιουργούσε και σκηνοθετούσε θέατρα, χορούς και άλλα ωραία της εποχής εκείνης. Αυτά τα λίγα χρόνια το Πεντάλοφο σύσσωμο, ήταν το κέντρο του '42, '43, '44 της χαράς και

του γέλιου.

Πάντα ωραία και απονήρευτα με τα νιάτα του χωριού μας με τους ωραίους καλλιτέχνες μας που σκορπούσαν τη χαρά και το τραγούδι και το χορό όπως είπε και ο πάτερ Κοσμάς εσείς πάντα θα σκορπάτε την χαρά, την φιλοξενία σας όπου και να πάτε είναι στο αίμα σας.

Αλλά η χαρά και η ευτυχία δεν βάσταξε πολύ. Η μοίρα ζήλεψε το Πεντάλοφο και δυστυχώς ήρθε η κόλαση το γέλιο, η χαρά, το τραγούδι, ο χορός, τα μαύρα κοράκια τα σπάραξαν, ήρθε ο μεγάλος εχθρός του 1945.

Όχι μόνο στο χωριό μας αλλά σε όλη την Ελλάδα.

Αγαπητέ χωριανέ, φίλε και ξένη αναγνώστη, περιγράψω αρκετά καλά της Πενταλόφου που αρκετά γεγονότα είναι σωστά πολύ σωστά δεν έπρεπε το Πεντάλοφο να φτάσει σ' αυτό το κατόντημα. Δεν φταίει κανένας Πενταλοφίτης σχεδόν όλοι μας είμαστε καλοί, μόνο ο πόλεμος φταίει. Οι πόλεμοι δημιουργούν μεγάλες καταστροφές έτσι και το Πεντάλοφο, ο πόλεμος το κατέστρεψε.

Αναστάσιος Κορδόσης

8 Μαΐου 1989

Σ' αυτό το μικρό βιβλιαράκι που θα διαβάσετε έχω γράψει αρκετά λίγα πάρα πολύ λίγα. Ίσως έχω γράψει και δυο, ίσως και τρεις φορές τα ίδια γεγονότα. Συγγνώμη γι' αυτό.

Το Πεντάλοφο λόγω της κατοχής είχε δημιουργήσει αρκετές ντόπιες υπηρεσίες για την δημοκρατικοποίηση του χωριού για την τάξη και την ησυχία, να σέβεται ο ένας τον άλλον και την περιουσία του το Λαϊκό Δικαστήριο με αρκετούς και σεβαστούς Πενταλοφίτες, Πρόεδρον του Λαϊκού Δικαστηρίου Απόστολο Καπώνη και τον Λευτέρη Τσορβαντζή που ο Ελευθέριος Τσορβαντζής και πρόεδρος του Λαϊκού Δικαστηρίου και πρόεδρος του ανακριτικού Δικαστηρίου και τον Δημήτριο Κουτρούλη Λαϊκός Επίτροπος.

Το Πεντάλοφο υπήρξε και το οικονομικό δίκτυο της περιφέρειας για την εξυπηρέτηση των ανταρτών αρκετές αποθήκες γιομάτες τρόφιμα για τους ήρωες της εθνικής Αντίστασης. Η ΕΤΑ με οικονομολόγους τον Δημήτριο Κορδόση και

Φώτιο Λιαροκάπη αρκετοί αγωνιστές της εθνικής αντίστασης σεβαστοί και παλικάρια με μεγάλο σεβασμό, τις Αρχές του χωριού μας χρημάτισαν της εποχής της κατοχής πρόεδροι της Αυτοδιοίκησης του Πενταλόφου Νικόλαος Κορδόσης, Νικόλαος Μπάκας, Σωτήριος Δημητρούκας, Κωνσταντίνος Κουτρούλης και ο φρούραρχος του χωριού μας Κωνσταντίνος Πετρόνικος.

Αγαπητέ δημοκρατικέ λαέ της Πενταλόφου ο ηρωικός λαός του χωριού μας μετά την παράδοση του ΕΛΑΣ ήρθαν τα φασιστικά συστήματα των ξένων και ντόπιων βασανισμάτων ο ηρωικός λαός της Πενταλόφου καίτοι υπέστη αρκετά άγρια πρωτόγονα βασανιστήρια δεν λυγίζε και δεν φοβότανε τους πουλημένους βασανιστές του και πάντα όπου και να βρισκότανε ερχόταν και ψήφιζε δημοκρατικό Πρόεδρο του χωριού μας της ηρωικής Πενταλόφου. Μόνο την 21 Απριλίου διόρισε Πρόεδρο η χούντα και το 1945 Μετά όμως ο δημοκρατικός λαός του χωριού μας ψήφιζε δημοκράτη Πρόεδρο και θα συνεχίζει όσο θα υπάρχουν δημοκράτες Πενταλοφίτες.

Τάσος Κορδόσης

Ο ερχομός του Άρη Βελουχιώτη στο ηρωικό Πεντάλοφο

Από πληροφορίες οι εξαδέλφοι Κουτρούλη, Κώστας και Αριστόδημος μας πληροφόρησαν ακριβώς τον ερχομού του Ηρωικού Καπετάνιου του Ελλάς.

Με ακολουθία αρκετού ηρωικού καπετάνιου του νομού μας όπως ο καπετάνιος Φορτούνας ο καπετάνιος Παπαϊωάννου και άλλα παλικάρια του νομού μας όπως και ο προδότης της Εθνικής Αντίστασης ο Τσιριμώκος που όπως αποδείχτηκε ήτανε φράξιος της δεξιάς από το 1925. Ο ερχομός από το Ξηρόμερο όπως ξέρομε το δικό μας μέρος πολύ βροχερός ερχότανε από τον νέον τότε δρόμο του Σάββα μόλις κατέβηκαν στην θέση Μελάγρια το αμάξι τους βούλιαξε μέσα στις αρκετές λάσπες της περιοχής και έτσι ξεκίνησαν με τα πόδια από τον δρόμο την Μάνδρας, τότε Λιαροκάπη, ο λαός του Πενταλόφου δεν πήραν είδηση ότι έρχεται ο Άρης. Μόλις έφτασε άρχισε μια ραγδαία βροχή στην θέση που είχε ένα σπιτοκάλυβο ο Μερεντίτης στην άκρη του δρόμου ο Άρης και η ακολουθία του. Μπήκαν μέσα αμέσως ο χωριανός μας χωρίς να ξέρη ποιός ήταν και είπε: "καθίστε συναγωνιστές να ζεσταθείτε και σας δώσω και λίγη μπομποτά να φάτε".

Μια μικρή παρένθεση όπως έχω γράψει και όπως ξέρουμε η φιλοξενία του χωριού μας είναι κάτι άλλο.

Έτσι ήρθε και ο πάτερ Κοσμάς τέλους του 1700 αρχάς 1800 χωρίς να ξέρουμε ποιός ήτανε και του δόθηκε η φιλοξενία, ο φτωχός Πενταλοφίτης με την μεγάλη καρδιά και πλούσια φιλοξενία του.

"Ευχαριστώ συναγωνιστή Πενταλοφίτη, μας χόρτασε οι πλούσιες κουβέντες σου που φαίνεται στο πλούσιο πρόσωπό σου. Μόνο δώσε χαμπέρι ποιός είμαι". Και του είπε αυτομάτως έμαθε όλο το χωριό του ερχομού του καπετάνιου του ΕΛΑΣ και την ακολουθία και την ακολουθία καίτοι που έβρεχε το φιλόξενο χωριό μας σύσσωμο έφτασε στο σπιτοκάλυβο του Μερεντίτου μαζί με τους αρχηγούς του χωριού μας και σηκώνοντας ο Άρης από το σπιτοκάλυβο του χωριανού μας προχώρησε προς το κέντρο του χωριού και καταλήγοντας στο μαγαζί του Πέτρου Λυμπέριου. Το χωριό Πεντάλοφο αρκετά μεγάλο με πολύ ξένο κόσμο φανταστείτε τί υποδοχή έκαμε στο ηρωικό παιδί της Ελλάδος και αρχικαπετάνιο του ηρωικού ΕΛΑΣ.

Μόλις έκατσε στο μεγάλο τραπέζι και πίνοντας με την ακολουθία του τον καφέ του της εποχής εκείνης σηκώθηκε και με την ζέστη και βροντώδη φωνή του είπε τα ακόλουθα: "Δεν θα σας βγάλω λόγο να σας πω και να σας διαφωτίσω. Εσείς είστε οι διαφωτιστές και οι απόγονοι των ηρωικών παιδιών του ηρωικού Μεσολογγίου". Αυτά τα ολίγα είπε και σηκώθηκε με την ακολουθία του και έφυγε. "Ευχαριστώ πάρα πολύ και σας φέρνω και πολλούς χαιρετισμούς από το πατριωτάκι σας τον Στάθη Πετρόπουλο. Ζήτω το Πεντάλοφο. Ζήτω το ΕΛΑΣ".

Η αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης

49 ολόκληρα χρόνια σκληρά με πολύ αίμα, εκτοπίσεις πρωτόγονες ασχήμιες, ξύλο, διακορεύσεις, φυλακές σε διάφορα μπουντρούμια άντρες και γυναίκες σαν τα κρύα τα νερά σάπιζαν για την δημοκρατία. Αγώνας σκληρός χωρίς να λογαριάζουν τα πουλημένα ανώμαλα τσιράκια τους και νέα παιδιά, νέοι ήρωες ξεφυτρώνανε στον τόπο που γεννήθηκε η δημοκρατία.

Πέρασαν από το 1945 μέχρι το 1950-51 αρκετά μαύρα χρόνια. Υπέφερε ο λαός που έδωσε πάρα πολλά για την ειρήνη και την δημοκρατία. Από το 1951 άρχιζε κάπως να χαράζει λίγο. Μέχρι το 1967 ο ελληνικός λαός όπως έχω γράψει και σ'αυτήν την περίοδο βγήκε λίγο ήλιος στον πεντακάθαρο ουρανό της πατρίδος μας. Το 1967 ντόπια μαύρα κοράκια μαύρισαν και πάλι τον πεντακάθαρο ουρανό μας. Άρχισαν ξανά τα ίδια και χειρότερα. 7 ολόκληρα χρόνια σκληρά μα πάρα πολύ σκληρά για την ειρήνη και για την δημοκρατία που ο σύγχρονος λογικός νους του ανθρώπου δεν μπορεί να τα σκεφθεί και όμως έτσι ήτανε δυστυχώς και ακόμη υπάρχουν πουλημένοι. Αλλά τα παλικάρια της δημοκρατίας δεν λύγισαν προχωρούσαν άφοβα και ηρωικά. Το 1974 άρχισε να βγαίνει ξανά ο λαμπρός ήλιος της δημοκρατίας, βλέπετε όπως λένε το ποτάμι δεν γυρίζει πίσω. Σιγά σιγά το νερό του ποταμού της δημοκρατίας πιο ορμητικό τώρα και το 1988 1989 που μέσα στην κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ αρκετοί αγωνιστές της δημοκρατίας δεν μπορούσαν να κάνουν διαφορετικά ψήφισαν την αναγνώριση της ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ.

Οι αγώνες του ελληνικού λαού καρποφόρησαν. Ο αγώνας δικαιώθηκε και θα δικαιωθεί πιο πολύ. Ζήτω η εθνική αντίσταση. Αλάφρωσε το χώμα που σκέπασε αρκετά παλικάρια και παλικαρίνες που έχυσαν το ζεστό τους ελληνικό αίμα για την δημοκρατία. Έτσι και οι ήρωες της Εθνικής Αντίστασης της Ποδολοβίτσας Πεντάλοφο οι σκληροί αγώνες του δημοκρατικού λαού της Πενταλόφου εδικαιώθησαν. Έτσι τα ηρωικά παλικάρια της Πενταλόφου και οι παλικαρίνες που έχυσαν το αίμα τους δικαιώθηκαν από τους σκληρούς αγώνες που έκαμε και κάνει και θα συνεχίσει να κάνει ο δημοκρατικός λαός της Πενταλόφου.

Ζήτω οι ήρωες και ηρωίδες της
Εθνικής Αντιστάσεως της Πενταλόφου
Τάσος Κορδόσης
21 Μαΐου 1989

Κορδόσης Τάσος 3-9-1987 Ο Πρόλογος

Γεια σου Ποδολοβίτσα Πεντάλοφο με τα ωραία σου έθιμα. Γεια σου γλεντζέ και χορευταρά Πενταλοφίτη που έβγαλες μέσα από τα σπλάχνα σου ωραίους

φιλόξενους ανθρώπους και αρκετούς προπολεμικούς καλλιτέχνες με αξιόλογη φήμη. Γεια σου Πεντάλοφο. Δεν έβγαλες μόνο τους ανθρώπους που σκορπούσαν το γλέντι, τη χαρά, το καλαμπούρι σε κάθε ώρα και στιγμή στην ωραία Πεντάλοφο, αλλά και σε όλη την περιφέρεια καίτοι τις ανώμαλες συγκοινωνίες και καταστάσεις σκορπούσαν το γλέντι. Γεια σου Πεντάλοφο ξακουστή που ανέδειξες σε όλο το έθνος σε όλα τα διαμερίσματα της πατρίδος μας αρκετούς επιστήμονες φημισμένους που η ευχή του πάτερ Κοσμά του Αιτωλού αληθεύθηκε, που όπου υπάρχει Πενταλοφίτης σκορπάει την χαρά και το γλέντι. Οι Πενταλοφίτες το περισσότερο ποσοστό είναι καλόκαρδοι και καλοί. Φτωχοί μεν αλλά με πολλά πλούσια προτερήματα, όπως λέγεται "έχεις πλούσια προτερήματα είσαι άνθρωπος σωστός".

Όταν άρχισα να γράφω - που δεν το είχα σκεφτεί ποτέ - σε ένα μικρό μαγαζάκι που άνοιξα στην οδό Σοφοκλέους 15 το 1981 τον Αύγουστο από πληροφορίες άρχισαν να έρχονται στο μικρό μαγαζάκι αρκετοί νέοι Πενταλοφίτες. Όπως Μιχάλης Τσορβαντζής, Πάνος Πετρονικολός, Δ. Μασούρας, Αντώνης Στέλιος Πάνος Κουτσουπιάς, Τάσος Κηρύκος, Γιώργος Χαραλάμπους, Θανάσης Κιτιμές, Κώστας Σπανός, Γιώργος Καλύβας, Αντώνης Μυτιλήνης, Τάκης Τσορβαντζής και άλλοι νέοι Πενταλοφίτες που εκείνη την εποχή νομίζω δεν θυμάμαι καλά άρχισαν να ξαναενώνουν τον Σύλλογο Πενταλόφου. Από αυτό το μικρό μαγαζάκι βάλανε τα πρώτα θεμέλια του Συλλόγου μας και ζωντάνεψε αρκετά, άρχισαν να βάζουν τα σχέδια να βγάλουν τη εφημερίδα του χωριού και από εκεί ξεκίνησα και έγραφα αρκετά γεγονότα για το χωριό μας. Μικρές ιστορίες αληθινές και ένα φτωχό βιβλιαράκι που λέει αρκετά καλά και άσχημα με τα γεγονότα που ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος τα δημιούργησε και το χωριό μας έχασε την ζωντανιά του.

Αγαπητέ Πενταλοφίτη και Πενταλοφίτισσα. Αυτά τα νέα παιδιά που με ανάγκασαν να γράφω είναι πραγματικά νέοι Πενταλοφίτες αλλά με τα παλιά προτερήματα των παλιών Πενταλοφίτων κοινωνικοί άνθρωποι, χορευταράδες, τραγουδιστές, κουβαρντάδες που σε αυτό το μικρό χώρο θυμόμασταν αρκετά Πενταλοφίτικα έθιμα.

Αυτά τα νέα παιδιά του χωριού μας με έκαναν να γράψω μερικές αληθινές ιστορίες που τις θυμάμαι από μικρός εφόσον τις διηγούντουσαν οι χωριανοί μας και οι πρόγονοι μου.

Πριν το 1940 η Πεντάλοφος ήταν ένα ζωντανό χωριό με τα ωραία ήθη και έθιμα του. Κάθε νέος ντόπιος και ξένος Πενταλοφίτης θα ήθελε να ζήσει σε εκείνη την εποχή δυστυχώς δεν διαρκεί και σήμερα την ζωντανιά του όπως έχω γράψει ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος τα κατέστρεψε όλα αυτά. Οα τα διαβάσετε στην συνέχεια, που με λίγες έρευνες που έχω κάνει σχετικά με τα γεγονότα τις ανώμαλες καταστάσεις θα ονομάσω δύο χωριανούς μας που θυμούνται λίγα. Ο Κώστας Κουτρούλης και ο Γεράσιμος Κουτρούλης.

Και τώρα αγαπητοί νέοι Πενταλοφίτες απευθύνομαι σε όλους σας. Νέοι και νέες διατηρήσατε τα παλιά ήθη και έθιμα του χωριού μας να ξαναπάρει την παλιά ζωντανιά του. Στο χέρι σας είναι δεν είναι ποτέ αργά. Και αυτοί όποιοι και νάναι που θα βγουν Πρόεδροι και Σύμβουλοι να είστε δυναμικοί, δραστήριοι και προπαντός να φτιάσετε το Πεντάλοφο όπως ήτανε προπολεμικώς με λίγη προσπάθεια και όρεξη όλα γίνονται εάν αγαπάτε το Πεντάλοφο. Ευχαριστώ.

Τον Παράδεισο που όπως λέγουν, οι παραδόσεις μας έδωσε ο μεγαλοδύναμος Θεός, ο Παντοδύναμος και ο μεγάλος που τα έφτιαξε όλα με μαθηματική ακρίβεια σωστά και ασφαλώς το μεγάλο το πολύ μεγάλο αγαθό την υγεία που ασφαλώς είναι

το πιο αγαθό στην ζωή μας, που σαν μια μέρα ο άνθρωπος τηρήσει αυτά θα τα έχει όλα τα αγαθά που έχει χάσει. Προχώρα άνθρωπε όλου του κόσμου σωστά. Σκέψου σωστά και ο παράδεισος είναι μπροστά σου με όλα τα αγαθά που σου προσέφερε ο θεός σου. Μας περιμένει.

4 Ιουνίου 1989 **Κορδόσης Τάσος**

Και μια μικρή παρένθεση. Απευθύνομαι στους μεγάλους σε όλον τον κόσμο, πνευματικά και κυβερνητικά ισχυρούς, που αυτοί την στιγμή μπορούν να βάλουν το πρώτο θεμέλιο της ζωής της σωστής. Σε σας εάν θέλετε είναι μην ξανά φάει ο άνθρωπος τον απαγορευμένο καρπό. Ο απαγορευμένος καρπός είναι η μεγάλη η πολύ μεγάλη αμαρτία. Το φάγωμα, η κόλαση, τα καζάνια που βράζουν τόσους αιώνες τον άνθρωπο μέσα στις φλόγες την αλληλοφαγομάρα και πολλές αρρώστιες στο χέρι σου είναι να μην το ξανά φας αυτόν τον καταραμένο καρπό. Γύρε και λίγο μεγάλε ισχυρέ άνθρωπε στην ειρήνη αυτή είναι η ευτυχία η αγάπη.

Εν Αθήναις τη 3.9.1982 **Κορδόσης Αναστάσιος του Νικολάου**

Γεννήθηκα το 1927 στο χωριό Πεντάλοφο επαρχίας Βονίτσης και Ξηρομέρου από μία μεγάλη οικογένεια που έδωσαν το παρόν σε όλες τις κρίσιμες στιγμές της μεγάλης μας πατρίδας σε ιστορία, που λέγεται Ελλάδα. Πριν το '21 στην έξοδο του Μεσολογγίου και όπως έχω πληροφορηθεί μέχρι την πολιορκία της Αθήνας μέσα στα μπουλούκια του Καραϊσκάκη το 1912, 1913, 1940 και '41 και σε όλες τις μεταπολεμικές ανώμαλες καταστάσεις με αρκετό αίμα που έδωσε όλη η οικογένεια Κορδόση για την ελευθερία και για την δημοκρατία και είμαι υπερήφανος και εγώ και όλη η οικογένεια Κορδόση που μέσα από τα σπλάχνα του ωραίου και ένδοξου χωριού Ποδολοβίτσα Πεντάλοφο που έβγαλε και την οικογένεια Κορδόση και άλλες ένδοξες οικογένειες που σε όλες τις κρίσιμες στιγμές της πατρίδος μας ήταν πάντα μπροστά. Ζήτω η Ποδολοβίτσα Πεντάλοφο.

Η οικογένεια Κορδόση έβγαλε και αρκετούς πνευματικούς ανθρώπους όπως δικηγόρους, γιατρούς, καθηγητές, δασκάλους και χημικούς βιολόγους όπως θα ονομάσω αρκετούς. Η οικογένεια του Γιαννάκη Κορδόση, του Σπύρου Κορδόση 1900 Πάνος Κορδόσης του Σπύρου δικηγόρος από τους πρώτους στο Μεσολόγγι, Νίκος Κορδόσης του Παναγιώτη δικηγόρος, Σπύρος Κορδόσης πολιτικός μηχανικός, Κάκια Κορδόση φιλόλογος καθηγήτρια, Ειρήνη Σπύρου Κορδόση δασκάλα Γιώργος Κορδόσης έμπορος Ντίνος Κορδόσης ανώτατος υπάλληλος Διευθυντής στο Ταχυδρομείο των Αθηνών, Γιάννης Κορδόσης έμπορος χρωμάτων και άλλοι τρεις υπάλληλοι του Δημήτρη και του Παναγιώτη Κορδόση, Γιώργος Κορδόσης γιατρός παθολόγος Βασίλειος Κορδόσης γιατρός καρδιολόγος και Γεράσιμος Κορδόσης υπάλληλος η οικογένεια του Θανάση Κορδόση γιατρός παθολόγος και Θεόδωρος Κορδόσης γιατρός. (Ελένη Κορδόση φιλόλογος, Αφροδίτη Κορδόση του Αναστάσιου βιολόγος και Αλεξάνδρα Κορδόση του Αθανασίου νηπιαγωγός)

Η υγεία δεν αγοράζεται ούτε
πουλιέται

Αγαπητέ άνθρωπε δεν ξέρω απολύτως τίποτα για την υγεία, ούτε θα βρεθεί κανείς να γιατρέψει αυτό το αγαθό που έχουν πολύ λίγοι συνάνθρωποι, την υγεία.

Την υγεία όταν θέλουμε την έχουμε και την διατηρούμε. Στο χέρι μας είναι όλοι λέμε όταν βρισκόμαστε σε ένα χώρο μικρό ή μεγάλο και χαιρετιόμαστε ή φτωχοί είμαστε ή πλούσιοι ανάλογα βέβαια σε τι κοινωνικές μερίδες είμαστε. Μια παρένθεση φυσικά εμείς οι άνθρωποι κάναμε την κοινωνική διαχώριση που έχει ο άνθρωπος, πλούσιους και φτωχούς. Και συνεχίζουμε, ίσως όταν ο άνθρωπος καταλάβει τι χαρίσματα έχει απέναντι στα άλλα ζωικά πλάσματα στον πλανήτη μας ο άνθρωπος έχει τον εγκέφαλο που σκέπτεται που τα άλλα ζώα του πλανήτη μας ακόμη δεν ξέρουν τί είναι η σκέψη.

Ίσως δεν ξέρω αν καμιά εποχή το καταλάβουν και φυσικά και ο άνθρωπος έχει αυτές τις πλούσιες ικανότητες να σκέπτεται και να ξέρουν το καλό και το κακό. Το ξέρουμε αρκετά καλά αλλά δεν το τηρούμε και γι' αυτό είμαστε άρρωστοι γι' αυτό υποφέρουμε από διάφορες αρρώστιες που αρρώστιες δεν υπάρχουν όταν σκεπτόμαστε λογικά που ο εγκέφαλος μας το έχει αυτό το πλούσιο χάρισμα τις αρρώστιες τις δημιουργούμε δυστυχώς εμείς. Εμείς τις προκαλούμε για να απολαύσουμε τα αδύνατα εκείνα που η μάνα μας η φύση δεν τα επέτρεπε, προχωράμε πάντα στα αδύνατα της φύσης θέλουμε να γίνουμε αυτό που δεν μπορούμε το ακατόρθωτο.

Αγαπητέ θνητέ, έτσι μας έπλασε, όσοι θνητοί πιστεύουν στον Θεό και όσοι πιστεύουν στην φύση γεννιέσαι θα πεθάνεις ή λίγα χρόνια θα ζήσεις ή πολλά το ίδιο είναι. Και 1000 χρόνια να ζήσεις αν καλοσκεφθείς νομίζεις ότι γεννήθηκες χθες. Τόσο λίγη είναι η ζωή και όλα που δημιουργούνται στην ζωή μας τα δημιουργεί αυτός ο λεγόμενος εγωιστής, ο αχάριστος ο άνθρωπος που με λίγη ευχαρίστηση στην ζωή του νομίζει πως θα είναι ο κυβερνήτης του μικρού καραβιού του ανάμεσα στους μεγάλους ωκεανούς της φύσης, που με μια φουρτούνα χάνεσαι στα καταγάλανα νερά της αβύσσου. Αυτός είσαι μεγάλης εγωιστή, κυβερνήτη ότι και να κάνεις είσαι ένα τίποτα στον πλανήτη μας.

Πέρασαν δεν ξέρω από τους πρωτόπλαστους χιλιάδες εκατομμύρια χρόνια αλλά δυστυχώς εχθές ήτανε. Μην τρως το απαγορευμένο καρπό αλλά εμείς συνεχίζομαι και τρώμε και θα συνεχίζουμε όσο δεν θα σκεπτόμαστε σωστά και δεν θα επηρεαζόμαστε από τον πλησίον μας. Όταν θα έχουμε γνώμη δικιά μας και όταν θα σκεπτόμαστε σωστά χωρίς να έχουμε το λεγόμενο επιστάτη από επάνω μας τότε εμείς οι ζώντες θα ζήσουμε αυτά τα λίγα χρόνια ευτυχισμένα. Και αυτό το μεγάλο φάρμακο που θα σαρώσει την δυστυχία την αρρώστια τον μεγάλο άβυσσο την μεγάλη κόλαση στον άνθρωπο είναι τα δύο δεύτερα μάτια ίσως πιο λαμπερά και όσο ζεις θα βλέπεις πάρα πολύ καλά το κάθε εμπόδιο, που θα βρίσκεται μπροστά σου, και θα το εξαφανίζεις αμέσως αυτό το μεγάλο ισχυρό γιατρικό όταν ο άνθρωπος το βάλει μπροστά ορθά από την αρχή τότε ο άνθρωπος θα είναι τυχερός, εκείνος που θα γεννιέται σ' αυτόν τον πλανήτη.

Η σωστή διαπαιδαγώγηση, ο σωστός δρόμος της ευτυχίας του ανθρώπου αυτά θα εμποδίσουν μια μέρα τους πολέμους τους εκμεταλλευτές, θα βάλουν το χρήμα να δημιουργεί μεγάλα και σωστά έργα για την ζωή του ανθρώπου. Επιτέλους το χρήμα θα είναι επί περιορισμό θα κάνει κουμάντο ο άνθρωπος όχι το χρήμα όπως γίνεται σήμερα που το χρήμα δεν έχει κανέναν επάνω αυτό δυστυχώς κάνει ότι θέλει. Δεν έχει αφεντικά. Τότε ο άνθρωπος θα ζει ελεύθερος με όλα τα αγαθά του μεγάλου παραδείσου της εύπορης γης μας.

Αγαπητέ συγχωριανέ, φίλε Πενταλοφίτη. Αφιερώνω ένα μικρό βιβλιαράκι στους νέους Πενταλοφίτες να μάθουν για μια μικρή ιστορία, να μάθουν για τους προγόνους που ήταν και για τους νέους συγχωριανούς που κατοίκησαν στο Πεντάλοφο μετά το 1950.

Ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος, το χωριό μας η πανέμορφη Ποδολοβίτσα Πεντάλοφο που ίσως σήμερα θα ήταν μια μικρή κωμόπολη, έχασε την ζωντάνια της. Πας πόλεμος και καταστροφή.

Οι ήρωες 1821, 1890, 1912 και 13, 1940

Θα γράφω λίγα πολύ λίγα λόγια αλλά το χωριό μας έχει μια αρκετά μεγάλη ιστορία και ως ήρωες του 1821 που έδωσαν το αίμα τους στο ηρωικό Μεσολόγγι και σε αρκετές μάχες μέχρι την πολιορκία των Αθηνών με πολλούς ήρωες αρχηγούς της περιφέρειας Ξηρομέρου. Και σαν παλικάρια του ήρωα Καραϊσκάκη που θα ονομάσω καίτοι η Ποδολοβίτσα τότε ήτανε ένα μικρό χωριό, ακολούθησαν και έδωσαν αρκετό αίμα για την πατρίδα τους και συνέχισαν και το 1912, 1913 στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο. Και συνέχισαν και στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο από οικογένειες που πολέμησαν στα μπουλούκια Καραϊσκάκη και άλλων οπλαρχηγών κατά των βαρβάρων Τούρκων είναι όπως γράφει η ιστορία Ρώσος, Λυμπέριος, Κορδόσης, Σταθελάκης, Κουτρούλης, Καπώνης, Τσορβαντζής και άλλα ονόματα που δεν υπάρχουν σήμερα στο χωριό μας τα ονόματα που έπεσαν στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο 1912, 1913 είναι γραμμένα στην στήλη του χωριού μας.

Αγαπητέ φίλε Ποδολοβτσιάνε και Πενταλοφίτη. Αρκετοί ήρωες χωριανοί μας σε όλες τις δραματικές καταστάσεις πάντα μπροστά για τα ιδανικά της πατρίδος μας που λέγεται Ελλάδα.

Η άφιξη του πάτερ Κοσμά στο χωριό μας

Δεν ξέρω περίπου ποιά χρονολογία πέρασε ίσως τέλος 1700 και αρχάς το 1800. Από διάφορους προγόνους μας πληροφορίες πολιτιστικά και δημόσιες σχέσεις αρκετοί χωριανοί είχαν και θα έχουν με την ευχή του πάτερ Κοσμά.

Όπως λέγεται ο πάτερ Κοσμάς πέρασε από το χωριό μας παραμονές της μεταμόρφωσης της Σωτήρος. Δηλαδή στο πασίγνωστο τότε και τώρα πανηγύρι μας. Κατάκοπος όπως λέγεται και περιγελώντας από το γειτονικό χωριό Κατούνα. Αλλά χωρίς να ξέρουν ποιος ήταν οι τότε καλόβουλοι και φιλόξενοι χωριανοί μας τον καλωσορίσανε τον βάλανε να καθίσει στα τότε ωραία χταπόσια από τα ντόπια ξύλα φράξια και να φάει της παν νόστιμες ψάρια τσιρούκλες.

Μόλις ξεκουράστηκε κάτω από τον πανύψηλο πλάτανο γιατί εκεί γινόταν της τότε εποχής τα πανηγύρια έδωσε την γνωριμία του, και παρεκάλεσε να τον ακούσουν. Αγαπητοί χριστιανοί έχω πληροφορίες για το φιλόξενο χωριό σας Ποδολοβίτσα αλλά όχι τόσο φιλοξενία δεν το περίμενα. Ευχή σας δίνω. Να είστε αυτοί που είστε φιλόξενοι, αγαπημένοι και όθε πάτε θα δημιουργείτε την χαρά και το γλέντι. Αλλά όπως βλέπω είστε πολύ χορευταράδες αλλά και οι γυναίκες σας αρκετά φιλόξενες με πολύ θάρρος και ευγένεια που σήμερα σ' αυτή την εποχή δεν βρίσκεις σε άλλα μέρη Αλλά έχετε ένα μικρό μειονέκτημα. Δεν σκέπτεστε το αύριο. Εδώ στο χωριό θα δημιουργείτε γλέντια χαρά και φιλοξενία αλλά προκοπή δεν θα κάνετε.

Αυτά είπε ο πάτερ Κοσμάς στο πέρασμά του από το χωριό μας και αναχώρησε για άλλους τόπους. Τις δημόσιες σχέσεις τις είχε και τις συνεχίζει να τις έχει πάντα μπροστά σε όλα ο καλός και ο φιλήσυχος Πενταλοφίτης λόγω του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου όθε πήγαινε και στο εξωτερικό και εδώ πάντα έδωσε την χαρά, την αγάπη και το γλέντι και θα συνεχίζεται από τους καλούς μας Πενταλοφίτες.

Μέσα σ' αυτό το μικρό βιβλιαράκι γράφω αρκετά τρομερά και δραματικά γεγονότα που πραγματικά έγιναν.

Λυπάμαι γι' αυτό το ξερίζωμα του φιλόξενου και αγαπημένου χωριού. Εσείς οι νέοι οι μελλοντικοί και σύγχρονοι Πενταλοφίτες ας το αναζωογονήσετε και να το ζωντανέψετε. Αγαπημένα και μονιασμένα. Και μια φτωχή συμβουλή, να κοιτάτε πρώτα το συμφέρον σας για το σπίτι σας, την οικογένεια σας και μετά για το χωριό σας γιατί εστί πρέπει σ' αυτό τον τόπο είδατε το φως του ήλιου, σ' αυτό τον τόπο είδατε τον γείτονά σας τον φίλο σας τον χωριανό σας σ' αυτόν τον τόπο πήγατε στο σχολείο, μάθατε τα πρώτα γράμματα σ' αυτόν τον τόπο παίξατε σ' αυτόν τον τόπο μεγαλώσατε, σ' αυτόν τον τόπο γνωρίσατε τα πιο ευχάριστα νεανικά σας χρόνια, σ' αυτόν τον τόπο σκίρτησε το μεγάλο δώρο του Θεού τον έρωτα, σ' αυτό τον τόπο είδατε και χαρήκατε τα ωραία έθιμα των προγόνων σας τα ωραία γλέντια, και άλλα πανέμορφα νεανικά σας χρόνια και μετά ο γάμος σας, τα παιδιά σας, τα εγγόνια σας, των συντρόφων σας της δουλειάς και γενικά το μέρος αυτό πρέπει να το αγαπάτε και να το υποστηρίζετε με κάθε θυσία και ποτέ εμπιστοσύνη σε αγνώστους. Γιατί αυτή η άγνοια δυστυχώς των προγόνων μας προς τους ξένους και ο πόλεμος φέρανε το ξερίζωμα της ωραίας Ποδολοβίτσας Πεντάλοφο.

Αναστάσιος Κορδόσης
Τασούλας

Ποδολοβίτσα-Πεντάλοφο
όχι ποτέ πόλεμος
Κορδόσης Αναστάσιος ή Τασούλας
15 Σεπτεμβρίου 1987
1940-41-42-43-44

Εποχή του '40. Το Πεντάλοφο αυτό το μικρό χωριό βρίσκεται μέσα σε μια δύσκολη εποχή που χαρακτηριζόταν από άσχημες και δραματικές καταστάσεις.

Εδώ θα κάνω μια αναφορά και για τους αγαπημένους και ηρωικούς χωριανούς μας, που έδωσαν το παρόν και το αίμα τους για την πατρίδα τους Σ' αυτούς που έδωσαν μάχες σε όλα τα μέτωπα, και ιδιαίτερα στην Αλβανία για να διώξουν τον κατακτητή. Δύο από τα θύματα του πολέμου ήταν τα ηρωικά παλικάρια : Γιάννης Μπάκας, μοναχοπαίδι, και Γιάννης Λάκκας, ορφανός με μία αδελφή. Επίσης άλλοι τραυματίστηκαν και πολλοί έμειναν ανάπηροι.

Συνεχίζω κάνοντας αναφορά για όλη την επικράτεια τότε και για τις δύσκολες καταστάσεις που αντιμετωπίζαμε σε πανελλήνια κλίμακα. Το καλό μας χωριό τότε με τους αγαπημένους ανθρώπους του έδωσε όπως πάντα το παρόν για την αντιμετώπιση των εχθρών της πατρίδας. Πολλά παιδιά μέσα στην ορμή της νιότης τους χωρίς να υπολογίσουν τον κίνδυνο ξεσηκώθηκαν και βγήκαν στο βουνό για την ανεξαρτησία της πατρίδος και για τη δημοκρατία που είναι μάνα της Ελλάδος. Γιατί εδώ σ' αυτόν τον ιερό χώρο ανδρώθηκε και στύλωσε. Σ' αυτό το χώρο που ονομάζεται Ελλάδα και που απ' τα πανάρχαια χρόνια αγωνίζεται για την ελευθερία της και που συμπαραστέκεται επίσης στον αγώνα για ελευθερία και των άλλων χωρών του κόσμου. Είναι αυτή που έδωσε τα φώτα σε όλους τους λαούς της γης. Τα μεγάλα κράτη του κόσμου έχουν το προζύμι όπως λέμε από την Ελλάδα, και με βάση αυτό κατόρθωσαν μια τόσο ραγδαία εξέλιξη. Γιατί τότε αυτοί οι προηγμένοι τώρα λαοί ζούσαν σε σπηλιές και τρώγλες. Αυτή είναι λοιπόν η μικρή Ελλάδα.

Το 1940 εγώ ήμουνα 12 χρονών και θυμάμαι πάρα πολλά γεγονότα και καταστάσεις. Αν και έχω πολύ λίγο χρόνο ελεύθερο, κάθομαι και τα καταγράφω για να μάθουν οι νεώτεροι τα θλιβερά γεγονότα.

Αρχίζω λοιπόν την εξιστόρηση μιας δύσκολης εποχής που πέρασε η Ελλάδα και φυσικά και το χωριό μας. Βασική απασχόληση των νέων τότε δεν υπήρχε. Ήταν χαρακτηριστικό το μεγάλο ποσοστό ανεργίας που υπήρχε. Βλέπετε δεν ήταν όπως σήμερα. Τότε δεν υπήρχαν ούτε σχολές ούτε πανεπιστήμια πολλά. Ενώ σήμερα βαδίζουμε προς σε μια τέτοια πρόοδο που σε λίγο καιρό θα βλέπουμε να γίνονται θαύματα.

Το χωριό μας το 1940 όπως θυμάμαι, ήταν ένα κεφαλοχώρι με πολλή κίνηση και με οικογένειες που κυμαίνονταν γύρω στις 250, ίσως και περισσότερες. Το χωριό μας είχε ζωή εξ' αιτίας του ζωντανέματος του Λεσινίου. Τότε εκεί παραχείμαζαν πολλοί Βλάχοι, ιδίως εύποροι, και το κέντρο της γύρω περιοχής ήταν το χωριό μας. Είχε μεγάλο εμπορικό κέντρο με μεγάλα μαγαζιά. Μιλάμε για μαγαζιά με κίνηση, ζωτικότητα όπως του Καρβέλα, του Καλύβα, του Αγόρα και του Αναστάση Ευθυμίου. Ότι επιθυμούσε η ψυχή σου συναντούσες σ' αυτά τα μαγαζιά.

Το Πεντάλοφο τότε είχε πολύ αναπτυγμένη κτηνοτροφία περίπου 15-20.000 γιδοπρόβατα και άλλα ζωντανά. Η δικιά μου οικογένεια και συγκεκριμένα ο πατέρας μου είχε κάτι λίγα πρόβατα, 80 περίπου. Εγώ παιδάκι τότε τα φύλαγα και γενικά ασχολιόμουνα με την κτηνοτροφία και τη γεωργία. Αυτή ήταν η ζωή της τότε εποχής χωρίς πολλές αξιώσεις όπως σήμερα, γιατί τότε δεν υπήρχαν τα κατάλληλα μέσα για παραπέρα ανάπτυξη. Ακόμη δεν μπορούσαμε εμείς οι μικροί, να πάμε ούτε στο καφενείο. Σεβόμασταν τους μεγαλύτερους πάρα πολύ σε σχέση με σήμερα που δεν υπάρχει κανένας σεβασμός από τους μικρούς προς τους μεγάλους.

Βομβαρδισμός της Πάτρας 1940

Θυμάμαι στη θέση Κυδωνία ημέρα Τετάρτη του μηνός Οκτωβρίου περίπου 10-11 ώρα, 2 σμήνη στούκας περίπου στα 12 αεροπλάνα, πέρασαν από το χωριό μας και μέχρι να τ' ακούσουμε, χάθηκαν. Μετά από λίγο ακούσαμε βομβαρδισμούς και σε λίγο γυρίσανε τα αεροπλάνα πίσω. Το βράδυ μάθαμε τα γεγονότα της Πάτρας. Στην Πάτρα υπηρετούσε ο Ανδρέας Πετρονικολός και όπως είχαμε μάθε είχε τραυματισθεί ελαφρά.

1940 – 41

Ο ξεσηκωμός των νέων του χωριού μας για την Εθνική Αντίσταση

Το 1940-41 πολλοί νέοι του χωριού μας βγήκαν στο βουνό και τάχθηκαν στις δύο υπάρχουσες παρατάξεις: στο ΕΑΜ και στο Ζέρβα. Στο Ζέρβα μόνο δύο.

Στο σπίτι του Σάκια Καταπόδη, ένα Σαββατοκύριακο, περίπου 15 νέοι κάνανε γλέντι πριν φύγουν για το βουνό όπως συνήθιζαν.

Τότε δεν υπήρχαν χρήματα για να αγοράσουν αρνί και για να ψήσουν και έτσι συνήθως κατέφευγαν στο πλιάτσικο. Ο πιο ζωηρός και επιτήδειος απ' όλους ήταν ο Βλάσης Κατσούλας. Αυτός λοιπόν δεν πήγε πολύ μακριά, αλλά δίπλα απ' το σπίτι του στο μαντρί του Πάνου Τσεκούρα. Χωρίς να διστάσει έπιασε ένα αρνί περίπου 15 οκάδες (αγνό κρέας της εποχής εκείνης), το ετοίμασε και το πήγε στο σπίτι που γινόταν το γλέντι. Αμέσως η Βούλα το έβαλε στο φούρνο και το αρνί δεν άργησε να

ψηθεί. Στη συνέχεια ακολούθησε γλέντι και τραγούδι. Την άλλη μέρα τα παλληκάρια του χωριού ξεκίνησαν για τον αγώνα στο βουνό.

Ξημέρωσε ο θεός την άλλη μέρα, και το πρωί ο Πάνος Τσεκούρας, όπως πάντα πήγε να βγάλει τα πρόβατα για τη βοσκή. Άκουσε την προβατίνα να βελάζει για το αρνί της, και ο Πάνος όπως και ο κάθε νοικοκύρης κατάλαβε ότι κλέψανε το αρνί. Το βράδυ στενοχωρημένος βρίσκει το Σάκια Καταπόδη και του λέγει με μεγάλη στενοχώρια : "απόψε κουμπάρε σου κλέψανε το αρνί, και από τόσα δικά μου έτυχε το δικό σου να πάρουν". Τότε λοιπόν ο Σάκιας του απάντησε : "μη στενοχωριέσαι κουμπάρε, έφαγα και εγώ απ' το αρνί μου". Και στη συνέχεια του είπε όλη την ιστορία.

Αγαπητοί αναγνώστες χωριανοί και φίλοι. Τώρα θα αναφερθώ εκτενέστερα σ' αυτή τη δύσκολη τότε εποχή. Στις αρχές του '41 αυτή η δραματική κατάσταση άρχισε να εξαπλώνεται απ' άκρη σε άκρη σε όλη την Ελλάδα.

Θα κάνω μόνο μια μικρή παρένθεση. Όπως γνωρίζουμε όλοι, η Αγγλία ήταν για πολλές εκατοντάδες χρόνια κυρίαρχος δύναμη σ' όλο σχεδόν τον κόσμο. Η χώρα αυτή λοιπόν στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο έχασε την κυριαρχία της και τη δύναμή της. Αλλά όμως πάλευε με όλες της τις δυνάμεις που της απόμειναν, για να επανακτήσει αυτά που έχασε. Αυτός ο λαός, ως γνωστόν, είναι πολύ ραδιούργος. Ήτανε και είναι σχεδόν όλοι εκπαιδευμένοι από τα γεννοφάσκια τους για πράκτορες για την πατρίδα τους, γι' αυτό και η Αγγλία κυριάρχησε τόσο πολύ στον κόσμο. Δίνουν πληροφορίες για άλλες χώρες στην πατρίδα τους με κύριο σύστημα τους να σκορπούν στους λαούς αυτούς τη διχόνοια χωρίς αυτοί να φαίνονται πουθενά, και να τα έχουν με όλους καλά, κάνοντας έτσι άνετα τη δουλειά τους.

Έτσι έγινε και με την ταλαίπωρη αυτή πατρίδα μας που λέγεται Ελλάδα. Η Αγγλία έσπειρε τη διχόνοια ανάμεσά μας, και έκανε άνετα τη δουλειά της όπως αποδείχθηκε μετά την απελευθέρωση. Όταν είδε το γενικό ξεσηκωμό όλων των Ελλήνων, με στόχο την ανεξαρτησία, αμέσως έβαλε σε λειτουργία το σχέδιο της. Δημιούργησε τους λεγόμενους τσολιάδες, το εθνικό κίνημα, και το χώρισε σε τρεις παρατάξεις : στο ΕΛΑΣ, ΕΑΜ, ΕΔΕΣ και στον Ψαρό. Αυτό όμως που ήταν η καταστροφή του ελληνικού λαού ήταν η διχόνοια που έσπειρε, και το χρήμα που πρόσφερε το οποίο όπως ξέρουμε είναι πηγή διαφθοράς. Αυτό που κάνει και τους τίμιους συμφεροντολόγους και κακούς.

Συνεχίζω κάνοντας μια μικρή ακόμη παρένθεση. Ο Τσόρτσιλ, αυτός ο μεγάλος αρχηγός των Άγγλων, αυτός ο φιλοπόλεμος, αυτός ο μεγάλος εγκληματίας, αυτός λοιπόν στο τέλος του πολέμου που έφυγαν οι κατακτητές, δεν δίστασε να οδηγήσει ξανά την Ελλάδα σε αιματοχυσία.

Αλλά και ποιος μπορεί ακόμα να ξεχάσει το στρατηγό. Σκόμπν που δεν δίστασε να καταστρέψει ακόμη και τα ιερά μας μνημεία, κάνοντας και άλλες φοβερές πράξεις, με σκοπό του να μας καταφέρει όπως και άλλους λαούς να δηλώσουμε φόρο υποτελείς στην Αγγλία.

Αυτά έχει κάνει η Αγγλία και στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο στην πατρίδα μας και αυτή είναι η αιτία για την μικρή έκταση της Ελλάδας. Ακόμη η βαρβαρότητα τους αποκαλύφθηκε με το κλέψιμο σημαντικών αρχαίων ευρημάτων από πολλές περιοχές της Ελλάδας.

Αρχή το 41 και μετά 42-43-44. Αυτά ήταν τα δύστυχα χρόνια της Ελλάδας, αλλά και πιο δύστυχα ήταν τα επόμενα, ώσπου η Ελλάδα να μπορέσει να σταθεί στα πόδια της.

Εγώ βέβαια θα γράψω μόνο για το χωριό μας που έζησα. Θα μιλήσω για την περίοδο από το 41-45-50.

Καταστροφές, πείνα, αρρώστιες, βασιλικές ψώρες, αφροδίσια νοσήματα που μάστιζαν τους νέους ήταν τα χαρακτηριστικά εκείνης της εποχής. Τότε δεν υπήρχαν τα φάρμακα όπως σήμερα. Η ανάγκη έκανε κοπέλες από καλές οικογένειες και με καλή ανατροφή, να βγαίνουν στην ύπαιθρο για ένα κομμάτι μπομποτά. Ήταν αναγκασμένες να παραδίδονται και να υποκύπτουν στους εκβιασμούς του ενός και του άλλου. Βρωμιά και δυσωδία υπήρχε και η πείνα θέρριζε. Στο δρόμο έβλεπες ανθρώπους και δεν ήξερες ποιός ήταν. Μπορεί να ήταν και μυστικός πράκτορας των Γερμανών, Άγγλων, Ιταλών ή και δικός μας.

Οι κάτοικοι της Πενταλόφου τότε σε μεγάλο ποσοστό ήταν φτωχοί. Αλλά η εργατικότητα και η εξυπνάδα δεν έλειπε. Το κτήμα του Λεσινίου αποτέλεσε την πρώτη πηγή εργασίας. Αυτός εξάλλου ήταν και ο χώρος που οι διάφοροι ντόπιοι διαφωτιστές του χωριού μας αλλά και ξένοι, κάνανε μάθημα υπέρ της δημοκρατίας και του κομμουνισμού. Ο κόσμος πίστεψε σ' αυτό και έτσι οι περισσότεροι τότε ήταν αριστεροί.

14-15 Σεπτεμβρίου 1942 **Η μάχη της Παλιομάνινας**

Στην μάχη της Παλιομάνινας το πρώτο θύμα ήταν ο Σταύρος Κορδόσης. Ένα παλικάρι 25 χρονών, που σκοτώθηκε πάνω στο άνθος της ηλικίας του. Ήμουν μικρός θυμάμαι, τότε που τον έφερε από την Παλιομάνινα κάποιος Λάμπρος Καλούδης, από τον Αστακό, με το κάρο του.

Όπως έχω γράψει, το χωριό μας είχε ένα μεγάλο αριθμό αριστερών, και εξαιτίας αυτού είχε μεγάλη συμμετοχή στον ξεσηκωμό. Από πληροφορίες ο Μπούρος, τότε αξιωματικός του Ελληνικού Στρατού, έφευγε με έναν μεγάλο αριθμό αντρών για την Ήπειρο. Σκοπός του ήταν η σύμπτυξη με την ομάδα του Ζέρβα. Οι δικοί μας τότε ήθελαν να τον πιάσουν.

Είχαν μεν πολύ περισσότερες δυνάμεις, αλλά κανέναν στρατιωτικό αρχηγό. Ο Μπούρος ήταν επιδέξιος αξιωματικός και έτσι πέρασε σχεδόν μπροστά από τα μάτια τους και σε λίγες ώρες όλες οι μαχητικές ομάδες ήτανε περικυκλωμένες. Ένα μέρος απ' αυτές ήταν οι αιχμάλωτες και άλλες ήταν διαλυμένες. Τότε διαδόθηκε ότι ο Μπούρος έφτιαξε ένα μεγάλο λάκκο για να θάψει ζωντανά όλα τα αριστερά στελέχη. Φωνές και σπαραγμός στο χωριό μας, γιατί περίπου 28 παλικάρια θα έχαναν τη ζωή τους. Τότε κάποιος Βηρόπουλος, αριστερός παράγοντας, ειδοποίησε τους Γερμανούς του Αστακού και αμέσως αυτοί ξεκίνησαν για την Παλιομάνινα. Σε λίγες ώρες ο Μπούρος με τους άντρες του φύγανε από τον τόπο που λέγανε ότι θα γινόταν το μεγάλο εκείνο έγκλημα, και προχώρησαν προς την Ήπειρο για τη σύμπτυξη με την ομάδα του Ζέρβα. Και έτσι χάθηκαν οι προσπάθειες των δεξιών παρατάξεων για το Ξηρόμερο.

Εκείνη την ημέρα, θυμάμαι ήταν φθινόπωρο, ξεκινήσαμε εγώ μαζί με τον Χρήστο Στέλιο για τα πρόβατα. Κάθε φθινόπωρο όλα τα ζωντανά του χωριού λόγω της βροχής, τα πηγαίναμε για την Μάνινα όπως τη λέγανε τότε, για πιο πολύ βοσκή και προπάντων για βελάνι. Όταν φτάσαμε στη θέση Καλύβα Σκούνη, ακούσαμε πυροβολισμούς και βοή από αμάξια που εκείνη την ώρα ήταν παράξενο να κυκλοφορούν στον τόπο εκείνο. Αμέσως καταλάβαμε ότι ήταν Γερμανοί. Έτσι λοιπόν πήραμε τον κατήφορο από τη θέση αυτή για να πάμε στο Σιδηράμαξο όπου στο δεξί

μέρος ήταν μια πολύ μεγάλη σκυνάρα. Ο Χρήστος Στέλιος βέβαια ήταν οπλισμένος σαν αστακός, με πιστόλια, αρμάδες, μαχαίρια και μια αραβίδα ιταλική. Όμως τι να τα κάναμε αυτά; Μόνο η σκυνάρα μπορούσε να μας σώσει. Και πράγματι λοιπόν χωθήκαμε κάτω απ' τα κλαριά της. Αλλά κατά τύχη όταν φτάσανε σ' αυτό το σημείο τ' αμάξια σταματήσανε απότομα χωρίς εμείς να καταλάβουμε την αιτία. Όπως μάθαμε μετά τους είχε πιάσει λάστιχο και καθυστέρησαν περίπου μισή ώρα. Στο δρόμο όμως είχανε πιάσει τους τρεις τότε φίλους χωριανούς. Κώστα Στέλιο, Σπύρο Πετρονικολό και Σταύρο Σκουτέρη και κατευθύνονταν προς το χωριό μας. Εμείς φοβηθήκαμε μήπως έχουν σκυλιά από αυτά που είναι εκπαιδευμένα για έρευνες, αλλά σε λίγο αυτοί έφυγαν και έτσι εμείς βγήκαμε από την κρυψώνα. Κατόπιν συνεχίσαμε για το γρέκι όπου είχαμε τα πρόβατα.

Ήταν σχεδόν βράδυ όταν πήγαμε στη θέση "Μιλικούλες" όπου είχαμε τα πρόβατα, και αμέσως οι σύντροφοι μας άρχισαν να μας ρωτούν για τη μάχη της Παλιομάνινας, όπως και για αρκετά άλλα. Ο Χρήστος και εγώ όμως ανησυχούσαμε για το τι θα γίνει στο χωριό. Πραγματικά την άλλη μέρα μάθαμε ότι φτάσανε στο χωριό οι Γερμανοί και ζήτησαν τον πρόεδρο του χωριού που τότε ήταν ο Σωκράτης Πετρονικολός.

Του ζητήσανε λοιπόν να καλέσει όλους τους χωριανούς, μικρούς και μεγάλους, και να τους συγκεντρώσει σ' έναν μεγάλο χώρο, εκεί που ήταν το σπίτι του Νίκου Κορφιάτη. Για καλή τους τύχη εκεί βρισκόταν ο γιατρός ο Ρώσος ο οποίος είχε σπουδάσει στη Γερμανία, οπότε θα μπορούσε να κάνει το διερμηνέα. Οι πληροφορίες των Γερμανών για το χωριό ήταν πολύ επιβαρυντικές αλλά τελικά οι προσπάθειες του προέδρου και του γιατρού το σώσανε από του λύκου τα δόντια. Και όταν βασιλέψε ο ήλιος, φύγανε για τον Αστακό. Εκείνη την εποχή τα πράγματα ήταν πολύ δύσκολα, δεν ήξερες από πού να φυλαχτείς. Από τη μια μεριά υπήρχαν οι Δεξιοί και από την άλλη οι Αριστεροί. Αλλά όμως δεν έλειπαν και οι ληστές οι οποίοι δεν πίστευαν σε τίποτα και έκλεβαν συνεχώς ζώα καθώς και πολλά άλλα πράγματα. Όμως πρέπει να πούμε και δύο λόγια για την Αστυνομία της οργάνωσης του ΕΑΜ. Αυτή αρχικά βρισκόταν στην Παλαιοκατούνα αλλά μετά μεταφέρθηκε στο Πεντάλοφο όπου την στέγασαν στο σχολείο. Ήμουν μικρό παιδάκι θυμάμαι όταν ένα πρωί ήρθαν κρυφά οι Γερμανοί, κυκλώσανε το χωριό μας και παραλίγο να τους πιάσουν. Η πολιτοφυλακή τότε ήταν ανοργάνωτη και ανεκπαιδευτοι και έτσι φύγανε αφήνοντας τον οπλισμό τους. Αν θυμάμαι καλά ένας από τη βιασύνη του ξέχασε το όπλο του πάνω στο γραφείο του σχολείου. Βλέποντας με μου φωνάζει ότι θα με περίμενε να πάω να του το φέρω. Εκεί όμως ήταν ο Φουρτούνας και οι Αντάρτες. Πηγαίνοντας εγώ να πάρω το όπλο με βλέπει κάποιος Γερμανός, αλλά εγώ τρέχοντας πήγα σπίτι πήρα την φοράδα μου και έφυγα γρήγορα για την Κατούνα για να μη με πιάσουν. Μόλις σκοτείνιασε έφτασα στον καταυλισμό του καπετάν Φουρτούνα. Όταν με είδε ο Τουρκοβασίλης, αφού του έδωσα το όπλο, μου είπε ότι είμαι παλικάρι εφόσον κατάφερα να ξεφύγω από τους Γερμανούς. Τελειώνοντας αυτό το επεισόδιο, αναφέρω ακόμα ότι η Βασιλική Κούτρα ή Βαβούλα έσωσε το χωριό μας από τους Γερμανούς. Μπόρεσε ακόμη το χωριό να σωθεί από πολλούς κινδύνους επειδή ακριβώς δεν υπήρχε κανείς προδότης. Είναι πολύ σημαντικό πράγμα να μπορούν όλοι να είναι ενωμένοι σε τέτοιες δύσκολες καταστάσεις.

Θα πρέπει τώρα να πούμε δύο λόγια για το κεφάλαιο. Σχεδόν καθημερινά ακούμε παντού τη λέξη "κεφάλαιο". Πολλοί αναρωτιούνται άραγε αν θα έπρεπε να υπάρχει το κεφάλαιο. Γιατί αυτή η απορία, θα ρωτήσουν άλλοι. Όμως αν κανείς ψάξει να βρει τις ως τώρα συνέπειες που έχει δημιουργήσει θα δει ότι είναι πολύ άσχημες.

Οι άνθρωποι του κεφαλαίου κυβερνούν και διατάζουν όπως θέλουν, πολεμούν τους άλλους ανθρώπους πολεμώντας και τον ίδιο τους εαυτό έμμεσα. Αν κάποιος κάνει μια αναδρομή στο παρελθόν θα δει ποιός προκαλεί τους πολέμους, τις καταστροφές

και πολύ πιο καλά θα το καταλάβει αν κοιτάξει και το σήμερα και ρίξει μια ματιά γύρω του. Βέβαια ο άνθρωπος έχει δημιουργήσει σπουδαία δημιουργήματα. Έχει κατασκευάσει θαυμάσια μνημεία, ναούς, θέατρα και έχει επινοήσει και ανακαλύψει πάρα πολλά τα οποία έχουν απλουστεύσει τη ζωή μας, αλλά περισσότερο έχει ασχοληθεί με την παιδεία. Μεγάλη απόδειξη είναι τα Πανεπιστήμια και όλες οι άλλες σχολές που λειτουργούν για την καλύτερη διαφώτιση και διαπαιδαγώγηση του ανθρώπου. Για να πραγματοποιηθούν όμως όλα αυτά εκτός από την ευφυΐα ορισμένων ατόμων χρειάστηκαν και χρήματα. Άρα μπορεί το χρήμα να χρησιμοποιηθεί για καλό σκοπό. Όμως η χρησιμοποίηση του αποκλειστικά για καλό σκοπό θα αργήσει να πραγματοποιηθεί γιατί ο άνθρωπος όχι μόνο ο σημερινός αλλά και όλων των εποχών τοποθετεί πάντα μπροστά τον εαυτό του και κάνει τα πάντα για το συμφέρον του. Ζωντανό παράδειγμα είναι η Σταύρωση του Χριστού, ο οποίος έλεγε την αλήθεια και πήγαινε ενάντια στα συμφέροντα μερικών, και γι' αυτό έπρεπε να πεθάνει. Μόνο όταν ο άνθρωπος ξυπνήσει και καταλάβει ότι σκοτώνοντας τους άλλους ανθρώπους σκοτώνει τον ίδιο του τον εαυτό, τότε μόνο θα έχουμε ειρήνη και ομόνοια. Δύο αξίες της ζωής που πολύ δύσκολα τις βρίσκει κανείς σήμερα. Πέρα όμως απ' αυτά ο άνθρωπος έχει πολλά ανεξερεύνητα σημεία στο μυαλό του που αν καταφέρει να τα ανακαλύψει, αν βέβαια δεν έρθει η καταστροφή του κόσμου, τότε θα κατανοήσει όσα ανέφερα πιο πάνω. Τότε η πρόοδος και η τεχνολογία θα φτάσουν σε ύψιστο βαθμό. Τελειώνοντας με αυτή την αναφορά μου στο χρήμα που είναι ένα θέμα που δεν σταματάει ποτέ θα μιλήσω για μερικά άσχημα γεγονότα του χωριού μας που και αυτά δημιουργήθηκαν από αυτό.

Επίθεση των Γερμανών κατά του χωριού μας

Στις 15 Ιουνίου του 1943 οι Γερμανοί κατέλαβαν τα Σταμνά. Στις 10-15 Ιουνίου βομβάρδισαν το χωριό μας οι Γερμανοί ύστερα από εντολή κάποιου συγχωριανού μας. Στη θέση Αϊ Γιάννης σκοτώθηκε μαζί με το μικρό παιδάκι της η Ευφροσύνη σύζυγος του Αθανασίου Μπίκα. Τον Αύγουστο οι Γερμανοί εισέβαλαν στο χωριό μας, στη θέση Μελάγρια στο κτήμα των αδελφών Παναγιώτη και Θεόδωρου Στέλιου. Τρία άτομα καθώς έφευγαν πυροβολήθηκαν και σκοτώθηκαν. Την ίδια μέρα στην θέση Μάντρα Λιαροκάπη η γυναίκα του Αλέξη Λόγου πυροβολήθηκε από Γερμανούς και σκοτώθηκε.

Μεγάλη επίθεση των Γερμανών στο Βάλτι κατά του ΕΛΑΝ 1943 τέλη Αυγούστου αρχές Σεπτεμβρίου

Εκείνη την εποχή έγινε η μεγαλύτερη επίθεση των Γερμανών στην περιφέρειά μας. Μια μέρα, την οποία δεν μπορώ ακριβώς να προσδιορίσω, πήγαινα στην Εταιρεία στο Λεσίμι μαζί με την αδελφή μου τη Χρυσάνθη.

Μας είχαν δώσει 10 στρέμματα στη θέση Καλχίτσα κάτω από το μοναστήρι και πηγαίναμε εκεί για να δουλέψουμε στα χωράφια. Ήταν πολύ μακριά και γι' αυτό πάντα σηκωνόμαστε πολύ πρωί για να είμαστε εκεί την ώρα που έπρεπε. Θυμάμαι εκείνη την ημέρα στις 10 με 11 η ώρα ακούσαμε πυροβολισμούς. Φαινόταν να γίνεται

χαλασμός κυρίου και μάλιστα οι πυροβολισμοί ακούγονταν περισσότερο, γιατί γινόταν αντίλαλος από το βουνό μέσα στον κάμπο του Λεσινίου. Όμως κανείς δεν ήξερε από πού ακούγονταν. Όλοι αρχίσαμε να φανταζόμαστε ότι μπήκανε στο χωριό μας Γερμανοί και ίσως να πιάσανε και τους Αντάρτες στη θέση Άγιος Δημήτριος. Απ' τον πανικό μας δεν ξέραμε που να πάμε και επί πλέον φωνές ακούγονταν από παντού. Τελικά όλοι τραβήξαμε προς τα κάτω που ήτανε βάλτος και ένα μεγάλο δάσος. Που να ξέραμε όμως πως στη θέση "Βαλτί" οι Γερμανοί είχαν στήσει ενέδρα σε τρία καΐκια στο τότε "ΕΛΑΝ" τα οποία ερχόντουσαν στην εταιρεία για τρόφιμα από την Κεφαλονιά; Έτσι μόλις φτάσαμε στη θέση Λουκέρη για να περάσουμε απέναντι στο δάσος, μας περίμενε μια έκπληξη, και τότε μόνο καταλάβαμε από πού έρχονταν τελικά οι πυροβολισμοί. Όλοι τρομοκρατηθήκαμε, αλλά ευτυχώς βρέθηκε κάποιος πιο ψύχραιμος από εμάς και μας τόνωσε το ηθικό. Λίγο αργότερα περάσαμε πολλές προφυλάξεις με μία βάρκα απέναντι στα Αμερικά, που ήταν μια δασωμένη περιοχή. Εκεί όμως ο φόβος κυριέψε όλους γιατί ξέραμε ότι υπήρχαν τσακάλια και λύκοι. Τελικά αποδείχθηκε πως οι πυροβολισμοί δεν ήταν τίποτε άλλο από διάφορους θορύβους. Όταν νύχτωσε για τα καλά, όπου το μόνο φως που είχαμε ήταν το Αυγουστιάτικο φεγγάρι, που είναι το πιο λαμπρό, προχωρήσαμε 200 άτομα περίπου, με ντόπιους φύλακες σαν οδηγούς για το μοναστήρι της Παναγιάς που είναι σχεδόν στη μέση του Λεσινίου. Το μέρος που φτάσαμε κατά τις 12 το βράδυ ήταν πολύ πετρώδες και άγριο κι δεν το είχα ξαναδεί ποτέ μου. Όμως εκτός του ότι ήταν άγριο και πολλά φίδια και ερπετά και έτσι εξαιτίας αυτών όλη τη νύχτα ήμασταν όρθιοι.

Όταν ξημέρωσε πληροφορηθήκαμε τα γεγονότα της προηγούμενης μέρας. Οι Γερμανοί οι οποίοι έμαθαν τον ερχομό των καϊκιών από κάποιους προδότες τα περιμέναμε στο μικρό λιμανάκι. Και μόλις αυτά μπήκαν εκεί άρχισαν να πυροβολούν σκορπίζοντας το θάνατο στα παλικάρια μας. Όλοι σχεδόν σκοτώθηκαν εκτός από έναν ο οποίος έφτασε κολυμπώντας στην άκρη του βουνού. Πρέπει να πούμε πως τα υπόλοιπα παλικάρια ήταν από τα γύρω χωριά. Μόλις οι δικοί τους έμαθαν τα νέα έτρεξαν να περιμαζέψουν τα άτυχα κορμιά τους αλλά που να τα γνωρίσουν έτσι που ήταν παραμορφωμένα. Μετά από όλα αυτά εγώ και η αδελφή μου περίπου στις 10 η ώρα φύγαμε για το χωριό. Κατά τις 12 φτάσαμε στο σπίτι μας και έτσι οι δικοί μας ησυχάσανε.

Την εποχή εκείνη ο νομός Αιτωλοακαρνανίας ήταν κάτω από την επιρροή του ΕΑΜ όπως έχω γράψει πιο πάνω. Τότε όποιος είχε προσωπικά και μίση τα έβγαζε στη φόρα και μαζί με τους ένοχους πληρώνανε και πολλοί αθώοι. Σε διάφορα μέρη του νομού μας είχαν στρατόπεδα συγκεντρώσεως και εκεί πηγαίνανε τους αντίθετους έλληνες δήθεν για ανάκριση αλλά τους σκοτώνανε χωρίς καμία σοβαρή αιτία. Εκείνο τον καιρό στη θέση "Βιζίτα" ένα απομακρυσμένο χωριό της περιφέρειας Μεσολογγίου, σκότωσαν πολύ κόσμο δίχως κανένα λόγο. Κάποιος ονόματι Αλεξιάδης ήταν κατάσκοπος των Άγγλων και αφού είχε δημιουργήσει τη φήμη ότι ήταν σπουδαίος αγωνιστής και πατριώτης, την κατάλληλη στιγμή πρόδιδε και με αυτό το τρόπο σκοτώνονταν πολλοί. Από τους τότε σκοτωμένους ήταν : Ο Μοίρας Αντρέας, Κλεώπας Πετρονικολός, Δημήτρης Σταθελάκης και Αναστάσιος Ευθυμίου.

Τέλος 1944 αρχές 1945

Με την συμφωνία της Βάρκιζας όλο το ΕΛΑΣ παρέδωσε τον οπλισμό του, και από τότε άρχισε το πιο μεγάλο δράμα της Ελλάδος. Οι χωροφύλακες και ταγματασφαλίτες τάχθηκαν κατά του άμαχου λαού της Ελλάδος. Αυτά που γράφω

στη συνέχεια είναι λιγότερα από εκείνα που έγιναν στην πραγματικότητα και προπαντός σ' αυτό το χωριό που λεγόταν Ποδολοβίτσα και σήμερα Πεντάλοφο. Αυτό το ωραίο χωριό με τους καλούς ανθρώπους του. Αυτό το χωριό που έδωσε το παρόν σ' όλους σχεδόν τους αγώνες από το 21, το 22 και 13, 40, 41. Αυτό το χωριό το γλεντζεδικό που δεν μπορώ να μην το αναφέρω γιατί το αγάπησα και θα το αγαπώ όσο ζω. Το χωριό αυτό όμως το κατέστρεψε η άγνοια μερικών ανθρώπων, που βάλανε ξένους ανθρώπους να το προστατέψουν και που οι οποίοι φυσικά δεν ήξεραν ούτε καν από που είναι και έτσι του έκαναν μεγάλο κακό. Ίσως σήμερα να ήταν κωμόπολη όμως τώρα είναι ένα μικρό χωριουδάκι με την ιστορία του. Όμως όλη η αφρόκρεμα του έχει φύγει και δεν ξαναγυρίζει πίσω. Οι νέοι άνθρωποι φεύγουν για να φτιάξουν μια καλύτερη ζωή κάπου αλλού. Αυτό το χωριό πέρασε πάρα πολλά μαύρα χρόνια. Το 45-46-47 μέχρι σχεδόν το 1950 δεν μπορώ να περιγράψω το τι γινόταν. Το κέντρο τότε ήταν το Λεσίни και μαζεύοντουσαν εκεί όλοι γιατί υπήρχε χρήμα. Μετά όμως από το 1945 πήγαν εκεί όλα τα κακοποιά στοιχεία. Και ο δύστυχος λαός από τα κοντινά χωριά ήθελε δεν ήθελε έπρεπε να πάει να δουλέψει στο Λεσίни, δηλ. στα καλαμπόκια, βαμβάκια, αμπέλια και σε άλλες δουλειές. Το Λεσίни το ήξερα πολύ καλά, μέχρι και την πιο μικρή γωνιά του, ακόμη και τότε που ήταν βάλτος, γιατί εκεί πήγαιναν οι πρόγονοι μας και κατασκεύαζαν μονόξυλα και πριάρια. Θα σας πω λίγα ονόματα ξυλουργών και ψαράδων.

Γιαννάκης Χαρίδημος, Τσορβαντζής, Μουσουλής, Θανασάς οι οποίοι ήταν μεγάλοι ξυλοκόποι που έφτιαχναν και σπιτοκάλυβα. Όπως ανέφερα παραπάνω στο Λεσίни μαζεύτηκαν όλα τα αποβράσματα των γύρω χωριών και άρχιζαν το άγριο ξύλο, την κακομεταχείριση των γυναικών και πολλά άλλα κακουργήματα. Πολλά παρόμοια πράγματα γίνονταν και στην Ποδολοβίτσα. Ο κόσμος τότε άρχισε να φεύγει προς άλλα μέρη: Μεσολόγγι, Πάτρα, Γερμανία για να βρει μια ήσυχη γωνιά να δημιουργήσει πιο σωστά το σπιτικό του. Έτσι σιγά-σιγά η Πεντάλοφος ξεκληρίστηκε και το ίδιο έγινε και τα τελευταία επτά χρόνια της Χούντας. Ο καθένας ήθελε να βρει την ησυχία του. Όλοι λοιπόν είχαν προορισμό την Αθήνα. Το καλοκαίρι όμως η Πεντάλοφος ζωντανεύει. Λίγο πολύ όλοι πηγαίνουν για να περάσουν κάποιες ήσυχες μέρες στον τόπο που γεννήθηκαν. Πολλοί πηγαίνουν και για το πανηγύρι που γίνεται στις 5-6-7 Αυγούστου. Το πασίγνωστο στην περιφέρεια γιατί πραγματικά ήτανε γιατί συχνάζανε τα πασίγνωστα τότε όργανα και τραγουδιστές. Πάντα σε όλα τους ήτανε οι Πενταλοφίτες ωραίοι. Όμως ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος έκανε την Πεντάλοφο και έχασε τη ζωντανιά της και είναι τώρα όπως και τα γύρω άλλα χωριά.

Αναστάσιος Κορδόσης
Τασούλης

Οι πνευματικοί νέοι της Πενταλόφου

Οι πρώτοι πνευματικοί νέοι της Πενταλόφου Σπουδασταί γύρω στα 1885-1900. Το χωριό μας έχει να επιδείξει αξιόλογα πνευματικά στοιχεία στο χώρο της εκπαίδευσης και ανθρώπους που σημείωσαν αξιόλογη πνευματική δράση. Τέτοιοι άνθρωποι είναι αυτοί για τους οποίους θα κάνω λόγο εκτενέστερα παρακάτω:

Ο Σπύρος Κορδόσης αποφοίτησε επιτυχώς από το σχολαρχείο και το γυμνάσιο. Πέτυχε στο Πανεπιστήμιο και έλαβε το πτυχίο του Δικηγόρου. Άσκησε με μεγάλο ζήλο αυτό το επάγγελμα. Μετοίκησε από το χωριό μας και έζησε στο Νεοχώρι. Το Νεοχώρι ήταν το κέντρο τότε της περιφέρειας μας. Υπήρχαν εκεί το Ειρηνοδικείο,

η Αγρονομία και άλλες δημόσιες υπηρεσίες. Στάθηκε πολύ καλός απέναντι στο χωριό μας και στους ανθρώπους του.

Καλός πατριώτης

Ο Παντελής Ρώσος έβγαλε το Ιατρικό Πανεπιστήμιο της Αθήνας. Πήρε την ειδικότητα του Παθολόγου, και με μετεκπαίδευση στη Γερμανία απόκτησε το πτυχίο του Γυναικολόγου και κατόπιν εγκαταστάθηκε στο Αγρίνιο. Αποτέλεσε υπόδειγμα ανθρώπου και επιστήμονος στον κοινωνικό του περίγυρο.

Ο Θωμάς Λαλαπάνος άσκησε και αυτός το ιατρικό λειτούργημα όπως και ο αδελφός του. Υπηρέτησε πιστά τον όρκο του Ιπποκράτη σε πολλές περιοχές της Ελλάδας. Σαν χόμπι του είχε τη Λογοτεχνία, γι' αυτό του άρεσε πολλές φορές να ταξιδεύει, στο μαγικό κόσμο της φαντασίας και στις περιπλανήσεις του νου.

Ο Βαγγέλης Λαλαπάνος έκανε μετεκπαίδευση στο Παρίσι στον τομέα της ραδιοακτινολογίας. Από προσωπικές πληροφορίες φέρεται γνωστό ότι αυτός άνοιξε το πρώτο ακτινολογικό εργαστήριο στην Πάτρα. Αξιόλογος άνθρωπος, σωστός επιστήμονας και άτομο πολύ φιλόδοξο.

Ο Γιαννακός Κουντογιάννης ήταν Φαρμακοποιός στην Πάτρα. Αξιόλογος επιστήμονας και άνθρωπος αλλά σχετικά κλειστός χαρακτήρας.

Ο Κωνσταντίνος Πετρονικολός καθηγητής φιλόλογος, διορίστηκε σε διάφορα μέρη της Ελλάδας και χρημάτισε Γυμνασιάρχης. Ασχολήθηκε και με τη συγγραφή βιβλίων. Τα βιβλία του έχουν παρμένα τα θέματα τους από την περιφέρεια μας. Υπήρξε το παράδειγμα εκπαιδευτικού και πνευματικού ανθρώπου. Από τα χέρια του πέρασαν πολλοί νέοι, που την ζωηρότητά τους τη μετέτρεψε σε μέσο απορροφήσεως των πνευματικών ιδεών, και τους κατέστησε αξιόλογα πνευματικά όντα.

Ο Νικόλαος Πετρονικολός υπήρξε ανώτατος υπάλληλος του Υπουργείου Εμπορίου στη Θεσσαλονίκη. Υπήρξε πολύ καλό στέλεχος του Υπουργείου.

Ο Αθανάσιος Κορδόσης ήταν ιατρός Παθολόγος. Αξιόλογος επιστήμονας με σημαντικές διατριβές στο ιατρικό λειτούργημα. Κατείχε αξιόλογες θέσεις σε πολλά νοσοκομεία της Αθήνας. Υπήρξε υπόδειγμα ανθρώπου για την κοινωνική του προσφορά τόσο στο σύνολο όσο και σε πάσχοντες κατά καιρούς χωριανούς μας.

Και συνεχίζω με το κύριο θέμα μας. Το Πεντάλοφο δεν έβγαλε μόνο τότε επιστήμονες. Συνεχίζει και βγάζει αξιόλογους πνευματικούς ανθρώπους ακόμη και σήμερα.

Οι πρώτοι εκπαιδευτικοί που βγήκαν από το χωριό μας ήταν ο Σωτήρης Πετρόπουλος, ο Σωτήρης Κουτσουβέλης, ο Κωνσταντίνος Τσεκούρας, η Φρόσω Λυμπέρη, η Μαρίνα Τσάμη και ο Τάκης Πετρόπουλος και Ρήνη Στραβοδήμου.

Θα αναφέρω και τους εκπαιδευτικούς που υπηρέτησαν με αγάπη στο χωριό μας που ήταν τότε ζωντανό. Οι εκπαιδευτικοί αυτοί δεν ήταν απ' το χωριό μας. Ξεχωρίζουν ο Περικλής Στραβοδήμος και η Αντωνία η γυναίκα του καθηγητή Κωνσταντίνου Πετρονικολού. Θα ήθελα να γράψω αρκετά γι' αυτούς τους δύο δασκάλους με την εξαιρετική μόρφωση τους και την κοινωνική τους συμπεριφορά. Από τα χέρια του βγάλανε αρκετούς χρήσιμους για την κοινωνία ανθρώπους και αξιόλογους επιστήμονες. Υπήρχε τότε ο σεβασμός προ το πρόσωπο του δασκάλου που εμείς τον ταυτίζαμε με το φόβο.

Πηγαίναμε στο σχολείο με ένα τετράδιο και μια πλάκα. Οι περισσότεροι δεν είχανε ούτε μολύβι. Δεν μπορώ να σας περιγράψω πως μας μαθαίνανε τότε γράμματα. Όμως μαθαίναμε αρκετά χωρίς φροντιστήρια.

Γιατί υπήρχανε τότε δάσκαλοι με ισχυρή προσωπικότητα και δραστήριοι, και μαθητές με θέληση και έξυπνοι, που έτρεφαν φόβο και σεβασμό για τον δάσκαλο, και αυτό ήταν που τους οδηγούσε στην πρόοδο και στην μόρφωση.

Αγαπητοί αναγνώστες αυτοί οι άνθρωποι με τις αξιόλογες πνευματικές τους γνώσεις, και με την κοινωνική τους προσφορά, έγιναν άξιοι απολαβής σημαντικών θέσεων και σημείωσαν σημαντικές γνωριμίες.

Πάρα πολλές φορές νοσταλγούσαν το ωραίο του χωριό. Οι πρωτόγονες συγκοινωνίες και η δραματική ταλαιπωρία που περνούσαν, δεν τους εμπόδιζε να το επισκεφτούν από όποιο σημείο της Ελλάδας και αν βρίσκονταν. Επιθυμούσαν να δουν τους φίλους τους να θυμηθούν τα νεανικά τους χρόνια, και να αναπολήσουν το Μαγγανά που παιδιά τότε στήνανε παγίδες για να πιάσουν κοτσύφια, σταρήθρες και καλογιάννους. Ήθελαν να απολάβουν τις ωραίες τσιρούκλες, που τις φτιάχνανε στο φούρνο με σπανάκι. Επιθυμούσαν να παρευρεθούν στο Σιδηράμαξο, στην Παράστα, στο Μακρύλακκα, στην Καλύβα στου Σκούνη για να δούνε το κούρεμα των προβάτων και των γιδιών, που συνοδευόταν από ψητά αρνιά ωραία κοκορέτσια και με τον πατσά στα κάρβουνα. Να δουν τους γονείς και τους συγγενείς τους, και να γελάσουν με τα γουστόζικα αστεία των καλαμπουρτζήδων, χωριανών τους που ήτανε αρκετοί.

Πιο πολύ όμως τους τραβούσε το πανηγύρι μας. Ήτανε όλοι τους μερακλήδες και το πανηγύρι μας γινόταν πολύ καλό με τους τότε ξακουστούς καλλιτέχνες.

Το πανηγύρι μας γιορτάζεται στις 6 Αυγούστου, Μεταμόρφωση του Σωτήρος. Επίσης επιθυμούσαν να επισκεφθούν τα Βαράγγια που κάνανε το πρώτο βήμα στο κολύμπι. Τα Βαράγγια ήτανε σαν τους παραπόταμους μικρότερα βέβαια στις όχθες του Αχελώου, που ήταν ο τρόμος της εποχής, και με λίγο νερό. Εκεί όλοι κάναμε το πρώτα βήματα στο κολύμπι.

Αυτοί οι άνθρωποι ξεχώριζαν για την απλότητά τους που ξεπερνούσε πολλές φορές την απλότητα των χωριανών μας.

Θα κάνω εδώ μια απλή παρένθεση για να αναφερθώ σε κάτι ωραίο, γιατί στο χωριό μας ήταν πολλά ωραία προτού ξεσπάσει ο πόλεμος.

Επανερχομαι λοιπόν στο πανηγύρι. Ήταν γύρω στα 1938-39, δεν θυμάμαι, καλώς, όπως μου διηγούταν ο πατέρας μου για το πανηγύρι. Ήρθανε τότε πολλοί στο πανηγύρι, και ο καθένας είχε την παρέα του. Το πανηγύρι τότε ήτανε (σαν οικογενειακό γλέντι, με τους δικούς μας καλλιτέχνες, και τους εξαιρετους κλαρινίστες, Φουσκομπούκα και Μαργέλη (δεν υπήρχαν τα μεγάφωνα όπως σήμερα).

Στη θέση μας στην αγορά όπως ήταν τότε, κάπως σαν πλατεία, και μπροστά από τα καφενεία των Λυμπέριου, Λιαροκάπη, Μυτιλήνη και από το Φούρνο του Ρώσου έβγαζε ο Μπάρμπα-Μίχας Κουτρούλης από το φούρνο τους ωραίους και νόστιμους μεζέδες. Οι μεζέδες συνοδευόταν από το περίφημο ούζο τρικινέ και τα εκλεκτά κρασιά άξια προσοχής ακόμη και σήμερα.

Με το σχόλασμα της εκκλησίας άρχιζε το γλέντι. Το γλέντι γινόταν την ημέρα γιατί τη νύχτα δεν υπήρχε ηλεκτρικό. Και εκείνη τη χρονιά έγινε ένα από τα καλύτερα πανηγύρια.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Ο Έλληνας αποτελεί το φαινόμενο της ανθρώπινης παρουσίας πάνω στον πλανήτη. Επαινέθηκε και υμνήθηκε από όλους τους λαούς. Αποκαλέστηκε ήρωας των

ηρώων, ψυχή αθάνατη και μεγάλη. Η καλλιέργεια του έδωσαν τη δυνατότητα να σκέφτεται ορθά, και να προηγείται κατά πολύ των άλλων λαών.

Δίδαξε σε όλη την ανθρωπότητα, τις θεωρητικές επιστήμες και τον τρόπο του ενεργό και σκέπτεσθαι δημιουργικά. Δίδαξε τη δημοκρατία, που αποτελεί θεμέλιο λίθο της ανάπτυξης και της προόδου. Έδωσε το όπλο που απελευθερώνει το πνεύμα και τη σάρκα από τα δεσμά της σκλαβιάς. Δίνει φτερά στη φαντασία και τη δημιουργικότητα, γιατί ο ζυγός απομακρύνεται και η σκέψη λειτουργεί χωρίς πιέσεις.

Ο Ελληνικός λαός από ανέκαθεν μάχεται για την ελευθερία του. Είναι λαός που δεν δέχεται αφεντικά και εξάρτηση. Αγαπά την ειρήνη, και είναι πρωτεργάτης στη πρόοδο και την ευημερία. Η ανθρωπότητα του οφείλει πάρα πολλά. Η ενεργητικότητα του έλληνα συνέβαλλε στην επιστημονική πρόοδο, και στην καθιέρωση του ειρηνιστικού κινήματος.

Ο Έλληνας ποτέ δεν δίστασε να αντιμετωπίσει τους φιλοπόλεμους εχθρούς της πατρίδας του. Σε εξαιρετικά δύσκολες περιστάσεις, για το έθνος, ενωμένος απέκρουσε δυναμικά όλους τους εχθρούς της πατρίδας. Είναι ο λαός των 300 του Λεωνίδα, που οι στρατιές των Περσών έπαθαν πανωλεθρία, είναι ο λαός των Σαλαμινομάχων.

Ο ίδιος λαός το 21 και το 40 έγραψε με το αίμα του νέες σελίδες δόξας. Λευτεριά ή θάνατος ήτανε το σύνθημα που αντήχησε στα ηπειρωτικά και αλβανικά βουνά, και αυτό εμπύχωσε και οδήγησε μια χούφτα ανθρώπων σε νέα κατορθώματα. Οι λαοί του βορά πολλές φορές τον αποκαλούν τρελό, επειδή ξέρει να αγωνίζεται και να νικά, χωρίς να λογαριάζει τον κίνδυνο.

Ποτέ δεν φοβήθηκε. Πάντοτε ενωμένος αντιμετώπισε όλους τους κινδύνους. Έτσι και το 40-41 αντιμετώπισε δύο μεγάλες αυτοκρατορίες, που είχαν πολυάριθμες στρατιές με φοβερό εξοπλισμό.

Δεν υποτάχθηκε εύκολα, σε σχέση με άλλους λαούς που υποτάχθηκαν σε λίγα εικοσιτετράωρα. Αλλά οι φίλοι σύμμαχοι μας δεν άντεχαν να βλέπουν αυτό το θρίαμβο μας και μας πρόδωσαν, μας βούτηξαν σε εμφύλιο σπαραγμό, μας πνίξαν στο αίμα. Για να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντά τους μας χώρισαν σε δύο παρατάξεις και έτσι δυστυχώς υποτάχθηκα με στα δυο θεριά Γερμανία- Ιταλία.

Αγαπητέ αναγνώστη ο έλληνας είναι θερμοαίματος και ευέξαπτος. Διακρίνεται για την εργατικότητά του και τη ζωηράδα του. Ξέρει να αντιμετωπίζει όλες τις περιστάσεις, να δημιουργεί, να γλεντά, ξέρει να ζει τη ζωή σε όλο της το μεγαλείο. Είναι φιλότιμος και φιλόξενος. Όμως δεν τον αφήνουν σε ησυχία, γιατί τον φοβούνται. Έτσι οι μεγάλοι φίλοι του πάντα τον εκμεταλλεύονται για προσωπικό τους όφελος ώστε ο έλληνας να μην μπορεί να μεγαλώσει και να προοδεύσει.

Έτσι για την ανεξαρτησία του πολέμησε τους κατακτητές, με όλες τις δυνάμεις του. Όσο θα υπάρχει πάντα θα κάνει θαύματα, και θα αγωνίζεται για την ανεξαρτησία του. Ο έλληνας είναι ειρηνόφιλος, αγαπά την πρόοδο, την ευημερία. Πάντως θα είναι το έναυσμα για τους ανθρώπους του πνεύματος να προσπαθήσουν να εξηγήσουν αυτό το μεγαλείο: το τί εστί Έλληνας.

Κορδόσης Αναστάσιος
28-10-87

Αγαπητοί φίλοι Πενταλοφίτες, στον πνευματικό τομέα, όπως γράφω στην αρχή δεν σταμάτησε, πολλαπλασιάστηκαν. Αρκετοί νέοι και νέες με αξιόλογες επιστήμες στο εξωτερικό, σχεδόν αρκετά νέα παιδιά είναι τόσα που δεν μπορώ να θυμηθώ.

Να γράφω ότι ο σπόρος έπεσε, φύτεψε, άνθισε, και θα συνεχίσει στα απέραντα της οικουμένης να καρποφορεί από αυτό το χωριό την αγαπημένης μας Ποδολοβίτσας Πεντάλοφο.

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Θα γράφω λίγα λόγια ηρωικά για το διεθνές γνωστό Μεσολόγγι, που παλέψανε τόσο σκληρά και ηρωικά που ήμαστε εμείς ελεύθεροι από τα 400 χρόνια της τούρκικης σκλαβιάς.

Αγαπητοί μου νέοι και νέες χωριανοί και πατριώτες ήρωες Ακαρνάνες και παλικάρια πρέπει να είμαστε περήφανοι και γνωστικοί που καταγόμαστε από την αδάμαστη Αιτωλωκαρναϊκή φυλή.

Πριν το 1821 και μετά υπερασπιζόμαστε την πατρίδα μας πιστά και δείξαμε με το ηρωικό μας σύνταγμα στην Αλβανία

Ένα ωραίο θα σας πω για το γνωστό και ωραίο Μεσολόγγι το ηρωικό που οι προγονοί μας πολεμήσανε πολύ σκληρά και ηρωικά τον τούρκο βάρβαρο εχθρό. Τι ωραία που μας έρχεται στη καρδιά όταν μας ρωτάνε "Μεσολογγίτες είστε βρε παιδιά; Είστε απόγονοι μιας φυλής με λιονταρίσια ηρωική καρδιά. Σας ζηλεύουμε που είστε απόγονοι των ηρώων του Μεσολογγίου παιδιά και που καταγόσαστε από αυτά τα μέρη τα Ηρωικά, που όλοι σας αδελφωμένοι και ενωμένοι πολεμώντας τον τούρκο ηρωικά με γυναίκες και παιδιά για το Μεσολόγγι που έγινε τόσο γνωστό σε όλη την Οικουμένη.

Πεντάλοφο παλιά Ποδολοβίτσα **2 Σεπτεμβρίου 1989** **Τάσος Κορδόσης ή Τασούλας**

Δεν θα γράψω πολλά γιατί δεν ξέρω για το χωριό μου Πεντάλοφο και όμως έχει πολλά αξιόλογα.

Από πληροφορίες που έχω μάθει για το χωριό μου Πεντάλοφο Ποδολοβίτσα έγινε στα χρόνια της Τουρκοκρατίας πριν το 1700. Λεπτομέρειες δεν ξέρω, εκείνο που ξέρω και βέβαια θα γράψω αυτά τα ολίγα που έχω μάθει από τους προγόνους μου και χωριανούς μου.

Αυτοί οι άνθρωποι που πρωτοκατοίκησαν σ' αυτό το ωραίο χωριό ξεκίνησαν με πάρα πολύ καλές κοινωνικές αρχές. Η παλιά Ποδολοβίτσα, αυτοί οι ωραίοι χωριάτες αγαπημένοι σκορπούσαν την χαρά και καλοσύνη, γλεντζέδες και το πιο καλό την φιλοξενία την εποχή εκείνη και βέβαια συνεχίζουν και σήμερα και το πιο καλύτερο καλοί χορευταράδες και όπως γράφει η ιστορία και πατριώτες που έβγαλε πάρα πολλά άξια παλικάρια σε όλα τα μέτωπα και πριν το 1821 και μετά και στο Αλβανικό μέτωπο και στην μεγάλη εθνική Αντίσταση αρκετά παλικάρια αφηφώντας τον κίνδυνο βάλανε τα μεγάλα τους στήθια και το αίμα τους για την υπεράσπιση της αγαπημένης μας και ηρωικής Ελλάδας. Πάντα μπροστά όπως γράφει η ιστορία αυτό το μικρό χωριό τότε φτωχό βέβαια είχε άλλες χάρες πολύ πλούσιες έρεε στο αίμα τους όλο καλοσύνη και χαρά οι καλοί τραγουδιστές και χορευταράδες καλοί καλλιτέχνες την εποχή εκείνη που ανέδειξε αρκετούς και το Πεντάλοφο έγινε γνωστό σε όλο το Νομό και πέρα ακόμη και πρέπει να είμαστε περήφανοι που είμαστε γέννημα από αυτήν την ωραία γενιά.

Θα αναφέρω αυτούς του αιμνήστους μεγάλους καλλιτέχνες του χωριού μας όπως μεγάλα κλαρίνα φοσκομπούκας, Μαργέλης τα αηδόνια της εποχής εκείνης που χρημάτισαν φοσκομπούκα στο Αγρίνιο και Μαργέλης που σκορπούσαν την χαρά και το γλέντι αλά Μποδολοβτσιάνικα. Πάντα μπροστά οι μεγάλοι καλλιτέχνες του χωριού μας ο μεν Φοσκομπούκας άφησε όνομα στο Αγρίνιο που σκορπούσε σε όλη την περιφέρεια την χαρά και το γλέντι και ο Μαργέλης το αηδόνι του Μεσολογγίου και της περιφέρειας. Αυτόν τον Μαργέλη έτυχε να τον γνωρίσω και εγώ ο δάσκαλος των νεωτέρων όπως ο μεγάλος, ο άφταστος, ο αιμνήστος, μεγάλος των μεγάλων κλαριτζιδών ο Βασίλης Σαλέας Βασιλόπουλος και άλλοι ωραίοι καλλιτέχνες και ένας αρκετά καλός ο Ντορής από την Γουριά η ο Θεωδώρακης Γαμπρός Πενταλοφίτικος αρκετά καλά που σκορπούσε με τους νεώτερούς μας καλλιτέχνες τη χαρά και το γλέντι μετά τον πόλεμο όπως Βαγγελάκης Πρέτζας ωραίο βιολί ο Τσούμος, Φλέξης Λαούτο και ο περιβόητος κάλος που έπαιζε ωραίο ταμπούρι ο Μπάρμπα Μάκος Αντωνόπουλος. Τώρα τελευταία έχω μάθει για έναν πάρα πολύ καλόν βιολίστα από το χωριό μας έναν εξαιρετο άνθρωπο και καλόν καλλιτέχνη τον Βασλακάκη.

Αγαπητοί νέοι και νέες χωριανοί μου όλοι αυτοί κάνανε γνωστό το χωριό μας Πεντάλοφο και θα σας πω και ένα πολύ μα πάρα πολύ σημαντικό όπως θα ξέρετε από πληροφορίες στην Κάτω Γειτονιά στην λεγόμενη Μάντρα ένας πανύψηλος πλάτανος ένας πάρα πολύ μεγάλος πλάτανος με πέντε πανύψηλους κλώνους κείτονταν πριν το 1925. Οι αδελφοί Κώστας και Σωτήρης Κορδόσης αρκετά καλοί γλεντζέδες και χορευταράδες δημιουργούσαν με τους ντόπιους τότε καλλιτέχνες μεγάλα γλέντια. Φέρνανε όπως τις αποκαλούσαν τότε πριμαντόνες και στον πλάτανο γινόταν τέτοιο γλέντι την εποχή εκείνη ερχόταν από όλα τα χωριά και να γλεντήσουν και να χορέψουν με τις πριμαντόνες και προπαντός το πανηγύρι μας φανταστείτε τί ωραία που γινότανε. Θα κάνω μια παρένθεση για τους δύο προγόνους μου δεν άφησαν τίποτε όρθιο από την μεγάλη περιουσία που τους άφησε ο πατέρας τους τα γλεντήσανε τα νιάτα τους και πεθάνανε στα 60 τους φτωχοί.

Όλοι αυτοί κάνανε γνωστό το καλό και ζωντανό χωριό μας που τότε οι μεγάλοι καλλιτέχνες πολλές φορές δημιουργούσαν παρέες να έρθουν στο χωριό μας να γλεντήσουν με τους φίλους τους και γνωστούς της τότε εποχής με τα άλλα τα αηδόνια τους ντόπιους Νίκο Παγούρα, Ράκια Παγούρα Κηρύκου Νίδα και Γιάννο Χαμπέκο. Αυτοί οι μεγάλοι καλλιτέχνες του ζουρνά και οι μεγάλοι νταουλιέρηδες και τον πασίγνωστο Παύλο Μωραΐτη για να χορέψουν στον γνωστό πλάτανο, τα ωραία τραγούδια την Ιτιά, την Μαυριδερούλα, την Παπαδιά και άλλα ωραία τραγούδια που ήταν όλοι τους χορευταράδες και δεν μπορούσες να εκτιμήσεις ποιός χορεύει καλύτερα. Όλοι τους ήταν ωραίοι και προπαντός στο πανηγύρι μας το γνωστό τότε και συνεχίζεται μέχρι σήμερα και θα συνεχίζεται.

Αυτοί καλοί μου νέοι και νέες χωριανοί κάνανε το Πεντάλοφο Ποδολοβίτσα γνωστό και όταν ερχότανε τις 6 Αυγούστου από πληροφορίες βέβαια μαζευτόντουσαν όλοι οι μεγάλοι τότε καλλιτέχνες και να παίξουν αλλά και να γλεντήσουν και να φάνε της εποχής εκείνης τα νόστιμα ψάρια στο φούρνο τσιρούκλες.

Βλέπετε σ' αυτόν τον κόσμο δεν μένουν τα ωραία χρόνια και προπαντός τα ωραία ακμή παρακμή και αλλοιώνονται έτσι και το χωριό μας Πεντάλοφο Ποδολοβίτσα το στολίδι της χαράς και του γλεντιού χάθηκε στην περιφέρειά μας. Ο πόλεμος μετά 1940-41 έχασε την ζωντανιά του. Οι πόλεμοι βλέπετε τα ωραία τα καταστρέφουν.

Μια παρένθεση οι τότε χωριανοί μας πρόβλεπαν το Πεντάλοφο με το ξημέρωμα του βάλτου δηλαδή το πλούσιο Λεσίни πως μια μέρα το Πεντάλοφο θα γίνει

μια μικρή ζωντανή κωμόπολη αλλά πέσαν έξω, ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος τα χάλασα όλα. Όλα χάθηκαν, η ζωντανία, ο χορός, το τραγούδι, η αγάπη, προπαντός η αγάπη έφυγε από το χωριό μας. Δεν μπορώ να πω τίποτα.

Εσείς οι νέοι αν θέλετε μπορεί μελλοντικά κάτι να κάνετε για το χωριό μας. Ποτέ δεν είναι αργά. Αλλά παραμένουν αρκετά ωραία έθιμα της παλιάς Ποδολοβίτσας με τα καλά παραδοσιακά τραγούδια τους, το ζωντανό πάλι αίμα των παλιών χορευταράδων ρέει ακόμη. Οι απόγονοι της παλιάς Ποδολοβίτσας άρχισαν σιγά σιγά να μιμούνται τους παλιούς προγόνους τους Μετά από περίπου 20 χρόνια παρευρέθηκα στο πανηγύρι μας και πραγματικά είδα ένα πολύ σημαντικό. Είδα με την φαντασία μου μικρός αλλά και στην πραγματικότητα κάτι που είναι σύγχρονα σήμερα χρόνια το παλιό Ποδολοβιτσάνικο γλέντι. Αρκετοί απόγονοι των παλαιών Πενταλοφίτων οικογενειών αρκετές φορές επιδιώκουν με κάθε θυσία να παρευρεθούν στο παραδοσιακό ωραίο πανηγύρι μας καίτοι που βρίσκονται στην ξενιτιά έρχονται με μεγάλη τους χαρά και με φίλους τους στο χωριό τους στο χωριό του γλεντιού και της χαράς και νοιώθουν πως δεν φύγανε ποτέ από το χωριό των προγόνων τους και ξαναζωντανεύουν το παλιό έθιμο της ωραίας Ποδολοβίτσας.

Γεια σας Πενταλοφίτες και Πενταλοφίτισσες νέοι και νέες γεια σας χωριό του γλεντιού και της χαράς της καλοσύνης και της φιλοξενίας.

Αναστάσιος Κορδόσης
Τασούλας

Αγαπητοί φίλοι χωριανοί το χωριό μας δεν έγινε μόνο γνωστό από τους ωραίους καλλιτέχνες μας, αλλά και από τους ωραίους καλλίφωνους Βυζαντινούς μουσικούς και ψαλτάδες που πριν το '40 ήτανε το στέκι των μεγάλων μουσικών δασκάλων όπως ο μεγάλος δάσκαλος των δασκάλων μουσικός από τον Αστακό Τσιμπούκης και θα γράψω λίγους φτωχούς στίχους για το πώς γλεντούσαν οι χωριανοί μας και στις μεγάλες γιορτές Πάσχα και Χριστούγεννα για τα προικιά και για την ωραία ψαλμωδία της εκκλησίας μας τις καλές γιορτές και για τις 6 Αυγούστου της μεγάλης μας γιορτής.

Και αρχίζω με το πανηγύρι μας της 6 Αυγούστου.

1.

Το γνωστό πανηγύρι μας αρχίζει και γιορτάζει με χαρά. Γιορτάζει το Πεντάλοφο όλοι στην εκκλησία πηγαίνουν με χαρά να ακούσουν τον παπά που ψέλνει τι ωραία τί καλά.

2.

Αχ τη χαρά χτυπάνε οι καμπάνες της Πενταλόφου γιορτινά, που το καμπαναριό της τότε ήτανε επάνω στην μεγάλη αμυγδαλιά. Εκεί επάνω στο μικρό λόφο είναι η εκκλησία η παλιά. Γιορτάζει η Αγιασωτήρα μας η μαυρομάτα η Παναγιά. Ανοίγει η εκκλησία ο παπάς ο ζωηρός ανοίγει το στόμα του ευλαβικά με το Άγιος ο Θεός ο Μπαρμπανίκος Κασαλής ανάβει τα μανάλια ανάβει τα καντήλια και ο μεγάλος ρυθμιστής διαβάζει τις ευχές της εκκλησίας ο Μάκια Κουλουρής.

3.

Γιομίζει η εκκλησία γιομίζει με χαρά άντρες γυναίκες και μικρά παιδιά να ακούσουν τους παπάδες να ακούσουν με χαρά τους ωραίους μας ψαλτάδες από αριστερά και δεξιά να ακούσουν τον Καπώνη τον Γιώργο Μουσουλή και τον καλλίφωνο Νίκο Τσορβαντζή.

4.

Αχ τι ωραία τι καλά που ακούγεται στο ψαλτήρι δεξιά ο πρωτοψάλτιμπος ο καλλίφωνος και μουσικός ο Κλεώπας Πετρονικολός.

5.

Σχολάει η εκκλησία όμορφα και καλά τα χέρια τους δίνουν οι χωριανοί μας και φιλιούνται και λένε χρόνια πολλά.

6.

Όλοι το περιμένουμε κάθε χρόνο με χαρά γιορτάζει το Πεντάλοφο. Γιορτάζει η Αγιασωτήρα μας με νταούλια και βιολιά.

7.

Θα σας πω ένα πολύ σημαντικό γι' αυτό το ωραίο το χωριό για το πανηγύρι το γνωστό χωρίς κανένα τσακωμό χορεύουμε όμορφα και καλά με ξακουσμένα κλαρίνα και βιολιά.

8.

Ω πανέμορφο Πεντάλοφο πανέμορφη Ποδολοβίτσα που έβγαζες και βγάζεις παλικάρια και όμορφα κορίτσια. Που ρέει στο αίμα σας η ευτυχία και χαρά από την ευχή του παπουλάκι μας τον πάτερ τον Κοσμά.

9.

Ένα τραγούδι θα σας πω για το Πεντάλοφο το ξακουστό γιατί αξίζει να σας το πω γι' αυτό το όμορφο χωριό με την ευχή του πάτερ του Κοσμά είστε γλεντζέδες λεβεντιά που στο πέρασμά σας σκορπάτε χορό γλέντι και χαρά.

10.

Τι να σας πω τί να σας πω γι' αυτό το ωραίο το χωριό την παλιά Ποδολοβίτσα. Στην μάντρα και στο πλάτανο χορεύουν τα κορίτσια.

11.

Να σας πω και ένα πολύ σημαντικό επάνω ψηλά στο γνωστό το Γελαδούρι καίγεται από χορό το πελεκούδι.

12.

Αχ Αγιασωτήρα μου γλυκιά και στην πέρα γειτονιά διπλώνουν της νίκης τα προικιά με τί χαρά με τι χαρά τρεις δίπλες χορεύουν αγόρια και κορίτσια αγαπημένα από την παλιά Ποδολοβίτσα.

13.

κάτι ωραίο θα σας πω για την Ποδολοβίτσα που ήταν πάντοτε και συνεχίζουν να είναι καλοί στους ξένους για τα κουβαρνταλίκια. Δεν άφηναν κανέναν περαστικό σ' αυτό το ωραίο το χωριό που πάντα το σπίτι τους ήταν ανοικτό.

14.

Γιορτάζει το πανηγύρι τους το ξακουστό και τι να δείτε βρε παιδιά Οι Πενταλοφίτες σκορπάνε σαν πλατανόφυλλα τα λεπτά στα κλαρίνα και βιολιά και με τί κέφι με τι χαρά χορεύουν και τί ομορφιά που κάνουν κάτι τσαλίμια μια χαρά.

15.

Αχ τι όμορφα που ήτανε η Πεντάλοφος Ποδολοβίτσα πιο παλιά τίποτε δεν άκουγες μόνο γλέντι από νταούλια ζουρνάδες και βιολιά και στο πανηγύρι μας αγαπημένοι γλεντούσαμε χωρίς καυγάδες χορεύαμε με μεράκι και αγκαλιασμένοι.

16.

Αγαητοί μου φίλοι χωριανοί εύχομαι να' στε πάντα καλά και αγαπημένοι και να διατηρείτε όπως παλιά τα αγαπημένα μας τα έθιμα όπως παλιά που ήτανε και συνεχίζουνε ωραία και καλά.

Αχ τι ωραία τί ωραία από τον Παράδεισο ακούγεται αυτή η μελωδία. Ναι από την εκκλησία μας την Αγιασωτήρα ήρθε εχθές να ψάλει στο πανηγύρι μας ο μεγάλος ο Τσιμπούκης ο γνωστός ο δάσκαλος των δασκάλων μουσικός να ψάλουν στην εκκλησία μας μαζί και ο Κλεώπας ο καλός και τον Απόστολο να ψάλει ο αηδονίστικος γλυκύφωνος ο γυμνασιάρχης ο Κωνσταντίνος Πετρονικολός.

1.

Αγαητοί νέοι και νέες Πενταλοφίτες χωριανοί θα γράψω λίγα από τα πολλά και ωραία έθιμα της εποχής εκείνης την καλή.

2.

Τι ωραία τι καλά που ήταν τότε στην ωραία Πεντάλοφο Ποδολοβίτσα η Αποκριά. Όλοι μαζί γλεντάγανε αγαπημένοι μα τι ωραία τι καλά. Με τους ωραίους μα ωραίους ντόπιους καλλιτέχνες με τους ζουρνάδες νταούλια και βιολιά και την Κυριακή το βράδυ οι Πενταλοφίτες ντυμένοι μπούλες μικροί και μεγάλοι και όλο το χωριό την νύχτα γυρνάγανε πίνοντας και τραγουδώντας αγαπημένοι.

3.

Αγαητοί μου φίλοι χωριανοί θα αρχίσω από τον ωραίο κωμικό τον Γιώργο τον Μυτιλήνη με το μουστάκι του στριμμένο και καλό που παρίστανε τον Μέγα Αλέξανδρο τον Στρατηλάτη τον γνωστόν.

4.

Οα σας γράψω πολύ λίγα για τον γνωστόν και βέβαια πολύ ωραίο κωμικό τον Μωραΐτη τον Γιώργο τον καλόν που σκηνοθετούσε τι ωραία τι ωραία την Αποκριά, την καθαρή Δευτέρα.

5.

Και τώρα θα γελάσετε πολύ πάρα πολύ αγαητοί μου νέοι και νέες χωριανοί. με τον αρχικωμικό τον πολύ όμορφο χωριανό που σκηνοθετούσε τότε τόσα ωραία και καλά εκείνα τα χρόνια τα παλιά μα έκανε τόσα ωραία μα πάρα πολύ ωραία την Καθαρή Δευτέρα. Και ξέρετε ποιός ήτανε ο καλός ο μεγάλος των μεγάλων κωμικός την εποχή εκείνη; Μα με τον Σπύρο τον Σαλίμη.

6.

Και έναν άλλο πολύ καλόν που θα γελάσετε πάρα πολύ αγαητοί μου χωριανοί. Τον αξέχαστο Φραγκαλέζη τον μικροσκοπικό και βέβαια και κωμικό που στον γάιδαρο καβάλα χαιρετούσε και έλεγε γεια σας γλεντζέδες παλικάρια.

7.

Αχ τι ήτανε αυτό την Καθαρά Δευτέρα φίλοι μου νέοι και νέες χωριανοί με τον Αρχιτσέλιγκα Μανώλη Κασαλή; που διαλαλούσε και έλεγε πέρα ως πέρα έστελνε

κόσμο και κοσμάκη να πάρουν κρέας γάλα και τυρί στο μεγάλο του κονάκι από την κυρά τσελιγκίνα Κασαλή.

8.

και τώρα θα σας γράψω γιατί αξίζει να σας πω για τον τελευταίον τον χωριανό μας τον Κεκκέ τον Γιάννη τον κωμικό που κάθε χρόνο την καθαρά Δευτέρα μας έκανε να ξεκαρδιζόμαστε όλη η Πεντάλοφος από τα γέλια και ερχότανε με την παρέα του από την πάνω γειτονιά και γελώντας έλεγε πάγο στον μπατζανάκι μου τον Γιάννη τον Λιαροκάπη τον κουβαρντά.

Θα γράψω λίγα λόγια για τους δύο εκπαιδευτικούς που εγώ και πριν από μένα μας μάθανε γράμματα με μία πλάκα και ίσως ένα τετράδιο που οι περισσότεροι δεν είχαν. Αλλά οι δάσκαλοι της τότε εποχής καίτοι παίρνανε πολύ λίγα χρήματα με πολύ κούραση μας μαθαίνανε γράμματα εγώ θα γράψω για τους δύο δασκάλους μου τον Περικλή Στραβοδήμο και για την Αντωνία Γυναίκα του γυμνασιάρχου Κωνσταντίνου Πετρονικολού.

Εξάίρετοι και σαν δάσκαλοι αλλά και σαν άνθρωποι που και οι δύο ήταν ξένοι που η καλή κοινωνία της τότε εποχής τους βάσταξε στο ωραίο χωριό μας Ποδολοβίτσα παντρεύτηκαν και πήραν ο μεν ο Περικλής Στραβοδήμος την εξαιρετη χωριάτισσα την θεία Θοδώρα Μοίρα και η μεν Αντωνία τον εξάίρετο ως άνθρωπο και ως καθηγητή τον Κωνσταντίνο Πετρονικολό.

Και άλλοι αρκετοί δάσκαλοι περάσανε από το χωριό μας που όπως έχω πληροφορηθεί έχουν να λένε για το χωριό μας. Και λίγα λόγια και για τους δύο χωριανούς μας που υπηρέτησαν με σεβασμό το καθήκον τους το χωριό τους ο εκπαιδευτικός ο δάσκαλος ο νεαρός τότε Τάκης Πετρόπουλος ο εξάίρετος ως άνθρωπος και πολύ καλός δάσκαλος και ο τελευταίος που πήρε σύνταξη από το χωριό Πεντάλοφο ο Σωτήριος Κουτσουβέλης πάντα πολύ καλός και κοινωνικότατος και θα αρχίσω από τον δάσκαλο μου και την δασκάλα μου τον Περικλή Στραβοδήμο και την Αντωνία.

1.

Θα γράψω λίγα λόγια για τους εξάιρετους ντόπιους και ξένους εκπαιδευτικούς. Πριν το χίλια εννιακόσια σαράντα το χωριό Πεντάλοφο ήταν ζωντανό και προοδευτικό. Η καλή κοινωνία του χωριού μας τρέφανε μεγάλο σεβασμό και στον Πρόεδρο και φυσικά και στους καλούς ντόπιους και ξένους δασκάλους μας που με μεγάλο ζήλο και με μεγάλη τους χαρά μαθαίνανε του χωριού μας γράμματα στα δικά μας τα παιδιά. Τον δραστήριο μα και καλό τον εξάίρετο δάσκαλο εκπαιδευτικό τον Στραβοδήμο Περικλή μα και σοβαρό που στο χωριό μας τότε τρέφανε μεγάλο μα μεγάλο σεβασμό που όταν έμπαινε μέσα στην αίθουσα του σχολείου και βάδιζε με ένα ωραίο και σεβάσμιο μεγαλείο.

Και στην έδρα πριν καθίσει όρθιος μα και καμαρωτός ο δάσκαλος μας ο καλός και πριν το μάθημα να αρχίσει έλεγε το δι' ευχών και το Άγιος ο Θεός μαζί μας. Με δύο βιβλία στο θρανίο και ένα τετράδιο για γραφή μα και την πλάκα μας την καλή και όμως μαθαίναμε γράμματα αγαπητοί μου νέοι και νέες χωριανοί.

Θα γράψω και λίγα λόγια για την δασκάλα μας την ωραία και καλή την Αντωνία την γυναίκα του Πετρονικολού του Κώστα του εξάιρετου καθηγητή που όταν έμπαινε στην αίθουσα του σχολείου η δασκάλα Αντωνία όλοι μαθητές με σεβασμό σηκωνόμασταν από τα παλιά μας τα θρανία. Αχ και με τι ζήλο και με τι χαρά η δασκάλα η Αντωνία μας μάθαινε αρκετά γράμματα μα και καλά. Μα και πολλοί μα

πάρα πολλοί περάσανε δάσκαλο ωραίοι εκπαιδευτικοί που στο χωριό μας βρήκανε μια κοινωνία ωραία μα πάρα πολύ καλή που στο Πεντάλοφο το καλό θα θυμούνται πάντα όσο ζουν που στους ξένους δασκάλους έδειχναν μεγάλο σεβασμό.

Γεια σου φίλε και καλέ δάσκαλε του χωριού μας εκπαιδευτικέ που αρκετά χρόνια δίδασκες στο χωριό σου το καλό που τα παιδιά του χωριού μας σου μιλάνε με μεγάλο σεβασμό.

Γεια σου δάσκαλε Σωτήρη Κουτσουβέλη που στο πέρασμά σου στο χωριό μας έλεγες κουβεντούλες όλο μέλι. Γεια σου δάσκαλε Τάκη χωριανέ που στο χωριό σου δίδαξες αρκετά πολύ καλά που από το χωριό σου μπήκανε με επιτυχία στο Πανεπιστήμιο αρκετά παιδιά. Που στο νου τους θα θυμούνται και θα λένε τον εξαίρετο τον Τάκη Πετρόπουλον τον δάσκαλό τους.

Αυτά τα ολίγα λόγια για τους εξαιρετους πνευματικούς ανθρώπους ντόπιους και ξένους που περάσανε από το ωραίο χωριό Πεντάλοφο.

Αναστάσιος Κορδόσης
1.10.1989

Οι δύο φίλοι οι εμποράκηδες
Νίκος Γεωργακόπουλος
και Χρήστος Σαρδελής

Περίπου 1942 - 43 εάν θυμάμαι καλά ήρθανε και εγκατασταθήκανε στο χωριό μας Πεντάλοφο. Τότε η κατάσταση ήτανε αρκετά ανώμαλη. Γερμανοί Ιταλοί Αντάρτες και άλλες μυστικές και σκοτεινές ανώμαλες ντόπιες και ξένες υπηρεσίες που δεν ήξερες τί είναι. Παιδιά τότε πολύ νέοι ξεπέσανε στο χωριό μας ο Νίκος και ο Χρήστος ξύπνιοι και πολύ εργατικοί η καταγωγή τους Πελοποννήσιοι. Στο χωριό μας Πεντάλοφο βρήκανε την ζεστασιά και την καλή κοινωνία. Αρκετά καλά παιδιά, καλοί έμποροι και περιζήτητοι γαμπροί εγκατασταθήκανε στο σπίτι μιας καλής όπως συνήθως οικογένειας που πάντα το χωριό Πεντάλοφο ήτανε καλή στη φιλοξενία η οικογένεια του Νίκου Τσορβαντζή και προπαντός αυτή η γυναίκα του Νίκου Τσορβαντζή η Κυριανίκαινα τα παιδιά αυτά τα αγαπούσε σαν να ήτανε παιδιά της και τα πάνδρευε με δύο αρκετά και ωραία κορίτσια και καλές και νοικοκυρεμένες γυναίκες την Σπυριδούλα Κορδόση και την Αθανασία Κατσούλα.

Αρχίζει η ιστορία των δύο φίλων Νίκο και Χρήστο με το κινητό και ωραίο και πλούσιο μαγαζί τους με την ταμπέλα ο ωραίος Αζωράκης ένα πανέξυπνο και ακούραστο γαϊδουράκι που φορτωμένο το ωραίο της εποχής εκείνης εμπόρευμα γυρνούσε όλα τα χωριά της περιφέρειας και το βράδυ πολλές φορές στο χωριό Πεντάλοφο. Η ιστορία του Αζωράκι κάποτε κουρασμένος ο μικρός αζωράκις ίδρωσε και κρύωσε και δεν τον έβγανε το στομάχι του. Και οι δύο φίλοι μας ανησυχήσανε για τον κακόμοιρο αζωράκι για την υγεία του. Τότε λόγω της ανώμαλης κατάστασης δεν υπήρχαν τα απαιτούμενα όπως σήμερα μέσα για την ανάρρωση του μικρού αζωράκιθ μόνο τα πρακτικά του χωριού γιατροσόφια. Στην κάτω γειτονιά που μένανε μάθαμε για την αρρώστια του αζωράκη και όπως ήταν τότε αρκετά παιδιά του χωριού μας και να γελάσουμε με τα ωραία αστεία του Χρήστου Σαρδελή που τα έλεγε πολύ ωραία και μάθαμε ότι θα του κάνουν επέμβαση από τον ωραίο και φίλο του Χρήστου Σαρδέλη σαν κτηνίατρος ο Χριστόφορος Καταπόδης τρέξαμε να δούμε και να γελάσουμε. Ο Χριστόφορος και αυτός πολύ ωραίος αστείος και μπροστά στο σπίτι του Γιάννη Κορδόση που θα γίνει η επέμβαση για την ανάρρωση του αζωράκη

βλέπουμε με τον Χριστόφορο Καταπόδη με μία ψεκαστήρα από αυτές που ραντίζανε τα αμπέλια να την γιομίζει σαπουνάδα για να κάνει το κλύσμα στον αζωράκη. Αλοιφή καθαρτικό για να ενεργηθεί ο αζωράκης που είχε πρηστεί στο στομάχι του. Ιδού τώρα το μεγαλύτερο και ωραιότερο θέαμα της εποχής εκείνης το κακόμοιρο το ζωάκι αρκετά πολύ άρρωστο κάθονταν και εμείς τριγυρνώντας να δούμε και την επέμβαση και τι θα πει ο πολύ στενοχωρημένος φίλος μας Χρήστος ο πρακτικός κτηνίατρος Χριστόφορος έβαλε το μακρύ μαρκούτσι στον πισινό του αζωράκη και άρχισε να πραγματοποιεί την εκτέλεση. Σιγά Χριστόφορέ μου μη μας πάθει τίποτε ο αζωράκης μας έλεγε και πάμε χαμένοι και ξανάλεγε ο Χρήστος Σαρδελής. Ο Χριστόφορος τρομπάριζε να φύγει όλη η σαπουνάδα για να ενεργηθεί το μικρό ζώο άρχισε να φουσκώνει. Φτάνει Χριστόφορέ μου θα το σκάσεις και σε κάποια στιγμή λέγει στον Χριστάκη μας ο Χριστόφορος πρόσεξε όταν θα βγάλω το μαρκούτσι από τον πισινό του αζωράκη κοίτα καλά, με μεγάλη προσοχή τον πισινό του. Άλλο ένα αρκετό μεγάλο θέαμα που αυτά δεν γίνονται πουθενά και βγάζοντας το μαρκούτσι από τον πισινό του αζωράκη και μεγάλη προσοχή ο Χριστάκης να βλέπει το πισινό του αζωράκη όπως ήταν πρησμένος το στομάχι του ζώου και με την σαπουνάδα που έκανε αμέσως εκσφενδονίστηκαν ακαθαρσίες και σαπουνάδες και όπως κοιτούσε ο Χριστάκης Σαρδελής και εμείς πιο πέρα την έφαγε όλη την ακαθαρσία στο πρόσωπο του. Γέλια, πολλά γέλια. Αλλά δυστυχώς ο αζωράκης μετά από λίγο καιρό δεν άντεξε και ψόφησε.

Αυτά και άλλα ωραία περιστατικά και ωραίες ιστορίες έλεγε ο αγαπητός μας Χριστάκης τα βράδια του Χειμώνα στο μαγαζί του Γιάννη Λιαροκάπη. Θα ήθελα να παινέψω λίγο αυτούς τους ανθρώπους τους καλούς ανθρώπους που πάντα δημιουργούν την ζεστασιά την κοινωνική μόρφωση και την εργατικότητα σαν τους δύο αυτούς καλούς φίλους που μέχρι σήμερα δεν έβλαψαν κανένα αλλά πάντα με την πλούσια καρδιά τους το καλαμπούρι τους και τα ωραία τους συνεχίζουν όπως μαθαίνω και σήμερα.

Γεια σας φίλοι μου Χρήστο και Νίκο.
Σας χαιρετώ.

Τάσος Τασούλας Κορδόσης
15.10.1989

Εν Αθήναις τη 20.1.1989
Ο αθλητισμός της
Ποδολοβίτσας Πεντάλοφο

Πριν το 1940 δηλαδή πριν τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο το χωριό Πεντάλοφο καίτοι που είχε λίγους πνευματικούς ανθρώπους δεν παρουσίαζε αθλητισμό. Μόνο στο δημοτικό σχολείο. Από τους άξιους δασκάλους της τότε εποχής που έδωσαν στην δική μας γενιά κάτι για τον αθλητισμό. Η δάσκαλοι Περικλής Στραβοδήμος, Αντωνία γυναίκα του γυμνασιάρχη Κωνσταντίνου Πετρονικολού τις τότε εποχές πριν το 1940 η περιφέρειά μας ήταν πρωτόγονη αρκετή φτώχεια, ανεργία ποιός να κοιτάξει για αθλήματα. Μόνο στον Αστακό που ερχόντουσαν μέσα εγγλέζοι για διάφορες πολιτικές σκοπιμότητες και παίζανε λίγο όπως το λέγαμε φούτμπολ και από τότε που άρχισε το ξεβγάδισμα του βάλτου το σημερινό Λεσίνι που άρχισε το έργο το 1933 και έτσι το χωριό μας πήρε άλλη άποψη σε πολλά πράγματα προπαντός στο οικονομικό και σιγά σιγά άρχισε τα λίγα ψίχουλα των λίγων νεαρών και φίλων Πενταλοφίτων στον αθλητισμό που μέσα στην πλούσια

γη του Λεσινίου κυκλοφορούσαν αρκετοί ξένοι παράγοντες για την αποστράγγιση του έλους του βάλτου. Το χρήμα είναι ζωή και το χωριό μας πήρε άλλη όψη, άλλη ζωντάνια.

Τα πρώτα σκιρτήματα του Ποδοσφαίρου στο χωριό Πεντάλοφο 1939 και μετά τα λίγα παιδιά του χωριού μας στις μεγάλες αυλές της τότε εποχής και προπαντός στον ξακουστό πλάτανο που τότε ήταν αρκετό μέρος για παιχνίδια που παίζαμε τα πρωτόγονα παιχνίδια καρίτεσες, γόρνολα το γεια σου καφετζή το κρυφτούλι τον Αλή πασά την Αμπάρζα και άλλα της εποχής εκείνη παιχνίδια τα εγκαταλείψαμε και αρχίσαμε το ποδόσφαιρο, πρώτα Αϊβασιλιάτικα τόπια κάτι μικρά λαστιχένια που χαλάγανε πολύ γρήγορα και μετά πρωτόγονες μπάλες με κουρέλια και τυλιγμένα με νήμα μάλλινο.

Αυτές ήταν οι μπάλες και τα ποδοσφαιρικά παπούτσια την ξεπολιτσία που τα ποδαράκια μας που ήταν πολύ σκληρά και γερά ποίος είχε παπούτσια τότε και μπάλα για να παίξει; Και όποιος είχε οι γονείς μας τα κρύβανε να μην τα χαλάσουμε γιατί δεν είχαν να πάρουν άλλα για τα πόδια μας το Χειμώνα. Αυτή ήταν αγαπητοί μου φίλοι τότε δυστυχώς η απασχόληση των νέων.

Η εξέλιξη της Πενταλόφου 1942 - 43. Με την οργάνωση της επόν το ξύπνημα των νέων στα σύγχρονα τότε τραγούδια χορούς μικρές παραστάσεις θεάτρου και ζωντάνια που αυτά δυστυχώς μετά το 1945 έθαψαν το χωριό μας το χωριό το ζωντανό χωριό η Ποδολοβίτσα με τα ωραία της μια ομάδα συγγενών και φίλων κάτω των 15 χρονών Πενταλοφίτικα νιάτα άρχισε με μία πολύ όρεξη για το ποδόσφαιρο εγώ Τάσος Κορδόσης, ή Τασούλας, ο Αλέξης Πετρονικολός, Πάνος Παπανικολάου, Βασίλης Μωραϊτής, Γιώργος Πάνου, Θεόδωρος Καπώνης ή καρπούζας, Αδελφοί Πάνος και Σπύρος Πετρονικολός, Στέλιος Αντωνόπουλος, Φίλιππας και Αντρέας Κουλουρής, Σωτηράκης Κουτρούλης και συνέχεια πιο μικρά από μας αγόρια που εμείς μάθαμε μόνοι μας να χτυπάμε την μπάλα και ξυπόλυτοι και μάλλινη μπάλα και οι πιο νέοι από μας μάθανε να χτυπάνε την μπάλα και με αθλητικά παπούτσια και ωραίες μπάλες. Σιγά σιγά και εμείς συγχρονιστήκαμε πήραμε ωραίες μπλε φανέλες με το σήμα του Αχελώου πήραμε ωραία μπάλα. Φτιάσαμε το γήπεδο στο σχολικό κήπο αρκετά ωραίο το ισοπεδώσαμε με πρωτόγονα μέσα κάναμε διάφορες συναντήσεις με τα γύρω χωριά αρκετά την εποχή εκείνη ποδοσφαιρική ομάδα καλή πάντα νικητές. Λίγες ήττες ότι κάναμε το κάναμε μόνοι μας χωρίς καμιά βοήθεια από κανέναν παράγοντα του χωριού μόνο όλο το χωριό με την συμπαράστασή του και μας βοήθησε και λίγο ο Μπάρμπα Νάσος ο Καλύβας ένας καλός άνθρωπος την εποχή κείνη το 1944 αρχές το 1945. Δεν ξέρω πώς βρέθηκε στο χωριό μας κάποιος δεν θυμάμαι το όνομά του ένας καλός παίχτης του Άρη Θεσσαλονίκης και μας έκανε προπόνηση και τότε κάπως μάθαμε να χτυπάμε την μπάλα.

Η σύνθεση της ομάδας μας: Αναστάσιος Κορδόσης ή Τασούλας σέντερ φόρ αδελφοί Πάνος και Σπύρος Πετρονικολός μπάκ άμυνα, Γιώργος Πάνου Θεόδωρος Καπώνης, Αλέξης Πετρονικολός ο Σκληροτράχηλος Στέλιος Αντωνόπουλος, Φίλιππας Κουλουρής, Αντρέας Κουλουρής, Σωτήριος Κουτρούλης και το φαβορί ο σκληροτράχηλος τίγρης του τέρμα μας Βασίλειος Μωραϊτής.

Και συνεχίζω κάτι που θα γελάσετε και βέβαια θα απορήσετε για τις άθλιες συνθήκες του αθλητισμού στο χωριό μας στο ποδόσφαιρο δεν θυμάμαι καλά 1945 ημέρα Τετάρτη το απόγευμα κάναμε προπόνηση με τον ξένο φίλο μας που τον φιλοξενούσαμε στα σπίτια μας. Δεν αξίζει τον κόπο να αναφέρω το όνομα αυτού του χωριανού μας συγγενού και αμόρφωτου ανθρώπου περνούσε από το γήπεδο και χωρίς να καταλάβουμε έξαφνα ακούμε ένα πυροβολισμό. Η μπάλα είχε φύγει έξω και

τα μικρά παιδάκια όπως συνήθως ερχόταν να δούνε και να χτυπήσουν καμιά μπαλιά και να μας δώσουν την μπάλα. Έβγαλε το πιστόλι του γιατί μόνο εκεί είχε καρδιά να χτυπήσει και μας σκότωσε την μπάλα. Μείναμε με το στόμα ανοιχτό. Ο ξένος τα έχασε, φοβήθηκε πολύ γιατί πρότεινε το πιστόλι του και σαν θρασύδειλος που ήταν άρχισε να βρίζει κομμούνια και άλλες λέξεις ασυνάρεστες την εποχή εκείνη. Δεν μπορώ να εξιστορήσω τα γεγονότα. Η μπάλα έγινε άχρηστη τελείως άχρηστη πού να βρεθούνε τα λεφτά για να πάρουμε άλλη στο χωριό είχαμε τον Γιώργο Γκοργκόλη ένας αρκετά καλός τσαγκάρης πήγαμε να τον παρακαλέσουμε και μας την έφτιαξε κάπως καλά αλλά η σαμπρέλα ήταν σαν το παντελόνι του καραγκιόζη. Βολευτήκαμε κάμποσες ημέρες και με διάφορα προϊόντα παίρνοντας από τα σπίτια μας και τα πουλήσαμε στον μπακάλη τον νεαρό τότε Χρήστο Σαρδελή που ξερός από τα γέλια για το μεγάλο τότε έγκλημα της μπάλας, πήραμε καινούρια.

Σιγά σιγά το χωριό άδειασε φύγανε σε άλλα μέρη. Εμείς σε λίγο πήγαμε φαντάροι μετά άρχισε μια άλλη ομάδα με γήπεδο στην Φθιλονίσα. Αλλά η ζωντανία του χωριού μας χάθηκε. Αλλά όπως μαθαίνω και καμαρώνω το χωριό μας αρκετά χρόνια είχε καλές επιδόσεις στο ποδόσφαιρο. Και εύχομαι πάντα έτσι να είναι στο χωριό μας ο αθλητισμός ζωντανός.

Αναστάσιος Κορδόσης
30.10.1989

*Το βιβλίο διαμορφώθηκε σε ψηφιακή μορφή από αντίτυπο
για τις ανάγκες της ιστοσελίδας www.pentalofo.gr*